P. N. Fedoseyev
Alfred Kosing

ÇAĞDAŞ REVİZYONİZMİN ELEŞTİRİSİ

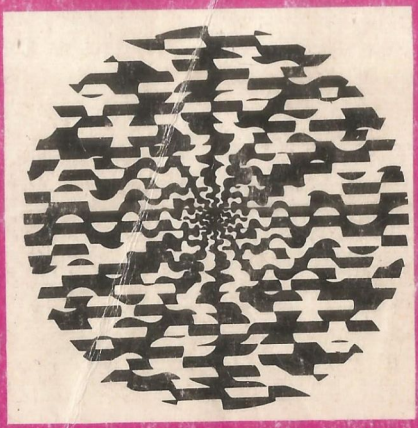

KONUK YAYINLARI

KONUK YAYINLARI
Babıâli Cad. Tasvire Han
Kat: 3, No. 38, Cağaloğlu
Tel.: 27 81 51
Yazışma Adresi:
P. K. 749 — İSTANBUL

Kapak Düzeni: **Mustafa Delioğlu** * Dizgi: **Doğuş Matbaası** * Baskı: **Er - Tu Matbaası** * Kapak Baskısı: **Tekin Ofset** * Cilt: **Numune Mücellithanesi.**

Genel Sıra No.: 20
Sosyalizm Dizisi: 9
Birinci Baskı: Aralık 1975

P. N. FEDOSEYEV
Alfred KOSİNG

ÇAĞDAŞ REVİZYONİZMİN ELEŞTİRİSİ

Çev.: Ergün TUNCALI

konuk yayınları

ÇAĞDAŞ REVİZYONİZMİN ANLAM VE FONKSİYONLARI

Günümüz dünyasında sosyalizm ile kapitalizm arasındaki mücadele, ideolojik çatışmaların birden keskinleşmesiyle kendini belli etmektedir.

Dünya sosyalist sisteminin ekonomi, politika, bilimsel ve teknik gelişme alanlarında kazandığı başarılar, Marksçı-Leninci fikirlerin etkisini hissedilir derecede güçlendirmiştir. «Devletle bütünleşmiş tekelci kapitalist sistem»in çelişkilerinin derinleşmesi, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının, aydınların ve özellikle üniversite gençliğinin bir kısmının sola kaymasına ve Marksçı teorinin onlar arasında daha geniş ölçüde ilgi görmesine yol açtı. Anti-emperyalist ulusal kurtuluş hareketleri, Üçüncü Dünya ülkelerinde Marksçılık-Leninciliğin yayılması için elverişli ortamı hazırlamıştır. Oysa

öte yanda, yeryüzündeki yeni güç dengesine ayak uydurmağa çalışan emperyalizmin yönetici çevreleri, sosyalizme karşı mücadelede, psikolojik savaşa ve ideolojik şaşırtmalara özel bir önem veren genel bir strateji benimsemişlerdir. Bu çevreler, içerde bölünme ve parçalanmaları kışkırtmak üzere, komünist partilerde ve sosyalist ülkelerde burjuva ideolojisinin yayılmasını sağlayabilecekleri ümidindedirler. Komünist ve işçi partilerinin Uluslararası 1969 Konferansında, çeşitli partilerin temsilcileri, örnekler göstererek bu eğilimi vurgulamışlardır. Bu Konferansta, örneğin Leonid Brejnev şunları söylemiştir:

«Emperyalizmin sınıf stratejisinin temel yönelimlerinden biri de, komünist hareketin ve her türlü devrimci hareketin içerden parçalanmasına bel bağlamaktır.»

İşte bu yüzden emperyalistler sosyalizme karşı, devrimci işçi sınıfı hareketine karşı mücadelelerinde revizyonizmi son derece önemli bir silah saymakta, revizyonizmi desteklemek ve teşvik etmek için ellerinden gelen her şeyi yapmaktadırlar. Birçok Batı Alman yayınevinin, kitap piyasasını «eski» ve «yeni» revizyonistlerin eserleriyle silme doldurmaları sebepsiz değildir.

Bu koşullarda, günümüzdeki revizyonizme karşı teori alanında yürütülen tartışma ve onun foyasının ortaya konması, komünist partilerinin, emperyalizmin geriletilip çökertilmesi ve sosyalizmin güçlendirilmesi yönündeki mücadelesinde başlıca görevlerden biridir.

Bazı arkadaşlar, bugün ortada, revizyonizmin bir zaman-

lar yaygınlaşmış olmasını andırır bir durum bulunmadığı, eski kavramları yeni, tamamen değişik ortamlara aktarmanın —Komünist ve işçi hareketi saflarına güvensizlik ve ayrılık tohumları saçmak tehlikesi taşıdığı için— zararlı olacağı görüşünü taşımaktadırlar. Bu arkadaşlar, mücadelenin objektif koşullarının çeşitli durumlarda birbirinden çok değişik olabileceğini, devrimci hareketin ve sosyalist toplumun gelişmesinde farklı evreler bulunabileceğini, bu durumların da her partiye düşen görevleri birbirinden farklı hale getireceğini ve bazı sorunlar hakkındaki değerlendirmelerin birbirinden değişik olmasına yol açabileceğini hatırlatmaktadırlar. Bü yüzden, «revizyonizm» ve «oportunizm» gibi kelimelerin, kendimizinkinden farklı her kanaati bir sapkınlık olarak nitelendirmeye yarayan birer yafta haline gelmesinden endişe ediliyorsa, bu kelimeleri kullanmaktan kaçınmak uygun olur

[Kendimizinkinden farklı her kanaati bir sapkınlık olarak nitelendirmeye varan] türlü yöntemler, Marksçılık-Leninciliğin zihniyetine aykırıdır. Bazı sorunlar hakkında görüş farklılıkları elbette mümkündür. Devrimci hareketin değişik evrelerinde, özellikle yeni bir tecrübenin teorik düzeyde analizi sırasında, görüş ayrılıkları hattâ bazan kaçınılmazdır. Bu görüş ayrılıkları, doğru bir stratejinin ve taktiğin saptanmasında, Marksçı-Leninci teorinin gelişmesinde yararlı bir rol bile oynayabilir. Marksçılık-Leninciliğin, ilkelerden hiç ayrılmaksızın çözümlemek durumunda olduğu yeni sorunlar (ve bu sorunlar için verilecek cevaplar), ister istemez tartışmalara yol açar. Teori bakımından çok verimli olan bu tartışmaların yapılması olağan olduğu gibi, ilerleme için gereklidir de. Pratikteki tecrübe ve teorik düzeydeki araştırmalar, bazı tezlerin doğruluğunu veya diğer

tezlerle bazı düzeltmeler yapma gereğini er geç ortaya çıkarır.

Bununla birlikte, bazı durumlarda, görüş ayrılıkları bazılarını revizyonist tavırlar benimsemeye götürebilir. O zaman, genellikle, gerçek sorunlar üzerinde artık basit yanlış anlamlar değil, temele kadar uzanan bir şey söz konusudur.

İşte bu yüzden bizim gözümüzde revizyonizm, Marksçı-Leninci dünya görüşüne nazaran basit bir değerlendirme farkından ötürü ortaya çıkmaz, Marksçı-Leninci dünya görüşünün temel ilkelerini bir yana bırakıp, bunların yerine burjuva ideolojisinden alınma kavramları geçirdiği için ortaya çıkar. Bu nokta, gerek 19. yüzyılın sonunda ve 20. yüzyılın başlarında uluslararası sosyal-demokrat hareket içinde doğan «eski revizyonizm»in, gerekse son yıllarda komünist ve işçi hareketi içinde gelişen «yeni revizyonizm»in belirgin yanıdır. Revizyonizmin eskisi de, yenisi de, işçi hareketi içinde burjuva ve küçük-burjuva ideolojisinin birer sıçrama tahtası görevini yerine getirir.

Günümüzde revizyonizmin en gayretli teoricileri arasında, her biri de Partilerinden çıkarılmış olan Lefebvre, Garaudy, Kolakowski, Fischer, Marek, Ota Şik, Kosik, Strinka, Petrovitch, Stojanovitsch, Havemann v.b. gibileri sayılabilir. Ancak, filanca ve falanca revizyonistlerin anlayışları arasında başlangıçta her ne kadar bazı farklar var idiyse de, şu son zamanlarda bunların görüşlerinin birbirine yakınlaştığına dikkat etmek zorundayız. Öylesine bir yakınlaşma ki, çağdaş revizyonizmin şu iki temel kanıta dayanan nisbeten yekpare bir platformu olduğu rahatlıkla söylenebilir: Birinci kanıt, Leninciliğin, Marksçılığın geliştirilmiş bir biçi-

mi olmayıp, olsa olsa, çok belirgin şekilde Rusya'ya özgü bir fenomenden ibaret kaldığı yolundadır; «asıl Marks'a dönmek» gereği, işte bu kanıta göre öne sürülebilmektedir. İkinci kanıt, Sovyetler Birliği'ndeki ve diğer sosyalist ülkelerdeki sosyalizmin artık Karl Marks'ın teorileriyle ortak hiç bir yanı kalmamış olup, sosyalizmin «bürokratik ve devletçi» bir yozlaşmasını ifade ettiği yolundadır. Bu yüzden —revizyonistlere göre—, sosyalizmi demokrasi ve özgürlükle bağdaştıracak yeni bir «model» ortaya çıkarmak zorunludur.

Çağdaş revizyonizm, Leninciliğin, Oktobr Devriminin ve Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin kurulması tecrübesinin evrenselliğini inkar eder; Marksçılığın değişik «variyant»larını ve sosyalizmin farklı «model»lerini öğütler. Bunu yaparken de, milliyetçi eğilimlerini ortaya dökmekten geri kalmaz.

Nasıl oldu da, «eski revizyonizm»e karşı çetin bir mücadele vererek ortaya çıkmış ve oportünizme karşı aralıksız yürüttüğü çekişmelerle güçlenmiş olan komünist hareket, yeni bir revizyonist akımın oluşmasına imkan verdi? Bugün revizyonizm belirli bir sosyal ortamda boy atmaktadır; uluslararası çapta sınıf mücadelesinin gelişmesinden, sosyalist toplumun ve «devletle bütünleşmiş tekelci kapitalizm»in iç evriminden doğan bir dizi objektif ve sübjektif etken, revizyonizmi şartlandırmaktadır.

Ana olgu şudur: Komünist hareketin gelişimini etkileyen koşullar, daha önceki on yıllara oranla temelden değişmiştir. Şimdi artık bu hareket, politika alanında da en önemli kitle hareketi haline gelmiştir, etkisi günden güne artmaktadır. Bu hareket —Sosyalizmin ve sınıfsız toplumun kurulması, sosyalist ülkelerin bütünleşmesi, bilimsel ve teknik devrimin gerçekleşmesine sosyalist bir mecra bulun-

ması, gerek gelişmiş kapitalist ülkelerde, gerekse Asya, Afrika ve Güney Amerika ülkelerinde emperyalizme karşı uygulanacak strateji ve taktiğin hazırlanması, yeryüzünde barışın korunması gibi—, bir sürü karmaşık sorunu çözümlemek durumundadır. Bazı hata veya güçlüklere rağmen, dünya komünist hareketinin tüm olarak başarıyla gelişmekte olduğu su götürmez. Fakat bu hareketin üstlenmek zorunda kaldığı görevler, çoğunlukla çok zaman isteyen çetin ve karmaşık işlerdir. Bu süreçte her güçlük, karşılaşılan teorik ve pratik sorunlara birer *Marksçı-Leninci çözüm* araştıracak yerde, daha başka, daha «kolay» bir yol izleyen, burjuva teori ve pratiğinin yolunu tutan revizyonistler tarafından istismar edilmektedir.

Revizyonist fikirlere beşiklik eden ve bu fikirlerin yayılmasını kolaylaştıran sosyal ortam, kapitalist ve sosyalist ülkelerde başka başkadır. «Devletle bütünleşmiş Tekelci Kapitalizm»de, «yeni revizyonizm»in temelini —tıpkı «eski revizyonizm»de olduğu gibi— başta, çeşit çeşit ayrıcalıkları ve elverişli bir ideolojik tavır taşımaları nedeniyle, kapitalist sistemle «bütünleşmiş» olan ayrıcalıklı ücretli tabakalar oluşturmaktadır.

Bu tabakalar, hele bunların içinde bazı aydın kategorileri, «üçüncü yol» ideolojisinin yayılması için özellikle elverişli bir ortam meydana getirmektedirler; çünkü bu tür aydınlar, içinde uzlaşmaz çelişkiler taşıyan bir burjuva toplumunda «orta» bir durumda bulunmalarından ve temsil ettikleri geleneklerden ötürü, sözde-demokratik bir takım hayallerden kendilerini bir türlü kurtaramazlar. Günümüzde, bilimsel ve teknik devrim nedeniyle olsun, kültür kurumlarının ve kitle haberleşme araçlarının gelişmesi nedeniyle olsun, aydınlar sosyal hayatta eskisinden daha büyük bir

rol oynamakta; politik çekişmelere daha canlı bir şekilde katılmakta ve kitlelerin bilincini daha geniş ölçüde etkilemektedirler. Kapitalist ülkelerde, politik ve ideolojik mücadeleye ilgi duyan aydınların pek çoğu, işçi sınıfı partilerinin saflarında yer almışlar, böylece sosyalizm davasının inançlı birer militanı haline gelmişlerdir. Ne var ki, yine bundan ötürü, işçi sınıfı partilerine revizyonist düşüncelerin sızması tehlikesi devamlı olarak ortada durmaktadır.

Tecrübeler, revizyonizmin sosyalist ülkelerde de yayılabileceğini ve o ülkelerde belirli bir etkileme gücü kazanabileceğini ortaya koymuştur. Eski küçük-burjuva tabakalar, besbelli ki bu iş için az çok devamlı bir sosyal ortam meydana getirmektedir; çünkü, gerek ideolojik geleneklerin, gerekse yıllar boyunca oluşmuş düşünce tarzlarının ve davranış kurallarının canlılığı, o ortamlarda henüz kaybolmamıştır. Sosyalist ülkelerde, revizyonist düşüncelerin ideolojik sapma şeklinde yayılmasını önlemek için iki yönlü bir çalışma gereklidir: Birincisi, Parti bir eğitim çalışması yapmalı, diğer mücadelelerinin yanısıra, revizyonizme karşı kararlı bir mücadele yürütmelidir; ikincisi, bu Partinin, Marksçılık-Leninçilik temeline dayanılarak sosyalizmin kurulmasında ortaya çıkan karmaşık sorunları yapıcı bir şekilde ve uygun zamanda çözümleyebilme yeteneği geliştirilmelidir. Eğer Parti bu sorunların üstesinden gelemeyecek olursa, o zaman bir takım güçler ortaya çıkıp, Marksçılık-Leninciliğin revizyonu (ilkelerin yeniden gözden geçirilip değiştirilmesi) yoluyla, burjuva teorilerine ve uygulamalarına eleştirisiz başvurarak, karşılaşılan güçlüklere bir çözüm aramak yolunu tutabilir.

Bazı sosyalist ülkelerde revizyonizmin doğmasına ve yayılmasına yardımcı olan başlıca etkenler; güçlükler ve ilk

defa ortaya çıkan sorunlar karşısında teslimiyet, tarihsel gelişme doğrultusunun iyi anlaşılmaması, sosyalizmin tarihsel tecrübesini kavramada ve bundan gerekli sonuçları çıkarmada yeteneksizlik olmuştur.

Çağdaş revizyonizmin teorik içeriği, ideolojik kaynakları ve kendini ortaya koyuş biçimleri, temelleri Bernstein tarafından atılmış olan «eski» revizyonizmden farklıdır. Bernstein, «Marks'ın öğretişinin yeniden gözden geçirilip değiştirilmesi»ni öğütlemiş, proletaryanın sınıf mücadelesinin bir hedefi olan sosyalizmden yüz çevirmiş, onun yerine, «son amaç diye bir şey yoktur, hareket her şeydir» formülünü koymak istemiştir. Günümüzdeki revizyonizmin parolası ise, «Marks'a dönüş»tür ve ortaya «daha iyi bir model» koyarak, güya «yozlaşmış» bulunan sosyalizmi yenileştirme iddiasıdır. Bu program değişikliği neyle açıklansın? Marksçılık-Leninciliğin çağımızdaki ilerici güçler arasındaki saygınlığı öylesine büyüktür ki, «Marks'ın öğretisinin yeniden gözden geçirilip değiştirilmesi» önerisinin herhangi bir başarı şansı yoktur. Ayrıca, sosyalist fikirler halkların bilincinde öylesine yer etmiştir ki, sosyalizme karşıt eğilimler, hele sosyalist ülkelerde, ancak sosyalizmde «düzeltme» ya da «yenileştirme» yapma görünümü altında ortaya çıkabilmektedir. Lenin'in şu sözleri, geçerliliğini, günümüzde de bütün canlılığıyla koruyor:

«Marksçılığın teori alanındaki zaferi, onun düşmanlarını birer Marksçı olarak görünmek zorunda bırakmaktadır.»(1)

Çağımızdaki revizyonistler, sahici ve doğurgan bir Marksçılığın, asıl anlamda «insanî ve demokratik bir sos-

(1) Lenin, Tüm Eserleri (Fransızca Baskı) C. 18, S. 608.

yalizm»in şampiyonu geçinmektedirler. Henüz politik ve ideolojik alanda yeterli ölçüde olgunluk kazanmamış devrimci militanlara, öylece şirin görünmek çabasındadırlar. Gerçekte ise, az-çok çekici o sloganların gerisinde, Marksçı-Leninci anlayışın temel ilkelerinin bir revizyona uğratılmasıyla karşı karşıya gelmekteyiz.

Bernstein, geçen yüzyılın sonlarında, Marksçılıkta bir revizyon yapmağa kalktığı zaman, Marksçılığın eleştirici devrimci diyalektiğine satır atmakla işe başlamış, bu diyalektiğin bir «tuzak» olduğunu öne sürmüş, felsefede Marksçılığın Kantçılığa dönmesi gerektiği üzerinde durmuştu. O dönem revizyonizminin belirgin eğilimi, diyalektik maddeci bir dünya görüşünün yerine, yeni-Kantçı bir bilgi teorisi ve bir etika koymak teşebbüsleri olmuştur. Aynı zamanda, proletaryanın mücadelesinin gerçek amacı olan sosyalizm tamamen etik bir ideal durumuna getirilirken; proletaryanın sınıf karakteriyle yakından ilgili olan, Marksçılığın maddeci kavramsal temeli bir yana bırakılıyordu. Felsefe alanındaki revizyonizmin teorik içeriğini, uzun zaman yeni-Kantçılık ve Mach'vari pozitivizm belirlemiştir. Marksçılığı bu şekilde revizyona uğratma çabalarının kalıntılarına, etkileri eskiye oranla azalmış olmakla birlikte, 1940 yıllarında bile, Almanya'da ve Avusturya'da rastlanmakta idi.

Çağdaş «yeni» revizyonizm, bu felsefî fikirleri «eski» revizyonizmden almakla yetinemezdi. Çağımızın temel sosyal, politik ve ideolojik sorunlarının teorik analizinde, Marksçılığın karşısına, tarihe aykırı bir yeni-Kantçı düşünce sistemini veya pozitivizmin —veya yeni-pozitivizmin— herhangi bir türünü çıkarmak mümkün değildi.

Çağdaş revizyonizmin teori alanındaki kaynaklarına ge-

lince, burada, başka burjuva felsefe anlayışları ön planda ortaya çıkmaktadır. Bunların bir bölümü, tarihte insanın oynadığı rolü göstermek iddiasındaki akımlar, diğer bölümü de, az-çok Marksçılığın etkisinde kalmış akımlardır. Frankfurt Okulu'nun (Adorno, Horkheimer, Habermas) sosyal eleştiri teorisi olsun, onlara yakın düşen Herbert Marcüse'ün fikirleri olsun, Marks'ın ve Freud'un çeşitli tezlerini eklektik şekilde birbirine bağlayan Eric Fromm'un felsefî antopolojisi olsun, hep bu akımlarla ilintilidir. Jean-Paul Sartre'ın varoluşçuluğu (egzistansiyalizm) da, Ernst Bloch'un «ümit felsefesi» de ve daha bir çok anlayışlar da, giderek, yine bu akımlarla bağlantılıdır. Hristiyanlar ile Marksçılar arasında diyalog kurulup genişledikçe önemi artan hristiyan kişilikçiliği (personnalisme) de, bunların yanısıra belli bir rol oynamaktadır.

Yugoslavya'da «Praxis» dergisi çevresinde kümelenmiş bir felsefeci grubu, uluslararası bir akım olarak çağdaş revizyonizmin oluşumunda ve canlanmasında özel bir çaba göstermişlerdir. Bu felsefeciler arasında, Zagrep'ten Petrovitch, Kanzarga, Supek, Grlitch, Vranitski; Belgrad'dan Stojanovitch, Taditch, Zuvotitch, Markovitch v.b. adlarını sayabiliriz. Kendi arasındaki bazı iç uyumsuzluklara rağmen, bu grubun, sözde «pratiğin felsefesi» diye bir doktrini vardır. «Praxis» dergisini teorik bir merkez haline getirerek ve «Kortchula Yaz Okulu» adıyla bir örgütlenme yoluna giderek bu grup, bütün revizyonist güçlerin birleşmesine de katkıda bulunmuştur. Lefebvre, Kosik, Kolakowski, Strinka, Baumann gibi; Axelos, Bloch, Fromm, Habermas, Marcuse, v.b. gibi, revizyonizmin pek tanınmış bir çok temsilcisi, «Praxis» dergisinin uluslararası yazı kurulunun üyesidir.

Gajo Petrovitch, yazı kurulunun hemen hemen tümünün,

çağımızın en ünlü Marksçı felsefecilerini kapsadığını ve «Praxis» dergisinin baş görevinin:

> *«Doğurgan bir Marksçılık ve insanî bir sosyalizm için Stalincilikle mücadele etmek.»*

olduğunu açıklamıştır; bu açıklama, Praxis grubunun tavrını ortaya koymak bakımından pek anlamlıdır.(2)

Şuradaki «Stalincilik» sözünden ne anlaşıldığını ve bu kavramın işlevlerinin neler olduğunu ayrıca açıklamaya hiç de ihtiyaç yok.

Bir süre önce, bizzat Petrovitch tarafından yapılmış olan açıklamadan yeteri kadar söz edildi; «Pratiğin felsefecileri»:

> *«Stalinciliğin ortaya çıkmasına yardımcı olan, Engels' in ve Lenin'in fikirleri»ni(3)*

de reddetmektedirler, yani diyalektik ve tarihsel maddeciliği fiilen reddetmiş olmaktadırlar. 1968 yılında, Yugoslavyalı Marksçıların yaptıkları sert bir eleştiriye cevap olarak Praxis yazı kurulu şu açıklamayı yapmıştır:

(2) G. Petrovitch: Yugoslavya'da Felsefe ve Praxis Dergisi: «Revolutionaere Praxis». Jugoslawischer Marxismus der Gegenwart pp. 16-17, Hrsg. G. Petrovitch. Freiburg, 1968.

(3) A.G.E. s. 12.

«Çağdaş sosyalist harekette (yurt içinde olsun, yurt dışında olsun) birbirine karşıt iki yönelim vardır: Bürokratik devletçilik ve demokratik otojestiyon. Felsefe alanında da, buna benzer bir şekilde, Stalinci pozitivizm ile yaratıcı Marksçılığın birbirine karşıt yönelimlerde bulunduğu görülmektedir.»(4)

Praxis dergisine göre, diyalektik maddecilik bir «pozitivist ontoloji»dir, yani dünyanın nasıl yaratıldığını, sosyal pratiği ve insan bilgisini hiç hesaba katmadan açıklamaktan başka bir şey yapmayan pasif bir dünya görüşüdür.

«Praxis»çiler, diyalektik maddeciliğin, Marks'ın asıl felsefesi olmayıp, Marksçı felsefenin, Engels'in ve Lenin'in çalışmalarında «tağyir»e uğramasının bir sonucu olduğunu öne sürerler. Bu şekilde, Marks ile Engels ve Lenin'in birbirine karşıt duruma getirilmesiyle, Marksçı-Leninci fikirlerin iç bütünlüğü ve gelişme devamlılığı inkar edilmiş olmaktadır.

Marksçı felsefede Leninci aşamayı bilmezlikten gelmekle; Leninciliği, Marksçılığın «Rusya'da oluşmuş bir variyatı»ndan ibaret görmekle, plüralizme bir temel hazırlanmış, Marksçılığın çeşitli ulusal variyantlarının varlığına yeşil ışık yakılmış olmaktadır ki, bu yönelimin sonunda, Marksçılığın enternasyonalci karakterine sırt çevirmeğe varacağı besbellidir. Nitekim meselâ Vranitski:

«Marksçılığın felsefî ve yapısal tekliği (unicité) yolun-

(4) «Praxis» dergisinin son bir eleştirisi, 1968. Revolutionaere Praxis. Jugoslawischer Marxismus der Gegenwart, p. 265, Hrsg. G. Petrovitch. Freiburg 1969.

daki görüşü bütünüyle reddetmenin yerinde olacağını; çeşitli variyantların gerekliliğini kabul etmenin kaçınılmaz olduğu»nu(5) öne sürmektedir.

Fakat günümüzdeki Marksçı-Leninci felsefe düşüncesinde, birer «variyant» olarak nitelendirilebilecek çeşitli görüşler var mıdır?

Marksçı-Leninci dünya görüşünün bilimsel bir karekter taşıdığı kabul edilince (ki bilimsellik bu dünya görüşünün temel niteliğidir), o zaman, prensip yönünden ancak, sahici tek bir Marksçı felsefe olabilir. Bu sahici Marksçı felsefe, Marks, Engels ve Lenin tarafından bilimsel şekilde kurulmuş, tarihsel pratik tarafından doğrulanmış ve işçi sınıfı partilerinin kollektif düşüncesiyle geliştirilmiş bir temel prensipler sistemidir. Bu felsefenin içinde, özellikle henüz bir çözüme kavuşmamış sorunlar karşısında, değişik görüşler (point de vue) bulunması mümkündür.

Bu sorunlar hakkında bilimsel tartışmalar yapılır ve böylece, biraz önce söylediğimiz gibi, Marksçı-Leninci teorinin devamlı ve bereketli bir gelişme göstermesi için gerekli koşullar yaratılmış olur. Fakat bu durum, Marksçılığın «ulusal» variyantları olmasını kesinlikle gerektirmez. Sovyetlere, Polonyalılara, Almanlara, Fransızlara veya Yugoslavlara özgü, ayrı ayrı Marksçılıklar yoktur. Marksçı felsefenin Sovyetler Birliği'nde, Polonya'da, Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde, Fransa'da ve Yugoslavya'da ayrı ay-

(5) P. Vranitski: Marksçı felsefenin çeşitli variyantlarının gerekliliği üzerine. B. Akten des XIV Internationalen Kongresses für Pfilosophie, t. 11. p. 140, Wien 1969.

rı gelişmesinden söz edilemez; çünkü özü itibariyle Marksçı-Leninci felsefe alabildiğine uluslararasıdır.

Marksçılıkta «plüralizm» (çoğulculuk) istemek, gerçekte onun temel prensiplerini revizyona uğratmak (değiştirmek) ve proleter sınıf tavrına sırt çevirmek, yani Marksçılığı burjuva dünya görüşünün kuyruğuna takmaktır. Günümüzdeki revizyonizmde bunun belirtisini görmekteyiz.

Günümüzdeki revizyonizm, Marks'ın «sahici» felsefesi adı altında diyalektik ve tarihsel maddeciliğin karşısına nasıl çıkarılıyor? İnsanın yabancılaşmasını, insanın yücelmesini (transcendance) kendine merkez alan, soyut hümanist bir insan felsefesiyle. Bu idealist anlayış, en duru biçimiyle Petrovitch ile Kangrga gibi, Fischer ile Lefèbvre gibi, «Pratiğin felsefecileri»nin temsilcileri tarafından dile getirilmiştir. Marks'ın «1844 Elyazmaları»na atıf yaparak, oradaki bazı tezleri genel çerçevenin (contexte) dışında ele alıp, idealist antropoloji zihniyetiyle tahrif eden revizyonistler, Marksçı felsefeyi, bazan, «bütünsel insan ütopyası» olarak (Fischer'de olduğu gibi), bazan «insanın oluşma süreci»nin bir doktrini olarak (Kangrga'da olduğu gibi), bazen de «özgür pratiğin bir varlığı olarak insan»la ilgili bir teori şeklinde yorumladılar. Her durumda, Marksçı felsefenin inceleme konusunun mahiyeti değiştirilmiş olmakta; Marksçı felsefenin yerini soyut ve sınıflar-üstü bir hümanizma anlayışı almaktadır. Burada, Marks'ın «Ekonomi Politik ve Felsefe Konusunda Elyazmaları»nda geliştirdiği tezler de dahil olmak üzere, Marksçılık tümüyle, doğrudan doğruya tahrif edilmektedir.

Diyalektik ve tarihsel maddecilik, sadece dünyanın maddî karakterini değil, dünyayı dönüşüme uğratma yolundaki

insan faaliyetini de teorik bakımdan açıklayan tek dünya görüşüdür. Bu dünya görüşünde sosyal pratik, gerek insan faaliyetinin maddî nesnesi (objet) olarak, gerekse pratiğin felsefi bir kategorisi olarak temel bir rol oynar. Marksçılık, insanların tarihi gerçek ortamlarda, üretim güçleriyle ve üretim ilişikleriyle, sınıflarla ve sınıflara özgü çıkarlarla belirlenmiş bir sosyal-ekonomik kuruluşun ve somut bir çevrenin koşulları altında yaptıkları prensiplerden yola çıkar.

Bunun yanısıra, insanların faaliyeti ve bu faaliyetin sonuçları, objektif kanunlarla belirlenmiş durumdadır. «Pratiğin felsefecileri» ise, tam tersine, insanların varlığının ve faaliyetinin maddî temellerini, bu faaliyetin somut tarihsel karakterini atlayıp geçmekte veya onu tamamen görece (relatif) saymaktadırlar. Belli bir toplumda yaşayan insan, «genel olarak insan»ın idealist [nitelikte] bir soyutlaması haline gelivermektedir. Aslında, bu noktada, özne (sujet) ve öznellik (subjectivité), sosyal hayatın maddî sürecinin ve objektif kanunlarının dışında ele alınmış olmaktadır; sübjektif unsurun soyut bir mutlaklaştırılması söz konusudur. (Böyle soyut mutlaklaştırmalarda, sonunda işin her zaman idealizme vardığını hatırlamamak elde değil).

«Praxis» dergisinin gayretkeş yazarları, anlayışlarının maddeci bir karakter taşıdığında ısrar etmekte ve *pratik* kavramının tekelini ellerinde tutmağa bakmaktadırlar. Ama gerçekte, revizyonizm, bu kavramı tarihsel içeriğinden yoksun bırakarak, antropolojik prensibin bir türü durumuna sokmaktadır. Bakın, Petrovitch'in bir tanımlamasını birlikte izleyelim:

«Pratik önce, belli bir varlığa özgü, belirli bir varolma tarzını ifade eder; diğer bütün varolma tarzlarının üstüne

çıkar ve onlardan temelli şekilde ayrılır... Pratik, örneğin özgür varlıktır, yaratıcı varlıktır, tarihsel varlıktır; pratik, gelecek yoluyla varoluştur»(6)

Düşünceye ve genel olarak her türlü teorik faaliyete, insan pratiğinin bir biçimi (forme) gözüyle bakılmaktadır. Öyle olunca da, maddî faaliyet ile manevi veya ideal faaliyet arasındaki fark kaybolup gitmekte; onları (bu iki faaliyet türünü) birbirine bağlayan pratik kavramı, bir dünya görüşü açısından nötrleşmiş olmakta; bu kavram, maddecilik ile idealizm arasındaki çelişkilerin giderilmesi aracı haline gelmektedir.

Spekülasyona dayanan bu türden muhakemeler, Praxis dergisinin sütünlarından dolup taşmaktadır; bunların, derginin «yaratıcı zihniyeti»ni —ama burjuva felsefesinin dümen suyundan giderek— ortaya koyacağı umulmaktadır. İnsanlığın ve başta işçi sınıfının tarihsel tecrübesi, bu tecrübenin Marksçı-Leninci felsefedeki teorik temeli, sosyal eleştirinin, insanın soyut bir «varolma tarzı» üzerinde filan hiç durmadan, insanın maddi faaliyetinin tümünü gözönüne alması gerektiğini göstermektedir. İnsan ancak maddî faaliyeti sayesinde durmadan doğayı ve toplumu dönüşüme uğratır ve kendini değiştirir.

Pratiğin, sözüm-ona «özgür varlık»la da hiç bir ilgisi yoktur; pratiği, belli bir toplumdaki üretici güçlerin ve üretim ilişkilerinin gelişim derecesi koşullandırır ve ona belirli objektif kanunlar hükmeder. Sınıflı bütün toplumlarda sı-

(6) G. Petrovitch: Wieder den Autoritaeren Marxismus, p. 114, Frankfurt-Main 1969.

nıfların pratiğinden söz etmek gerekir; sosyal ilişkileri değiştirmeyi hedef tutan sınıf mücadelesi, insanın pratik faaliyetinin çok önemli bir alanıdır. Bugün, işçi sınıfının ve bütün ilerici güçlerin emperyalizme karşı mücadelesinden, sosyalizmin, sınıfsız toplumun kurulmasından söz edildiği bir sırada, üzerinde durulması gereken husus budur.

Marksçı-Leninci felsefenin revizyonist tahrifinde yabancılaşma sorunu özel bir yer tutuyor. Marks, bu konuda şunu söylemiştir:

«İnsanın özü (essence), tek başına bir bireye özgü, soyut bir şey değildir. Gerçeği içinde o, sosyal ilişkilerin tümünü ifade eder.»

Bu temel tezin anlaşılması, sahici Marksçıların «genel olarak insan» konusunda herhangi bir muhakeme yürütmelerini gereksiz, hattâ imkansız kılar. Bununla birlikte revizyonistler bugün, tarihsel ve diyalektik maddeciliğin yerini alacaklarını umdukları, özel bir Marksçı antropoloji, bir «insan felsefesi», bir hümanoloji v.b. meydana getirme sevdasındadırlar. Bu yeltenişlerin temelinde, yabancılaşması baş sorun haline getirilen insanın, soyut ve tarih-dışı bir «ideal model»ini oluşturma teşebbüsleri yer almaktadır.

Marks yabancılaşmaya —sebebi üretim araçlarının özel mülkiyet elinde bulunmasına ve insanın insan tarafından sömürülmesine uzanan—, soyut ve tarihsel bir olay gözüyle bakıyordu. Bu yüzden, Marks'a göre bu olay geçicidir. Marks «Kapital»de ve «Ekonomik Elyazmaları(1857-59)»nda, yabancılaşmanın başlangıçtaki sebeplerinin ortadan kalkmasıyla, yabancılaşmanın da silinip gideceğini göstermiştir. Bununla birlikte, bu çok önemli yargıyı, revizyonistler ısrarlı bir

şekilde bilmezlikten gelmektedirler. Marks'a karşı olarak, fakat hiç de hakları bulunmadığı halde, Marks'a atıf yapmaktan da geri kalmadan revizyonistler, yabancılaşmanın genel bir insanî olay olduğunu, dolayısıyla antropolojik bir kategori oluşturduğunu, yabancılaşmanın son bulmasının yarının işi olmayıp, belirsiz bir gelecekte gerçekleşeceğini öne sürmektedirler.

Bundan ötürü, sosyalist toplumda da insanın —kapitalist toplumda olduğu gibi— yabancılaştığı ve «deformasyon»a uğradığı görüşü ortaya atılabilmektedir. Hattâ üstelik, sosyalist toplumda insanın yabancılaşmasının daha artmış olacağı ve daha baskıcı bir etki göstereceği bile öne sürülebilmektedir.

Bu türlü düşünceler, Kafka konusunda düzenlenen bir açık oturumda Fischer, Goldstucker, Garaudy ve diğerleri tarafından dile getirilmiş, bir süre sonra da, sosyalist toplumun yıkıcı bir eleştirisinin teorik temelini oluşturmuştur.(7)

İnsan'ın ve yabancılaşmanın Marksçılığa aykırı yorumu, —çağdaş revizyonizmin belirgin yanı olan— soyut, ütopist ve idealist bir hümanizma anlayışının teorik temelini teşkil eder. Bu anlayış, politik ve ideolojik içeriğiyle, her şeyden önce sosyalist topluma karşı çıkmaktadır. Bu anlayıştaki felsefeciler, ilerici bir insan ve «sosyalizm» «ideal»i meydana getirmeye çalışıp, o ideali, Sovyetler Birliği'nde, Polonya'da, Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde ve diğer ülke-

(7) Ernst Fischer: Kunst und Koexistenz. Beitrag zu Einer Modernen Marxistischen Aesthetik, p. 103, Hamburg, 1966.

lerde fiilen mevcut sosyalizmin aslına uygun olmadığını, Marks'ın fikirlerine tekabül etmediğini, Marksçı fikirlerin bürokratik ve devletçi bir yozlaşması olduğunu öne sürerek, günümüzdeki sosyalizmin karşısına çıkarmaktadırlar. Hattâ Karel Kosik gibileri, daha da ileri giderek şunları söyleyebilmektedirler:

> *«İnsanî sosyalizm, bürokratik sosyalizmden başka prensiplere dayanır... Her ikisinin de, tarih, insan, hakikat anlayışları birbirinden farklıdır».(8)*

Revizyonizm, sosyalizmin, çeşitli güçlükler ve çelişmelerle, birbirine karşıt sistemler arasında amansız bir sınıf mücadelesi koşullarındaki gerçek tarihsel gelişmesini, somut koşullardan sıyrılmış ve Marks'ın düşüncelerine aykırı düşmüş bir «ideal»le karıştırmaktadır. Revizyonistler, sosyalist toplumun kurulmasındaki somut tarihsel koşulları iyi bilmemekle kalmayıp; proletarya devrimi için mücadelede ve sosyalizmin kurulmasında geçerli genel kanunların da varlığını inkâr etmektedirler. Bu kanunların varlığının kabul edilmesinin —«Pratiğin Felsefecileri»nin iddia ettikleri gibi—, mekanist nitelikte bir determinizm anlayışına saplanmayla ve insan faaliyetinin sınırlandırılmasıyla hiç bir ilgisi yoktur. Tam tersine, bu kanunların varlığının anlaşılması, bilinçli olarak yeni bir toplum kuran insanların canla-başla faaliyet göstermesini gerektirir. Sosyal gelişmenin objektif kanunlarının kabul edilmesi, özellikle, bilimsel

(8) Karel Kosik: In: Gespraeche an der Moldau. p. 338, Hrsg. Von Antonin S. Liehm, Wien - München - Zürich, 1968.

ve teknik devrimin ve ekonomide en yüksek etkinliğe ulaşılması özleminin, sosyalizme özgü hümanist prensipleri bir yana bırakmayı değil, bu prensiplerin gerçekleşmesine giden yolu ifade ettiğini anlamağa imkan verir.

Sosyalizmin gerçekten insanî hedefi, sömürünün, baskının ve yabancılaşmanın gerilerde kaldığı bir toplum düzenini kurmak, uyumlu olarak gelişmiş, sosyal hayatlarını rasyonel şekilde düzenleyen bireyler eğitmektir. Partisinin yönetiminde işçi sınıfının, kapitalizmin «aşılması» ve yeni bir toplum kurulması için yürüttüğü gerçek mücadelenin hedefi budur. Revizyonistler, bu mücadelede sosyalizmin ideallerinin güya «tahrife» uğradığını öne sürmektedirler. Eleştirileri, önce sosyalist devletin gücüne, proletaryanın yöneticiliğine ve Marksçı- Leninci Partinin yönetici rolüne yönelmiştir. Revizyonistler, sosyalist devletin bir çırpıda ortadan silinivermesini ve Partinin bir «manevî öncü» durumuna gelmesini isterler.

Bu isteklerin yanısıra, sosyalist toplumu, tamamen özerk üretici topluluklarının otojestiyon (özyönetim) yoluyla yönetmesi konusunda bir takım hayaller de öne sürülmektedir. Burada önemli olan otojestiyon terimi değil, bu terimle ifade edilmek istenen somut durumdur. Marks, Engels ve Lenin bir çok kere, sosyalist toplumda sosyal gelişme sürecini sadece üreticiler birliğinin, yani tüm halde işçi sınıfının ve müttefiklerinin yönetebileceğini açıklamışlardı; bu yüzden, işçi sınıfının ve müttefiklerinin kendi demokratik örgütlerini ve yönetici örgütlerini meydana getirmesi gereklidir. Sosyalizmin kurulması pratiği, ancak, —emekçilerin büyük çoğunluğunun, işyerinin yönetimine (sevk ve idaresine) ve planlama faaliyetine katılmasını öngören— demokratik

merkeziyetçiliğin asıl anlamda sosyal ve ekonomik ilerleme sağladığını ortaya koymuştur. Üretici toplulukların tam özerkliği, tümüyle sosyal gelişmeyi ve sonunda bu toplulukların kendi gelişmesini anarşiye sürükleme tehlikesi taşır. Bu özerklik, günümüzdeki teknik ve ekonomik gelişmenin objektif eğilimlerine, dolayısıyla, sosyalizmin objektif hedeflerinin gerçekleşmesine zıt düşmektedir. Sosyalist toplumun kurulması için, sosyalist devletin örgütleyici faaliyeti ve Partinin yönlendiriciliği gereklidir. Revizyonist teorisyenlerin, mevcut haliyle sosyalist toplum hakkında yaptıkları eleştiriler, sosyalizmin «demokratik» bir modelini sağlık vermeğe uzanmaktadır. Örneğin Strinka'nın açıkladığına göre, bu model:

«Sosyalizmin politik sisteminin baştan başa dönüşüme uğratılması»nı(9) içermektedir.

Bu «dönüşüm» her şeyden önce, Partinin yönlendirici rolünün ortadan kalkmasını ifade etmektedir. 1969 Uluslararası Konferansında, Çekoslovakya Komünist Partisi Birinci Sekreteri Gustav Husak, bu konuda şöyle demiştir:

> *«Sosyalizmin içeriği ve temel prensipleri, birtakım ideolojik ve politik spekülasyonlara konu edilmektedir. Bazı kimselere göre, sosyalizm kavramı, plüralist (çoğulcu) burjuva demokrasisiyle, sağcı sosyal-demokrat partilerin programlarında belirtilen ve adına «demokratik sosyalizm» denilen reformcu model'le ilişkilidir. İçinde bulunduğumuz konjoktürde, fikirlerin doğurgan*

(9) J. Strinka: Demokratik Sosyalizm Üzerine Düşünceler. B: Praxis, Heft 1/2 p. 261, 1969.

kaynaşması, bir sınıflar çatışmasını dile getiren ideolojik bir mücadeleye yol açmıştır. Partinin yönlendirici rol oynaması temeline dayanan sosyalist iktidar üzerinde, ciddi bir tehdit ağırlığını duyurmaya başlamıştır.»

Revizyonistlerin «demokratik» veya «insanî sosyalizm» modeli, teorik ve pratik içeriğiyle gerçekte, sosyalizmi «sosyal-demokratlaştırma» çabasını ifade eder; sosyal-demokratların sınıf anlayışlarına ve sosyalizmin pekâlâ biçimsel burjuva demokrasisinin araç ve yöntemleriyle kurulabileceği yolundaki hayallere dayanır. Çağdaş revizyonistlerin soyut hümanizmasının tek sonucu, bugünkü haliyle, sosyalizmin nihilist şekilde eleştirisidir. Onların «bütünsel insan»ı yaratmak, «insancıl bir dünya» meydana getirmek yolundaki duygulandırıcı çağrıları, gerçekte, gerici güçlerin değirmenine su taşımaktadır.

Revizyonizmin sosyal ve politik alanlarda gördüğü fonksiyonlar, sosyalizm ile emperyalizm arasında geçen amansız sınıflar mücadelesinden elbette soyutlanamaz. Çağımızdaki «yeni» revizyonizm, tıpkı «eski»sinde olduğu gibi, işçi hareketine burjuva etkileri «taşımakta»dır. Çağdaş revizyonizm, ayrıca, bugünkü durumuyla sosyalizme de saldırmakta, işçi sınıfının ve onun Partisinin gücünü kırmağa, sosyalist bilinci karartmağa çaba göstermektedir.

Revizyonistlerin sosyalist toplum hakkındaki yıkıcı eleştirileri, emperyalizmin genel stratejisine uygun düşmekte, sosyalizme karşı ve karşı-devrimci güçlerin faaliyeti için elverişli bir ortam meydana getirmektedir. Böylece çağdaş revizyonizm, işçi hareketini burjuva ideolojisinin darbele-

rine açmakla kalmayıp, sosyalist ülkeleri bölücü teorik, ideolojik ve politik faaliyetiyle, karşı-devrimin Trova Atı rolünü oynamaktadır. Bu, basit bir varsayım değildir, somut olaylarla ortaya çıkmıştır. Çağdaş revizyonizmin emperyalizme sağladığı yardım, emperyalizmin strateji uzmanlarının ve ideologlarının en mahirane girişimlerinin boyutlarını geride bırakır.

Revizyonizmin filanca veya falanca temsilcisinin, ta içinde, birtakım soylu amaçlar gözetmiş olması kuvvetle muhtemeldir. Gelgelelim, gerçekte anlayışlarının oynadığı rol, onların kişisel arzularına değil, sosyalizm ile emperyalizm arasındaki sınıflar mücadelesinin koşullarının somut içeriğine bağımlıdır. Lenin'in dediği gibi:

«Önemli olan niyetler, gerçekler, sözler değil, onlardan bağımsız olarak, bir partinin veya bir grubun parolalarının, taktiğinin veya genel olarak yöneliminin akibetini ve kapsamını belirleyen objektif durumdur».(10)

Uluslararası 1969 Konferansından sonra, işçi sınıfı partileri revizyonizmle mücadeleye hız vermişler ve başta politika olmak üzere, en önemli kesimlerde revizyonizmle savaşa tutuşmuşlardır. Bugün, bu mücadeleyi sonuna getirmek için, çağdaş revizyonizmin felsefî kararsızlığını tümüyle yermek zorunludur. Bu iş, ancak Marksçı-Leninci teorinin geliştirilmesi temeli üzerinde olumlu bir sonuca bağlanabilir. Uluslararası işçi hareketinin ve dünya sosyalist sisteminin

(10) Lenin: «Sözler ve Fiiller», Tüm Eserleri (Fransızca Baskısı) c. 19, s. 275.

ideolojik birliğini sarsma çabaları, daima bilimsel birer karşılık görmelidir.

Prof. Alfred Kosing

ÖNSÖZ

İnsanoğlu, giderek daha hızlı gelişmektedir. Tarih, bugün oluştuğu biçimdeki kadar derin sosyo-ekonomik gelişmelere tanık olmamıştır. Bu gelişmeler, sosyalist ülkelerde yeni bir toplumun kuruluşunu, emperyalizmin kalelerinde işçilerin demokrasi ve sosyalizm doğrultusundaki mücadelelerini, ulusal kurtuluş hareketlerinin bağımsızlık ve toplumsal ilerleme doğrultusundaki atılımlarını kapsamaktadır. Yine bu arada, başarılarından emekçilerin ancak sosyalist bir toplumda yararlanabildiği, bilimsel ve teknolojik bir devrim yer almaktadır.

Tarihsel olayların tüm karmaşıklıkları ortasında, bugün en önemli toplumsal gelişme örneği, insanlığın kapitalizmden sosyalizme geçişidir. Bu, insanın insan tarafından sömürül-

mesi ve her türlü toplumsal ve ulusal baskı karşısında en bilinçli mücadeleci topluluk olan işçi sınıfının tarihsel görevini yerine getirmesinden ileri gelmektedir. Proletarya, devrimci mücadelesinde, yüzyıl önce ilk iktidarını gerçekleştirme girişiminden —yani, Paris Komününden— bu yana uzun bir yol almıştır. Birçok ülkede işçi sınıfı ve diğer emekçiler, bilimsel sosyalist partilerin öncülüğünde tarihsel kazanımlar elde etmişler ve bu kazanımlar, yeryüzünün sosyo-politik haritasını değişikliğe uğratmıştır.

Oktobr devrimi, insanlık tarihinde bir dönüm noktası olmuştur. Bu devrimin başarısı ve dünya ölçüsündeki gelişmenin o günden sonraki tüm eğilimi, kapitalizmden sosyalizme devrimci geçişin zorunluluğu konusundaki Marksçı-Leninci önerilerin doğruluğunu ortaya koymuştur.

Uluslararası işçi sınıfının devrimci mücadelesindeki başlıca başarısı, dünya sosyalist sisteminin kurulması olmuştur. Birçok ülkeyi kapsayan bu yeni sosyal sistem, kapitalizme oranla büyük avantajlara sahip olduğunu göstermektedir. Çeşitli sosyalist ülkelerdeki Marksçı-Lenincilerin, kongrelerinde son olarak benimsedikleri kararlar ve emekçilerin bu kararların uygulanması için harcadığı çaba, bu ülkelerdeki sosyalist gelişmeyi kolaylaştırmıştır. Dünya sosyalist sisteminin iyiden iyiye gelişmesi ve gücünün artması, bugün dünya devrimci hareketini gitgide daha çok etkilemektedir.

İnsanlık, kapitalizmden sosyalizme geçerken, eski burjuva toplumunun çelişkileri gittikçe keskinleşmekte ve kapitalizmin içinde bulunduğu genel bunalım artarak yoğunlaşmaktadır. Toplumsal gelişmenin başlıca engeli, işçi sınıfına ve diğer emekçi kitlelerine hasım olan çağdaş tekelci kapitalizmdir. Emperyalist devletlerdeki egemen çevreler,

kapitalizmi kurtarmak için yollar aramakta ve onu dünyadaki değişen güçler dengesine uydurma girişiminde bulunmaktadırlar. Hatta emperyalist burjuvazi, gerek sosyalist ülkelere, gerekse sömürgecilik boyunduruğundan kendini kurtarmış olan ya da bunu gerçekleştirme yolunda bulunan ülkelere karşı yürüttüğü dünya çapındaki sınıf mücadelesinde askerî saldırılara başvurmaktadır. Emperyalistler, sosyalist kampı ve uluslararası komünist hareketi kendi içinde yıkıntıya uğratmak, sosyalist ülkeler topluluğunu zayıflatmak ve bölmek, sosyalist sistemi ve Marksçılık-Leninciliği emekçilerin gözünden düşürmek için her çabayı göstermektedir. Marksçı-Leninci hareketi ve tümüyle devrimci hareketi çökertme çabası, anti-komünist stratejinin başlıca amaçlarından biridir. Bu alanda, revizyonistlerin bölücü faaliyetlerine büyük umut bağlanmaktadır.

Komünist partiler içindeki çeşitli istikrarsız unsurlar, Marksçılık-Leninciliğe karşı mücadelede kullanılmaktadır. Bu unsurlar, modern çağların karmaşık toplumsal sorunlarının doğru ve Marksçı değerlendirilmesindeki yeteneksizliklerini ortaya koymuşlardır. İşçi sınıfı ile tekeller arasındaki, sosyalizm ile kapitalizm arasındaki savaşın yoğunlaşmasıyla bunlar, ideolojik istikrarsızlıklarının sonucu olarak burjuvazi tarafına geçmişlerdir.

Fransa'da Roger Garaudy, Avusturya'da Ernst Fischer ve işçi sınıfının devrim davasına ihanet eden diğer revizyonistler, üyesi oldukları partilerinden ihraç edilmişlerdir. Bu kişiler şimdi, işçi hareketi dışındaki çizgileri hakkında «teorik» nedenler ileri sürmeğe çalışmaktadırlar. Marks'ın, Engels'in ve Lenin'in fikirlerini tahrif eden, bunları kendi «teorik görüş»lerine uydurmağa çalışan bu revizyonistler, sözde «yaratıcı yaklaşım»larını, Marksçı-Leninci teorinin sanki

bir gelişmesi olarak sunmaktadırlar. Böyle yapmakla, gerçek sosyalizme ve tüm uluslararası Marksçı-Leninci harekete iftira etmektedirler.

Burjuva yayıncılar, işçi sınıfı davasından sıvışıp yan çizenler tarafından yazılan «teorik» kitapları (Roger Garaudy'nin «Fransız Modeli Sosyalizm İçin,» «Sosyalizmin Büyük Dönemeci», «İşin Bütün Aslı Astarı» vb. Ernst Fischer'in «Marks Aslında Ne Demişti», «Anılar ve İzlenimler», «Devrim Ayrı Bir Şeydir», Ernst Fischer ile F. Marek'in birlikte hazırladıkları «Lenin Aslında Ne Demişti») yayınlamakta zaman geçirmemişlerdir. Bu dönekler, burjuvazinin yayın organlarına da çeşitli yazılar yazmakta, mülâkatlar vermektedirler. Bunlar, ayrıca radyo ve televizyonda da konuşup revizyonist görüşlerini yaymaktadırlar.

Bu kişilerin görüş ve anlayışlarının incelenmesi, bunların ideolojik bakımdan burjuvazinin yanında yer aldıklarını, temel konularda anti-komünist ve Sovyet aleyhtarı bir tutumu benimsediklerini göstermektedir. Bunlar, komünist parti üyeleri iken, tek tek Marksçı görüşleri, yeni bir yorumla revizyona tâbi tutarak işe başlamışlar, şimdi de açıkça ihanet yolunu tutmuşlardır. Bu kişiler, işçi sınıfının devrimci öğretisinin temel prensiplerini bir yana bırakarak, bunların yerine burjuva ve küçük burjuva ideolojisinin prensiplerini koymuşlardır.

Bugünkü revizyonistler, Lenin'in teorik mirası konusunda «kendi» görüşlerinin var olduğunu öne sürmektedirler. Lenin'in öğretisinin modern çağın temel gereklerini dile getirdiği görüşünde olan ve bu öğretiyi çağdaş dönemin Marksçılığı kabul eden Marksçıların tersine olarak revizyonistler, Leninciliği, uluslararası bir geçerliliği olmayan, kapsamı

ulusal bakımdan sınırlı ve sırf Ruslara özgü bir olay olarak göstermeğe çalışmaktadırlar. Bu bakımdan tutumları, burjuva ideologlarıyla denk düşmektedir.

Revizyonistler, Sovyetler Birliğinde ve diğer sosyalist ülkelerde uygulanan sosyalizmin Marksçı teoriye çok uzak düştüğünü ileri sürmekte, sosyalizmin burjuva «demokrasi» si ve «özgürlük»ü ile tamamlanmış yeni bir «model»ini ortaya koymak için çaba göstermektedirler. Bunlar, çağdaş devrimci mücadelenin sonuçlarını ve olanaklarını tahrif etmekte, devrimin itici güçleri hakkındaki Marksçı-Leninci görüşleri çarpıklaştırmakta, sosyalizm mücadelesinde komünist partilerin rolünü inkâr etmekte ve dünya komünist hareketinin karşılaştığı güçlükler hakkında objektif dayanakları olmayan (spekülasyona dayanan) yargılar savurmaktadırlar. Revizyonistler, öznel (subjektif) niyetleri hakkında ne kadar dil dökerlerse döksünler, bunların nesnel (objektif) rolleri, sosyalizm ile kapitalizm arasındaki sınıf mücadelesinin içeriği ve koşullarıyla, bu mücadelede kapitalist tarafı tutmalarıyla belirlenmiştir. Lenin bu konuda şöyle demişti: «Sloganların, taktiklerin ya da genel olarak belirli bir parti ya da gurubun eğiliminin kaderini ve önemini tayin eden etken, niyetler, gerekçeler ya da sözler değil, bunların dışındaki nesnel durumdur»(1)

Emperyalist burjuvazi, Roger Garaudy'de, Ernst Fischer'de ve ihanet yolunu tutan diğer kimselerde, teori ve pratik alanlarındaki faaliyetleriyle kendisine değerli yardımlar sağlayan kader ortakları bulmuştur. İşte bu nedenledir ki,

(1) V.I. Lenin: Collected Works, Vol. 19, «Word and Deed», p. 262.

Marksçı-Leninci partiler, bu gibi unsurlara karşı mücadeleyi, kendi saflarını güçlendirme ve tüm devrimci güçlerin gelişmesini ve birliğini teşvik bakımından zorunlu görmektedirler.

Uluslararası işçi sınıfı ve Marksçı-Leninci hareket tarihinde tahrifçilik teşebbüsleri, yeni bir şey değildir. Revizyonistlere ve sapkınlara karşı mücadele epeyce gerilere uzanır. Çabaları siyasal fiyaskoyla sonuçlanan E. Bernstein, K. Kautsky ve diğerleri gibi revizyonistlerin hatırlanması gerektir. Marksçılık-Leninçilik revizyonizmin açık bir tanımlamasını yapmaktadır. Lenin şöyle yazmıştır: «Politika alanında revizyonizm, Marksçılığın temelini, yani sınıf mücadelesi doktrinini (revizyona uğratıp) değiştirmeğe çalıştı. Bize, sınıf mücadelesi yerine siyasal özgürlüğün, demokrasinin ve genel seçimlerin geçerli olacağı söylenmişti...»(2) Ve biraz ileride şöyle devam etmiştir: «Her durum karşısında davranışını ayrıca belirlemek, günün olaylarına ve değişen günlük politikaya kendini kaptırmak, proletaryanın temel çıkarlarını ve tüm kapitalist sistemin, tüm kapitalist gelişmenin temel özelliklerini unutmak ve o andaki gerçek ya da muhtemel avantajların hatırı için bu temel çıkarları feda etmek. İşte revizyonizmin politikası budur.»(3)

İşte Marksçı-Leninciler, revizyonizmi değerlendirirken bu ilkelere dayanırlar.

Marksçılığı «yenilemek» isteyen, «özgürlük» ve «demok-

(2) V.I. Lenin: Collected Works, Vol. 15, «Marxism and Revisionism», p. 36.

(3) A.G.E. s. 37-38.

rasi» isteklerinden bol bol söz eden bu çağdaş «teorisyenler», gerçekte burjuvazinin çıkarları için çalışmaktadırlar. Bu nedenle, tekelci sermayeye ait sözde «özgür» ve «demokratik» burjuvazi basını ve diğer yayın araçları tarafından kendilerine önem verilmektedir. Roger Garaudy, Ernst Fischer ve onlar gibileri, koşulların «tepeden tırnağa değiştiği»ni, kendilerinin işçi sınıfının davasını savunduklarını v.s. anlatmak için durmadan nefes tüketmektedirler. Ne var ki, bir zamanlar August Bebel'in dediği gibi, bir kimse eğer işçi sınıfının düşmanları tarafından övülüyor ise, o zaman her halde pek akılsızca bir iş yapmış olsa gerektir.

Bugün Marksçı-Leninci partiler devrimci hareket içinde sağcı «sözde solcu» oportünizme ve revizyonizme karşı tutarlı bir ideolojik ve politik mücadele yürütmektedir. «Sözde Solcu» revizyonizm, genellikle yeni Troçkiciler ve Maocular tarafından temsil edilmektedir. Bunlar, sınıf mücadelesinin gerçek koşullarını hesaba katmamakta, devrimci hareketin, doğruluğu bilimsel olarak ortaya çıkmış Marksçı politikanın yerine, siyasal maceracılığı, gerici, ütopist ve para-militer «sosyalizm»i geçirmek istemektedirler. Bu gibi küçük-burjuva «aşırı-devrimci girişimler», devrimci hareketi yıkıma sürüklemek tehlikesini taşırlar.

Sağcı oportünistler, Marksçı-Leninci öğretiyi iğdiş etmeğe, devrimci özünü güme götürmeğe ve o özün yerine burjuva reformizmini geçirmeğe çalışmaktadırlar. Lenin, revizyonizmin, güçlükler karşısında daima siyasal teslimiyet anlamına geldiğini; bunun, sınıf düşmanına kendini teslim etmek, proleter tavra yüz çevirmek ve Marksçılığın yerine burjuva ve küçük burjuva görüşleri geçirmek olduğunu söylemiştir.

İçinde bulunduğumuz aşamanın devrimci mücadele içindeki belirgin özelliği, sağcı ve «sözde solcu» oportünistlerin milliyetçi akımlarla ve gerici anti-komünist eğilimlerle kaynaşmasıdır. Revizyonist teoriler, oportünist uygulamaya yol açmaktadır. Revizyonistler, Marksçı-Leninciler devrimci mücadelelerinde engellemekte, onların partilerine sızmağa ve sonra da kendi politikalarını bu partilere empoze etmeğe çalışmaktadırlar. Bu yüzden Marksçı-Leninci partiler, bu tipteki ve eğilimdeki tüm oportünistlere kesinlikle karşı çıkmalıdırlar.

Bu inceleme, Roger Garaudy ile Ernst Fischer tarafından geliştirilen ve «Özgür Dünya»daki yayın organları aracılığıyla yayılan çeşitli revizyonist görüşleri ele almaktadır. Eleştirilerimiz, bu döneklerin bilimsel sosyalizm teorisinin üç ana sorunu hakkındaki; Çağdaş devrim sürecinin itici güçlerinin ve özünün neler olduğu, gerçek sosyalizmin gelişmesi, Marksçı-Leninci partilerin toplumsal gelişmedeki rolü hakkında önerileriyle ilgili olacaktır.

İŞÇİ SINIFININ DÜNYADAKİ DEVRİM SÜRECİNDE ÖNCÜ ROLÜ VE BAZI UYDURMALAR

BÖLÜM I

Modern çağlar, sosyalizmi, demokrasiyi ve barışı destekleyen, emperyalizme, gericiliğe ve savaşa karşı çıkan tüm devrimci güçlerin öncüsü işçi sınıfının tarihsel rolünün durmadan artmasına tanık olmuştur. Kapitalist dünyanın bugünkü toplumsal değişiklikleri emekçileri emperyalizmle karşı karşıya getirmiştir. Proletarya dışı guruplar, gün geçtikçe anti-emperyalist mücadele konusunda işçi sınıfıyla birlikte hareket etmek ihtiyacını duymaktadır. Tecrübeler, tüm anti-emperyalist güçlerin birleşmesi gerektiğini ortaya koymuştur. En iyi örgütlenmiş ve sayıca en güçlü sınıfı oluşturmuş bulunan işçiler, zengin bir devrimci tecrübeye sahip olmuşlardır. İdeolojik ve kültürel seviyeleri yükselmeğe devam etmekte, toplumdaki siyasal ve manevî otoriteleri büyük ölçüde artmış bulunmaktadır. İşte bu nedenledir ki, uygulamaya konması işçilere düşen, büyük tarihsel görevle ilgili Marksçı-Leninci öğretinin revizyonistler ve reformistler tarafından saptırılmasını önlemek, özellikle önemlidir.

Revizyonistler, proletarya aleyhindeki politikalarını, yer-

yüzünde mevcut «yeni nesnel koşullara» değinerek gizlemeğe çalışmaktadırlar. Roger Garaudy, yirminci yüzyılın ikinci yarısında, dünya ölçüsündeki toplumsal gelişmeyi, sosyalizm ile kapitalizm arasındaki sınıf mücadelesinin değil, bilimsel ve teknolojik devrimin belirlediğini ileri sürmektedir. Diğer birçok burjuva yazarları gibi, o da, toplumsal gelişmeyi, sadece üretici güçlerin gelişmesi ile bağlantılı görmekte, üretim ilişkileri ile sınıf mücadelesinin oynadığı rolü gözönünde bulundurmamakta, sosyalist devrime olan ihtiyacı reddetmektedir. Böylece teknokratik reformizm görüşü benimsemektedir.(1)

Roger Garaudy, bilimsel ve teknolojik devrimin bir sonucu olarak, kapitalist toplumun sınıf yapısının köklü değişikliklere uğradığını söylemektedir. Garaudy, bu değişiklikleri «dönüşümler» diye adlandırmakta ve bunları gözönüne almayan işçi sınıfı partilerine saldırmaktadır.(2)

Garaudy, dünyadaki sınıf güçleri dengesinin ve devrim süreçlerinin —artık işçi sınıfı, toplumsal gelişmenin ana gücü ya da tekelci sermayenin başlıca karşıtı olmaktan

(1) Garaudy'nin kendisi, görüşünün «geleneksel reformizmin uzak bir teknotratik türü» olduğunu kabul etmektedir. (Garaudy, The Turning Point of Socialism» Sosyalizmin Büyük Dönemeci, s. 12) Buna en iyi cevap Lenin'in şu sözleridir: «Bir insanı, söyledikleri ya da düşündükleriyle değil, eylemiyle değerlendiririz. Düşünürleri de, kendilerine kondurduklar etiketlerle değil, fakat temel teorik sorunları bugün nasıl çözümlediklerine; öğrencilerine ve kendilerini izleyenlere şimdi ve geçmişte neler öğrettiklerine bakarak değerlendirmemiz gerektir.» (V.I. Lenin Tüm Eserleri 'Ing. Baskı', Cilt 14, Materialism and Empirlo-Criticisjm, s. 217, 218).

(2) Roger Garaudy, pour un modéle français du socialisme, s. 23.

çıktığı için— önemli ölçüde değiştiğini öne sürmektedir. Garaudy, bilimsel ve teknolojik devrim sırasında sayılarının ve rollerinin artmış olmasından ötürü, bugün toplumsal gelişmede başrolü aydınların oynadığını iddia etmektedir.

Marksçılığı bir yana bırakmış olmasının ortaya çıkmasından çekindiği için işçi sınıfının tarihsel rolünü açıkça inkâra cesaret edemeyen Garaudy, bu konudaki Marksçı öğretiyi kapalı biçimde saptırmaktadır. Aydınların ana toplumsal güç olarak işçi sınıfının yerini aldığını açıkça belirtmemekle beraber, bunların işçi sınıfının bir bölümünü ya da kendi deyimiyle «yeni tarihsel blok»u oluşturan bir güç olarak başrolü oynadıklarını öne sürmektedir. Yazar, «Zamanımızda 'işçi sınıfı' deyimi, bir ulustaki canlandırıcı yeni güçlere, özellikle, bilimsel, teknolojik ve ekonomik gelişmenin sonucu olarak doğan ve organik biçimde gelişen aydınlar tabakasına uygun düşer.» diye yazmaktadır.(3)

Garaudy, bu fikri daha da somutlaştırmak için, mühendislerin, yöneticilerin ve bilim adamlarının, işçi sınıfının ayrılmaz bir parçası haline geldiklerini söylemektedir.(4) Yazar, işçi sınıfını, fikren ve bedenen çalışan kimselerle, «beyaz yakalılar» ve «mavi tulumlular»ı birlikte kapsayan bir topluluk olarak tanımlamaktadır. Ayrıca, fikir işçilerinin, işçi sınıfının «en ümit verici kesimlerinden biri» olduğunu ileri sürmektedir.

Ernst Fischer de buna benzer bir dayranış içindedir. Fischer, bugün sanayileşmiş ülkelerdeki aydınların büyük

(3) A.G.E., s. 22.

(4) Roger Garaudy, Toute la vérité, s. 97.

kısmının «işçi sınıfının bir parçası» olduğunu(5), aydınların «büyük ölçüde modern işçi sınıfı ile bütünleştiği»ni(6), «teknik alandaki aydınların işçi sınıfıyla kaynaştığı»nı(7) ileri sürmektedir.

Garaudy ve Fischer tarafından öne sürülen, kapitalist işletmelerdeki mühendislerin, teknoloji uzmanlarının, bilim adamlarının ve yöneticilerin işçi sınıfının birer parçası oldukları yolundaki görüşler tamamen yanlıştır ve siyasal bakımdan zararlıdır, çünkü:

(1) Bunlar, işçi sınıfının önderlik rolünü küçültmektedirler. Garaudy ve Fischer, teknokrasinin şampiyonluğunu yapan burjuva sosyologları gibi, bu kılavuzluk rolünün doğrudan doğruya bilim adamlarına ve mühendislere geçtiğinden söz etmemektedirler. Garaudy ve Fischer'in daha kurnazca ileri sürdükleri, bu önderlik rolünün bilim adamlarına ve mühendislere işçi sınıfının birer parçası —hattâ, «gelecek için en büyük potansiyeli taşıyan bir parçası— olmaları itibarıyla geçtiğidir.

(2) Bunlar, işçi sınıfı ile bilim ve teknoloji alanında çalışan aydınlar arasında bir ittifak sağlanması ve aydınların tekellere karşı mücadelede proletaryanın safına kazanılması sorununu suni biçimde ortadan kaldırmaktadırlar. Bilim adamları ve teknoloji uzmanlarının, işçi sınıfı ile «kaynaşarak» onların bir parçası haline geldikleri farzedildiğinden bu ittifak gereksiz görülmektedir. Ernst Fischer, «işçi-

(5) Ernst Fischer, Die Revolution ist anders, s, 22.

(6) A.G.E. s. 27.

(7) A.G.E., s. 21.

ler ile aydınlar arasında bir 'ittifak'tan söz edilmesinin yanlış olacağını, geçimlerini ücretle sağlayan aydınların çağdaş işçi sınıfının üyeleri olduklarını belirtmenin yerinde olacağını» söylemektedir.(8)

(3) Bunlar, sosyal ve siyasal bakımdan farklı tiplerde bilim adamları, teknoloji uzmanları ve yöneticiler bulunduğunu, onların çıkar ve isteklerinin bazan işçilerinkinden farklı olduğunu ve bu farka Marksçı-Lenincilerin dikkat etmeleri gerektiğini bilmezlikten gelmektedirler.

(4) Bunlar, aydınlar ile işçi sınıfının, hattâ kapitalizm döneminde bile birbiriyle gitgide kaynaşacağını, fikir ve beden emeği arasındaki çelişkinin ve önemli farkların, sosyalist bir devrim yapılmadan ve sınıfsız bir toplum kurulmadan da, bilimsel ve teknolojik düzeydeki değişimlerle ortadan kaldırılabileceğini ileri sürmektedirler.

Garaudy, bilim adamlarının, teknologların ve beyaz yakalı işçilerin bir bölümünün işçi sınıfı kapsamı içinde bulunduğu fikrinin «geçerli» olduğunu öne sürmekte ve buna «Marksçı» bir görünüm verebilmek için, bilimsel ve teknolojik devrimin sonucu olarak, fikir emeğinin öneminin çoğaldığını ve bilim adamları ile teknoloji uzmanları sayısının hızla arttığını söylemektedir. Böylece, eğer bu aydınlar işçi sınıfının bir parçası olarak işçi sınıfı kapsamı içine girer ve böylelikle işçi sınıfı kapsamının sınırları genişletilmiş olursa, güya, işçi sınıfının öncü rol oynayan ve durmadan serpilen bir toplumsal güç olduğu hakkındaki Marksçı görüşün canlılığı daha belirgin şekilde doğrulanmış olacaktır.

(8) A.G.E. s. 32.

Ne var ki, işçi sınıfının tarihsel görevi konusundaki Marksçı öğreti, Roger Garaudy'nin «yenilik getiren» *kanıtları* olmadan da tamamen yeterlidir. İşçi sınıfı, sadece az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde değil, fakat ileri kapitalist ülkelerde de sayıca büyümektedir. Fransız Komünist Partisinin 19. Kongresinde, Fransa'daki işçi sınıfının 9 milyon üyesinin bulunduğu ve bu sayının devamlı arttığı bildirilmiştir. Fransa'da, işçi sınıfının çalışan nüfus içindeki oranı 1954 yılında % 40,3 iken, 1970 yılında % 44'e yükselmiştir. 1964-1968 arasında, Fransız işçi sınıfının sayısı bir milyon artmıştır. Son altı yıl içinde, sanayi ve ulaşım hizmetlerindeki işçi sınıfının mevcudu % 11 oranında bir artış göstermiştir.

Aynı zamanda, kapitalist toplum içindeki işçi sınıfının sayı ve oranındaki değişikliğin genel yönü ortaya konmak isteniyorsa, Garaudy'nin Birleşik Amerika konusunda yaptığı gibi, ölçüt olarak sadece bir ülkeyi ele almak yanlış olur. İşçi sınıfı, tarihsel rolünü uluslararası bir güç olarak oynamakta ve uluslararası işçi sınıfı büyümeğe devam etmektedir. Bu yüzyılın başında, ileri kapitalist ülkelerdeki sanayi işçilerinin sayısı 30 milyona varmazken, bugün yüz milyonu aşmaktadır. İnşaat, ulaştırma ve kamu hizmetleri alanlarındaki işçi sayısı artmaktadır. Modern sanayilerin kurulması, eski sanayilerdeki köklü değişiklikler, üretimde ve sosyal hizmetlerde otomasyonun artması, elektrik, kimyasal madde ve gaz kullanımının yaygınlaşması, birçok yeni mesleğin doğmasına yol açmıştır.

Leonid Brejnev, Sovyet Sendikalarının 15. Kongresinde yaptığı konuşmada şunları söylemiştir: «Modern zamanların en ilerici devrimci sınıfı olan uluslararası işçi sınıfının mev-

cudu ve onun yeryüzündeki başlıca üretici ve sosyo-politik güç olarak rolü, artmağa devam edecektir. Her nekadar en son anti-marksist teoriler, bilimsel ve teknolojik devrimin işçi sınıfını sınırladığını, hattâ ortadan kaldırdığını ileri sürseler de, gerçekler, bilimsel ve teknolojik gelişmenin, işçi sınıfının gelişmesine yol açtığını, örneğin, modern üretim metodlarının, yeni meslekler ortaya çıkardığını açıkça göstermektedir.» (Mart 1972)

Şurası da var ki, Marksçılık, işçi sınıfının rolü sorununu, hiç bir zaman *işçi sınıfının sayısından ve bu sayının tüm nüfus içinde ifade ettiği orandan ibaret görmemiştir.* Lenin, şöyle demişti: «Herhangi bir kapitalist ülkedeki proletaryanın gücü, toplam nüfus içinde temsil ettiği orandan çok daha büyüktür. Bu yüzden, kapitalizmin tüm ekonomik sisteminin merkezinde ve sinir sisteminde proletarya ekonomik bakımdan ağırlığını duyurur ve yine bu yüzden proletarya, *kapitalist toplumdaki emekçilerin* ezici çoğunluğunun ekonomik ve politik alanlardaki gerçek çıkarlarını dile getirir.»(9)

S.B.K.P.'nin 24. Kongresine sunulan Merkez Komitesi raporunda da, işçi sınıfının toplumdaki öncü rolünün, sadece, işçi sınıfının, —ekonomik gelişmeye ve bilimsel ve teknolojik devrimin gelişim derecesine bağlı olan— sayısal gücüyle belirlenmediğine değinilmiştir. İşçi sınıfının öncü rolünü, işçi sınıfının başlıca üretici güç durumunda bulunması ve militan devrimci nitelikleri de belirlemektedir.

Marksçılığın diğer tahrifçileri gibi Garaudy de, sanayiin ilerlemesinin bir sonucu olarak, işçi sınıfının sınırlarının genişlemesiyle ilgili Marksçı-Leninci görüşleri çarpıtmağa ça-

(9) V.I. Lenin: Tüm Eserleri (İng. Baskı) Vol. 30, s. 274

lışmaktadır. Yazar, uydurmalarını Marksın otoritesine atıf yaparak kanıtlamağa çaba göstermekte, Marks'ın «emekçiler kitlesi»(10) deyimini, aydınların ve diğer beyaz yakalı işçilerin de işçi sınıfı kapsamında görünmesine imkân veren bir ifade olarak tanımlamaktadır.

Roger Garaudy, şöyle yazmaktadır: «...bir zamanlar, Marks tarafından öngörüldüğü gibi, bilim üretimde öncü bir güç haline geldiği sıralarda, beden işçisi olmayan emekçilerin (özellikle mühendislerin ve araştırmacıların) sayısı gitgide artan bir bölümünün, «emekçiler kitlesi»nin bir kesimini oluşturmağa ve Marks'ın işçi sınıfının tanımını yaparken bunlara uyguladığı sınıf kriterini gözler önüne sermeğe başladığı, objektif bir gerçektir.»(11)

Bununla beraber, görüldüğü gibi, Garaudy, Marks'ın asıl ifade ettiği şeyi burada tahrif etmekte ve bunun yanısıra, Marksçılık-Leninciliğin, toplumda aydınların rolü ve fikir emeği ile beden emeği arasındaki çelişkinin ve başlıca

(10) Kapital'in Marks tarafından özenle basıma hazırlanan Fransızca çevirisinde, Marks'ın Almancada kullandığı «Gesamtarbeiter» sözcüğü «le travailleur collectif» şeklinde kullanılmıştır. Kapital'in birinci cildinin İngilizce çevirisinde ise, «collective labourer» yani «emekçiler kitlesi» sözcüğü yer almıştır. Oysa Marksçı metinlerde çeşitli deyimlere rastlamak mümkündür. Gerçekte önemli olan sözcüklerin kullanılış biçimi değil, Marks'ın anlatmak istediği hususlardır. İşte, göreceğimiz gibi, Garaudy'nin yanıldığı nokta budur.

(11) Roger Garaudy, The Turning-Point Of Socialism, (Sosyalizmin Büyük Dönemeci) s. 198

farkların giderilmesinin yolları ve araçları konusundaki görüşlerini revizyona uğratmaktadır.

Marks'ın «emekçiler kitlesi» konusundaki sözlerinin dikkatle incelenmesi, O'nun bu deyimi, işbirliği ve teknolojik iş bölümü koşullarında, maddî üretimde bulunmak için bir araya gelen kimselerin toplamını tanımlamak için kullandığını gösterir. Marks'ın, basit işbirliği[12] ve imalâthane üretimi —manüfaktür—[13] koşullarında, emekçiler kitlesinden ya da sosyal veya kombine işçi topluluğundan söz ederken kastettiği işte budur. Marks şöyle yazmıştı: «Emekçiler kitlesi, tek çeşitte aletlerle donanmış kollarının bir takımıyla haddeden tel çekmekte, çeşitli âletlerle donanmış başka bir kol takımıyla o teli düzeltmekte, diğer bir kol takımıyla da teli kesmekte ve böylece işini sürdürmektedir.»[14] Bundan da anlaşılacağı üzere, Marks, söz konusu deyime endüstriyel ve teknolojik bir anlam vermiştir.

Marks, makinalaşmış üretime geçiş ilerledikçe, çalışma işbirliğinin «bizzat çalışma âletinin buyurduğu bir teknik gereklilik»[15] haline geleceğini söylemiştir. İş bölümü gelişir ve derinleşir. Elbette Marks, kapitalist fabrika çerçevesi içinde de emekçiler kitlesi'nden söz etmekte ve bu kitleyi, birbiriyle irtibatlı olarak çalışan personelle özdeş tutmaktadır.[16]

(12) Karl Marks, The Capital, Vol. 1. p. 327

(13) A.G.E. s. 339, 344, 346, 349, 350, 362,

(14) A.G.E. s. 344.

(15) A.G.E. s. 386.

(16) A.G.E. s. 461.

Marks, gününün makinalaşmış fabrika çalışmasını, üretim mekanizması sistemini yöneten çeşitli kategorilerdeki işçilerin işbirliği şeklinde tahlil etmekte ve bu konuyla ilgili olarak, «emekçiler kitlesi ya da emeğin sosyal kitlesi egemen özne, makinaların otomatikliği ise nesne olarak ortaya çıkar diye yazmaktadır. Marks, tanımlamasının, «makinaların, kabil olabilecek her türlü, geniş ölçüde kullanımına uygulanabileceğini» söylemektedir.([17])

Marks, «emekçiler kitlesi» deyimini, biraz önce gördüğümüz gibi, endüstriyel ve teknolojik anlamda kulanıyor *ve onu, üretimin öznesinin (süjesinin) cisimleşmesi şeklinde ele alırken, kuşkusuz, «emekçiler kitlesi»ni işçi sınıfıyla özdeş tutmuyordu.* Tam tersine, bu şekilde tanımlanan üretimle ilgili bir işyerindeki personelin, sosyal bakımdan karışık olduğuna işaret etmiştir. Kapitalist toplumdaki emekçiler kitlesinde, fikir emeği ile beden emeği arasında ortaya çıkan çelişki —ki bu çelişkinin kapsamı, özel mülkiyet koşullarında maddî üretim faaliyetini bile içine alacak kadar geniştir— üzerinde durmuştur. Marks şöyle yazmıştır: «çalışma süreci tamamen bireysel oldukça, tek bir emekçi, ileride birbirinden ayrılacak olan tüm fonksiyonları kendisinde toplar... Tek başına bir kişi, kendi kaslarını kendi beyninin denetimi altında çalıştırmadan Doğa'yı işleyemez. Doğal olarak insanın başı ile kolu birbirine nasıl bağlıysa, emek süreci de, kol emeği ile kafa emeğini biraraya getirir. Daha sonra bunlar birbirinden ayrılır, hattâ aralarında kıyasıya bir çelişkiye düşerler. Ürün, bireyin doğrudan ürünü olmaktan çıkar ve bir emekçiler kitlesi tarafından, —yani, emeklerinin nesnesinin (objesinin) işlenmesine her biri, az ya da çok, ancak bir oranda katılan emekçilerin tümü

(17) A.G.E. s. 419.

tarafından— ortaklaşa üretilen sosyal bir ürün haline gelir. Çalışma sürecinin, iş-birliği temeline dayalı niteliği gitgide daha belirgin hale geldikçe, zorunlu bir sonuç olarak, bizlerdeki üretici emek ve onun uygulayıcısı olan üretici emekçi kavramları genişlemiş olur. Üretim faaliyetinde bulunmak için, artık sizin bizzat bedenî çalışma yapmanız gerekli değildir; emekçiler kitlesinin bir parçası olmanız ve onun alt fonksiyonlarından birini yerine getirmeniz yeterlidir.»([18]) Bunun anlamı, kapitalist toplumda emeğin, toplumsal bakımdan birbirinden ayrılmış ve birbirinden tamamen farklılaşmış tiplerini —yani, fikir emeğini ve beden emeğini— temsil eden insanları, sermayenin, burjuvazinin, kendi çıkarı için artık-değer üretimine birlikte katılmak üzere, —sermayenin doğrudan doğruya ya da dolaylı kumandası altında— biraraya getirmiş olduğudur. Bu açıdan bakıldığında, fikir emeğini ve beden emeğini temsil eden insanlar, hep birlikte emekçiler kitlesini oluşturan üretici emekçilerdir. Bu duruma göre, Marks'ın sözünü ettiği şey, *İşçi sınıfı* değil, *olsa olsa üretim faaliyetine katılan personel*'dir; toplumsal bakımdan birbirinden farklı —ve kapitalist toplumda özel mülkiyetin egemen olmasından ötürü birbirine taban tabana zıt— emek tiplerini temsil eden insanların bir işyerindeki birliğidir.

Marks, «üretici emekçiler» (productive labourer) deyimiyle neyi kastetmişti ve bu kategoriyi bir işletmedeki mühendislere ve teknisyenlere nasıl uygulamıştı? Şu sözleri yazdığı zaman ne demek istemişti «Meta'ın üretimine şu ya da bu şekilde katkıda bulunan, gerçek işçiden, —kapitalistten farklı olmaları kaydıyla— yöneticiye ya da mühendise

(18) A.G.E. s. 508-509.

kadar herkes, elbette, bu üretici emekçiler kitlesine dahildir.»([19])

Marks'ın gerçek işçi ile yönetici ya da mühendis arasında ayırım yaptığına dikkat etmemiz gerekir.

Bir kere şurası var ki, Karl Marks, mühendisleri, sermaye açısından üretici emekçiler, yani kapitalist için *artıkdeğer* üreten ücretliler olarak görmüştür.([20]) Fakat Marks, bu görüş açısından «bir kapitalistin —bir müteşebbisin— hizmetinde çalışan bir soytarının» ya da «bir yazarın, veya kendisine para getirmesi için bir girişimci tarafından kiralanan bir şarkıcının» da üretici emekçi sayılabileceğini söylemiştir.([21]) Marks, bir eğitim kuruluşu tarafından isdihdam edilen ve onun tarafından sömürülen öğretmenlerin, ya da sanatlarıyla sanat dünyasındaki iş adamlarının para kazanmalarını sağlayan aktörlerin de, işverenle ilişkileri bakımından, «üretici emekçi» olduklarını belirtmektedir.([22])

İkincisi, Marks mühendisleri, üretim faaliyetine yakın ya da uzak çeşitli konumlarda bulunabilen bir emekçi kategorisi olarak, «emek sürecinin bir meta'da ya da maddî üründe ifadesini bulan sonucu»nu([23]) meydana getiren emekçilerin tümünün (totality of labourers) bir parçası olarak görür. Bu, mühendislerin de, meta, yani maddi ürün üreti-

(19) Karl Marks, Theories of Surplus-Value, Part. 1. pp. 156-157.

(20) A.G.E. s. 157-158.

(21) A.G.E. s. 401.

(22) A.G.E. s. 411.

(23) A.G.E. s. 398.

minde doğrudan rol aldıklarını, bu nedenle üretici emekçi olduklarını ifade eder. Marks şöyle yazmaktadır: «Bütün bu kişiler, sadece maddî zenginliğin üretimine doğrudan katılmakla kalmayıp, emeklerini, sermaye demek olan parayla doğrudan mübadele ederler, dolayısıyla, ücretlerinden başka, kapitalist için de bir artık değer üretirler.»(24)

Marks, mühendisleri üretici emekçiler olarak ele alırken, soyut bir biçimde konuya yaklaşmakta, mühendislerin ve teknisyenlerin emeklerinin apayrı bir özelliği olduğunu, onların sosyal iş bölümündeki ve bu iş bölümünün örgütlenmesindeki *rol*lerini, işçiler ile onlar arasındaki kültürel ve teknik farklılıkları, yani mühendisler ile teknisyenleri aydınlar'ın bir bölümü olarak toplumsal bakımdan farklılaştıran özellikleri, mahsus göz önüne almamaktadır.

Marks'ın aşağıdaki sözlerinde bu soyutlama iyice belli olmaktadır: «...üretici emeğin, emeğin belirli kapsamıyla, onun özel yararıyla, ya da özel kullanım değeriyle —ki üretici emek, o kullanım değerinde tezahür eder—, hiç bir ilgisi yoktur.»(25) Kapitalist toplumda aynı emek (kapitalist için) üretici olabildiği gibi, (kapitalist için artık-değer üretmediği zaman) üretici olmayabilir de.»(26)

Marks, ücretli (wage-labourer) olarak gördüğü kimselerin toplumsal bakımdan karma nitelik taşıdığını, üzerinde dura dura belirtmiştir. Düşünür şöyle demiştir: «Şüphesiz, çeşitli emek türlerini ve böylelikle fikir ve beden

(24) A.G.E. s. 412.

(25) A.G.E. s. 401.

(26) A.G.E. s. 401, 407, 409, 410, 411.

emeğini —ya da fikir ve beden emeklerinden birinin öbüründen daha ağır bastığı çeşitli emek türlerini— birbirinden ayırıp, bunları çeşitli kimseler arasında dağıtmak, kapitalist üretim tarzının karakteristik özelliğidir. Bununla beraber bu, maddî ürünün, o kimselerin *ortak ürünleri,* ya da onların maddî zenginlik biçiminde cisimleşmiş ortak ürünleri olmasına engel teşkil etmediği gibi; öte yandan, yine o kimselerden her birinin, ücretli olarak, ya da üretici emekçi olarak sermayeyle aralarında kurulmuş olan ilişkileri de engellemez ya da değiştirmez.»([27])

Bu, mühendis ve teknisyenlerin, hangi özel anlamda üretici emekçi sayılabileceklerini ve yaptıkları işlerle olsun, sosyal işbölümünde oynadıkları rolle olsun, sosyal bakımdan işçi sınıfından nasıl farklı bir durumda bulunduklarını göstermektedir. Marks'ın yukarıda anılan kanıtlarından tümünün altında yatan, mühendislerin ve diğer uzmanların, toplumsal açıdan işçi sınıfının değil, üretici emekçiler genel topluluğunun, «emekçiler kitlesi»nin bir parçası olduklarıdır.

Bu yorum, daha sonra «*Kapital*»in başka bir bölümünde de doğrulanmaktadır. Marks, kapitalist bir fabrikadaki teknik işbölümünü anlatırken, işlenen malzemeyi makinaya yetiştiren, makine-adamları ve yardımcıları gibi kategorileri ayırdetmektedir. Marks şöyle devam etmektedir: «Bu iki ana sınıfa (işçiler ve kapitalistler) ek olarak, işleri, makinelerin tümüne bakmak ve zaman zaman onları onarmak olan mühendisler, makinistler ve doğramacılar gibi sayıca önemsiz bir topluluk vardır. Bunlar çalışanların bir üst sınıfıdır. Bazıları bilimsel eğitim görmüş, bazıları ise meslekten yetiş-

(27) Karl Marks, Theories of Surplus-Value, Part. 1. s. 411-12.

mişlerdir. Bunlar, fabrikada fiilen çalışan sınıftan farklıdırlar ve onun kitlesi içinde yer alırlar.»(28)

Basımı Marks tarafından hazırlanan, «Kapital»in Fransızca çevirisinde, mühendis ve makinistlerin, emekçilerin (des travailleurs), fabrika işçileri (des ouvriers de fabrique) çevresinin dışında kalan en üst tabakasını oluşturdukları belirtilmektedir.(29)

Böylece Marks, mühendis ve makinistleri, sosyal işbölümünde oynadıkları rol ve eğitim düzeyleri bakımından *işçi sınıfının dışında* tutmaktadır. Marks, *teknik iş bölümünü* ele alırken, mühendis ve teknisyenleri emekçiler kitlesinin bir

(28) Karl Marks, The Capital, Vol. 1. s. 420.

(29) K. Marks, Le Capital, (Traduction de M.J. Roy, entièrement revisée par l'auteur, Paris, 1872-1875; éditeurs, Maurice Lachatre et Cie), s. 182. Bu cümlenin altına düşülen dipnotta, İngilteredeki sanayi mevzuatının, az önce sözü edilen «emekçi»leri (des travailleurs), fabrika işçisi (des ouvriers de fabrique) saymadığına ve onları fabrika işçileri kapsamı dışında tuttuğuna; buna karşılık, Parlamento Raporları'nın, makina başında çalışan işçilerin sayısını dış görünüşte kabartmak üzere, yalnız mühendisleri, teknisyenleri ve benzerlerini değil, yöneticileri, yardımcılarını, mağaza personelini, iş takipçilerini, paketleyicileri ve benzerlerini, yani fabrika sahibi dışındaki herkesi fabrika işçileri kategorisine soktuğuna değinmektedir. Çarlık Rusyasındaki fabrika işçileriyle ilgili istatistikler üzerindeki eleştirili yorumlarında ise Lenin şöyle demişti: «Fabrika işçileri başlığı altında gösterilen grubun muhtemelen büro personelini, ustabaşıları, nezaretçileri, tek kelimeyle aslında fabrika işçisi olmayan kimseleri de kapsamış olması hakkında bir şey söylemiyoruz». (V.I. Lenin, Tüm Eserleri (Ing. Basımı), Vol. 6. «From the Economic Life of Russia», pp.89-90).

parçası olarak tanımlamaktadır. Fakat *sosyal iş bölümü*'nü incelerken, onlar ile işçiler arasında bir ayırım yapmakta ve kapitalist toplumda fikir ve beden emeği arasındaki çelişkiyi göstermektedir. Marks, mühendislerin fikir çalışması yaptıklarını, bir mühendisin emeği ile üretilen nesne arasındaki ilişkinin, işçinin emeği ile üretilen nesne arasındaki ilişkiden farklı olduğunu, mühendisin «esas itibarıyla yalnız kafasıyla çalıştığını...»([30]) söylemektedir.

Marks, kapitalistin «özel türde bir ücretliyi, tek tek ya da grup halindeki işçilerin doğrudan doğruya ve sürekli denetimi»yle görevlendirdiğini söyledikten sonra: «Bir kapitalistin komutasında işçilerden oluşan bir sanayi ordusu, asıl bir orduda olduğu gibi, çalışma yürürken kapitalist adına komut veren, subayları (yöneticiler) ve astsubayları (ustabaşılar, nezaretçiler) gerektirir. Denetleme işi, bunların yerleşmiş ve tek görevleri olmaktadır.»([31]) Nezaretçiler, *ücretli* kategorisi içinde yer almakla birlikte, *işçi sınıfı* kapsamına girmemektedirler. İşçilere nezaret görevinden, mevcut koşullar altında, karmaşık makinelerin nezareti görevine geçen mühendis ve teknisyenler, kendiliğinden işçi sınıfı dışında kalmaktadırlar. Marks'ın ücretliler ile işçi sınıfı arasında fark gözetmiş olması önemli bir noktadır.

Marks'ın «kapitalist üretim tarifinde, bir çalışma gününün ne olduğunun tesbiti, bizatihi, bir mücadeleyi; kollektif sermaye, yani kapitalistler sınıfı ile; kollektif emek, yani işçi sınıfı arasındaki bir mücadeleyi ifade eder.([32]) şeklin-

(30) Karl Marks, The Capital, Vol. 1. p. 411.

(31) A.G.E. s. 332.

(32) A.G.E. s. 235.

deki ifadesini hatırlayalım. Ne var ki, bu ifadesinde Marks, işçi sınıfının bileşim tarzından ve yapısından söz etmemektedir. Onun zihninde olan, mücadelenin tek tek (ya da grup halinde) kapitalistler ile, tek tek işçiler (ya da grup halinde işçiler, tek tek işyerlerindeki işçiler, v.b.) arasında değil; tüm kapitalistler (yani kapitalist sınıf) ile, tüm işçiler (yani işçi sınıfı) arasında geçtiğidir.

Marks'ın yazılarının tam bir analizi, Roger Garaudy'nin kapitalist toplumda mühendislerin, teknisyenlerin, bilim adamlarının, yöneticilerin tümüyle işçi sınıfının bir parçası olduğu ve onunla kaynaştığı yolundaki görüşünü ispatlamak isterken Marks'ın eserlerinden medet umamıyacağını göstermektedir.

Fakat Garaudy'nin yanılgısı, Marks'ın sözlerini, Marks'ın gerçekten söylediklerinden farklı şekilde yorumlamaktan ibaret kalmamaktadır. Garaudy, günümüzdeki bilimsel ve teknolojik devrim çerçevesi içinde işçi sınıfının kapsamının genişletilmesi sorunu ötesinde, Marksçılığı «yaratıcı biçimde geliştirmek» iddiasıyla ortaya atıldığından, mühendislerin, teknisyenlerin ve aydınların kapitalist toplumda işçi sınıfıyla otomatik olarak kaynaşmasından söz etmenin, teorik bakımdan niçin yanlış olduğunu daha yakından incelememiz gerekir.

Garaudy, Marks'ın, işçi sınıfına üyelik (affiliation) kriterine tamamen uygun sınıf üyeliği kriteri»nin, kapitalist ülkelerde sayısı durmadan artan teknoloji ve bilimle ilgili aydınlara da uygulanabileceğini ileri sürmektedir. Gelgelelim gerçekte Garaudy, aydınların toplumsal rolünün belirlenmesiyle ilgili Marksçı-Leninci metodları kullanmakta, beden ve

fikir emekleri arasındaki temel farkları ve çelişkileri ortadan kaldıracak koşullara hiç değinmemektedir.

Marksçılık-Leninçilik, aydınların bağımsız bir sınıf değil, özel bir toplumsal kesim (ya da tabaka) olduğunu söyler. Aydınlar, üretim aracı sahibi olmadıklarından, burjuvaziden kesinlikle ayrılmaktadır. Bununla beraber, aydınların yeri işçi sınıfı içinde de değildir. *Sosyal iş bölümü'nde oynadıkları rolden,* yani, karmaşık fikir çalışmasına profesyonel katkılarından ötürü, *sosyal iş organizasyonunda oynadıkları rolden* ötürü, üretimde ve diğer toplumsal alanlardaki özel yönetici fonksiyonlarından ötürü, aydınlar ayrı bir sosyal tabaka olarak ele alınabilir. Bu özellikler, aydınların yüksek bir kültürel ve teknik düzeyde olmalarını ve ihtisaslaşmış bir eğitim görmelerini gerektirmekte, bu yüzden de onları beden emeği harcayan işçilerin büyük çoğunluğundan ayırmaktadır.

Toplum, çeşitli insan gruplarının üretim araçlarıyla ilişkilerinin farklılığından ötürü sınıflara ayrılmıştır; bu temel ve belirleyici faktörün yanısıra, toplum bir de sosyal kategorilere bölünür. Bu bölünme, sosyal kategorilerin, sosyal işbölümünde oynadıkları role ve onların faaliyetlerinin mahiyetine (şehir ya da köy dünyasında yer alması, fikir ya da bedenle ilgili olması gibi) göre olur. Sınıfların, tabakaların ve grupların tümü, toplumun sosyal yapısını meydana getirir. Toplumun birbirinden farklı ve birbirine karşıt sınıflar, sosyal kategoriler, tabakalar ve gruplar halinde bölünmüş olmasının temel nedeni, üretim araçları, çeşitli çalışma tipleri ve ekonomik faaliyetler karşısında insanları çok eşitsiz durumlara sokan özel mülkiyet sistemidir.

Aydınlar, işçi sınıfından ve köylülerden, —bir emek sü-

reci sırasında harcadıkları fikir enerjisinin miktarından ötürü değil— fikir emeğinin niteliğinden ve fonksiyonlarından ötürü ayrılırlar. İşçiler ve köylüler, bugüne dek esas itibariyle beden çalışması yapan kimseler sayılmışlardır. Ne var ki, bunlar arasında fikir emeğinin oranı gittikçe yükselmekte ve bugün çalışmalarının fikrî yanı daha ağır basan işçiler bulunmaktadır. İşçilerin ve köylülerin fikir emekleri, gerek maddi üretimle, gerekse emeğin nesnesine (yani üretilen meta'ya) doğrudan doğruya ya da makinalar aracılığıyla yapılan etkiyle fonksiyonel olarak bağlantılıdır. Hizmetler kesiminde ise işçiler daha çok beden emeği harcarlar, ve nisbeten daha düşük oranda, tamamen saf sayılamayacak fikir çalışması yaparlar.

Aydınlara gelince, onlar, yaratıcı fikir emeği harcar, ya da hizmetler kesiminde, ileri düzeyde saf fikir çalışması yaparlar. Maddî üretimde ise aydınlar, projeyle ilgili, teknolojik, örgütlenmeyle ilgili, ekonomik ve diğer konularla uğraşırlar. Bir aydın, üretim kesiminde bir yönetici olabilir ya da toplumsal hayatın diğer alanlarında görev alabilir. Aydınların toplumsal bakımdan taşıdıkları özellikler devam edecek ve kapitalist toplumun bugünkü maddî, teknik, ekonomik, toplumsal, siyasal ve kültürel koşulları altında, bu görevler henüz toplumun tüm üyeleri tarafından yapılmadığından, bunların nüfusun belirli bir tabakası tarafından yapılmasına ihtiyaç duyulduğu sürece, aydınlar toplumun geri kalan bölümü ile kaynaşamayacaklardır. Fakat, sosyalist toplumun gelişmesi, bütün emek türlerinin katıldığı üretim faaliyetinde fikir ve beden emeklerinin birbiriyle organik olarak kaynaştığı düzeye, emekçi sınıfların, bugün sadece aydınlar tarafından görülen toplumsal fonksiyonların yerine getirilmesi için gerekli eğitim ve fırsatlara kavuştuğu dü-

zeye ulaştığı zaman, aydınlar artık özel bir toplumsal kesim olmaktan çıkarlar.

Aydınların, işçi sınıfı ve köylülerle yakınlaşmasının ve kaynaşmasının nesnel diyalektik koşulları nelerdir? Üretici güçlerin gelişmesinin sonucu olarak, sosyal işbölümü çerçevesinde fikir ve beden emeğinin birbirinden ayrılması, sınıflara bölünmüş, özel mülkiyet temeline dayalı toplumda oluşmuştur. Genel olarak, fikir çalışması, ekonomik ve siyasal bakımdan egemen sınıfların ve onların bilgili hizmetkârlarının, eğitilmiş yardımcılarının tekeli haline gelmiştir. Fikir emeği ile beden emeği arasındaki sosyal çelişkinin, toplumun uzlaşmaz sınıflara bölünmüş olmasından doğan çelişkinin temeli işte buradadır. Engels şunları yazmıştır: «Gerçekten çalışan sınıf, toplumun —çalışmanın yönetimi, devlet işleri, hukukî konular, sanat, bilim, v.b. gibi— ortak işleriyle uğraşmaya zaman bulamıyacak kadar, kendi çalışmasıyla meşgul olduğu sürece, bu işlerin yönetimi (sevk ve idaresi) için, fiilî çalışmadan uzak, özel bir sınıfın devamlı varlığı gerekli olmuş; ve bu sınıf, kendi çıkarına olarak, çalışan kitlelere gittikçe daha ağır işler yüklemekten hiç geri kalmamıştır.»([33])

Büyük çaptaki sanayi üretimi tarafından gelişmesi alabildiğine hızlanan, çağdaş üretici güçler, sömürücü sınıfların varlığını artık gereksiz duruma getirmişlerdir. Bu nedenle, anormal işbölümünü ve fikir emeği ile beden emeği arasındaki çelişkiyi ortadan kaldıracak koşullar mevcuttur. Buna tek engeli, kapitalist üretim ilişkileri çıkarmaktadır.

Marks, fikir ve beden emekleri arasındaki, kapitalizmin

(33)Frederik Engels, Anti-Dühring, İngilizce 1969 basımı, s. 217-218.

özüne bağlı şekilde varolan çelişkiye sık sık dikkatleri çekmiş ve şunları yazmıştır: «Üretici nitelikte fikir güçlerinin beden emeğinden ayrılması ve bu güçlerin sermayenin emek üzerindeki iktidarı haline dönüşmesi, sonunda, makineleşme temeli üzerine kurulan modern sanayi tarafından tamamlanmıştır.»(34)

Marks, ayrıca, kapitalist toplumda «emekçinin, başka birinin malı ve ağır basan güç olarak, maddî üretim sürecinin fikrî güçleriyle karşı karşıya getirildiği»ni söylemiştir. «bu ayrılma, basit işbirliğinde —ki bu evrede kapitalist, tek işçiyi, tekliği ve kaynaşık emeğin iradesini temsil eder— başlar; emekçiyi ayrıntı üzerinde çalışmak durumunda bırakan atölye imâlatı (manüfaktür) aşamasında gelişir; bilimi emekten farklı bir üretim gücü haline getiren ve emeği sermayenin hizmetine zorlayan modern sanayi aşamasında tamamlanır.»(35) Marks, kapitalist toplumda «doğa ve bilim güçleri»nin, «emekçilerin karşısına kapitalin güçleri olarak çıktıkları»nı söylemektedir. «Ve bilimin, doğal güçlerin ve geniş ölçüde emek ürünlerinin uygulamaya aktarılmaları, *sosyal emek* temeline dayanan bütün bu uygulamalar, gerçekte, bizatihi, sadece *emeğin sömürüsüne mahsus araçlar* olarak ve artık-emeği ele geçirme araçları olarak ortaya

(34) Karl Marks, Capital, Cilt 1. s. 423.

(35) A.G.E. Marks, burada İrlandalı iktisatçı ve hayalci sosyalist William Thompson'un 1824'te yayınlanan eserinden bir parça almaktadır: «Bilgili kişi ve üretici işçi büyük ölçüde birbirinden ayrılır. Ve bilgi, —emekçinin üretim gücünü artırmak üzere— emekçinin eli altında, emeğin bir hizmetkârı olarak kalacağı yerde, hemen hemen her durumda emeğe karşı çıkar.»

çıkar ve böylece, sermayeye ait *güçler* olarak emeğin karşısına çıkarlar»(36)

Marks'ın bunları söylemesinden bu yana, fikrî çalışma yapan kişiler ile bedenî çalışma yapanlar arasındaki ilişkiler büyük ölçüde değişmiştir. Roger Garaudy'nin, Marksçı-Lenincilerin, aydınların durumundaki ve onların işçi sınıfıyla ilişkilerindeki önemli değişmeleri gözönüne almadıkları konusunda suçlamaları tamamen geçersizdir.

Daha 1890'larda Engels, geniş bir aydınlar tabakası ile işçi sınıfı arasındaki yakınlaşma eğilimine dikkati çekmiş ve bu tabakadan işçi sınıfına «teknik ve tıp alanlarında yeterli sayıda genç uzmanların, avukatların ve doktorların geleceğini, partilerin yardımıyla bunların, fabrikaların ve büyük arazilerin sevk ve idaresini ulusun çıkarları doğrultusunda örgütleyebilecekleri»ni söylemiştir.(37)

Engels, 11 Mayıs 1893'te Fransız gazetesi Figaro'nun muhabirine verdiği bir demeçte şöyle demiştir: «...fikirlerimiz her yerde gerek işçiler, gerekse öğretmenler, doktorlar, avukatlar ve bunlar gibiler arasında yayılmaktadır. Yarın iktidarı ele almak durumunda kaldığımız takdirde, mühendislere, kimyagerlere ve tarım uzmanlarına ihtiyacımız olacaktır. Fakat ne gam! Bunların bir çoğunun daha şimdiden bizimle beraber olduklarından eminim.»(38)

Lenin, kapitalist ülkelerdeki aydınlar ile proletarya ara-

(36) Karl Marks, Theories of Surplus-Value, Part 1. s. 391-392.

(37) Marks/Engels, Werke, Bd. 38, s. 169.

(38) A.G.E. Bd. 22, s. 543.

sında devam eden yakınlaşma eğilimini eserlerinde dikkatle incelemiştir. Lenin, «kapitalizm, halkın çalıştığı bütün kesimlerde *büro ve meslek işçileri*'nin sayılarını büyük bir hızla yükseltmekte ve aydınlara karşı talebi gittikçe artırmaktadır.» demiştir. Lenin, ayrıca aydınların «diğer sınıflar arasında özel bir konumda bulunduklarını, bu konumun onları —bağlantılarından, bakış açılarından, v.b. ötürü— bir yandan burjuvaziyle ve —kapitalizm aydınları bağımsız durumlarından gitgide yoksun bıraktığından ve onları kiralık bir işçi durumuna getirip, yaşama standartlarını düşürmek tehlikesi taşıdığından— bir yandan da gündelikli işçilerle ilgili kıldığı»nı yazmıştır.(39)

Lenin, proletaryanın aydınları kendi safına kazanmakta çıkarı olduğunu vurgulamış ve şöyle yazmıştır: «Çağdaş toplumdaki öbür sınıflar gibi proletarya da sadece kendi içinden aydınlar çıkartmakla kalmaz, aynı zamanda saflarına her çevreden, çeşitli alanlarda eğitim görmüş destekçiler alır.»(40)

Lenin, kapitalist ülkelerdeki aydınlar arasında, gerek Oktobr devriminin, gerekse kapitalizmin genel bunalımının etkisi altında yer alan gelişmeleri büyük bir dikkatle incelemiştir. Jacob Friis ile yaptığı bir görüşmede, batıda «mühendislik proletaryası» diye tanımlanabilecek bir sınıfın ortaya çıktığını ve bazı mühendislerin «kendi yanlarında» olduğunu söylemiştir. Lenin, ayrıca, «Mühendisleri bizim yana kazanmak, son derecede önemlidir.» demiştir.(41)

(39) V.I. Lenin, Tüm Eserleri (İngilizce Baskı), Cilt 4, (Review» of Karl Kautsy's book, s. 202.

(40) A.G.E. Cilt 6, «Revolutionary Adventurism», s. 198.

(41) Lenin Miscellany 37 (Rusça Baskısı), Moskova, 1970, s. 213.

Lenin, Nisan 1922'de Charles Steinmetz'e yazdığı mektupta şunu söylemektedir: «Yeryüzünün bütün ülkelerinde —herhangi bir kimsenin arzu ettiğinden daha yavaş, fakat durdurulamaz ve yolundan şaşmaz şekilde— kapitalizmin yerini farklı bir sosyo-ekonomik sistemin alması gerektiği kanısına varan bilim, teknoloji ve sanat temsilcilerinin sayıları artmaktadır...»([42])

Bugün kapitalist ülkelerdeki aydınların tavırlarında ve rollerinde önemli değişiklikler yer almaktadır. Kapitalizm geliştikçe oranları gittikçe artan aydınlar ile büro ve meslek işçilerinin fikri düzeydeki fonksiyonları, sömürünün fonksiyonları olmaktan uzaklaşmaktadır. Bilimsel ve teknolojik devrimin koşulları altında sayıları hızla artan alt tabakadaki teknisyenler, mühendisler, bilginler ve büro işçileri, üretim araçlarına sahip bulunmamaktadırlar. Bunlar emek gücü içinde yer almakta, ve kapitalistler tarafından sömürülmektedirler. Bu kimseler artık işçilerin nezaretçisi durumunda bulunmayıp, onların sömürülmesine yardımcı olmamakta, ya maddî üretimde görev almakta, ya da hizmetler kesiminde çalışmaktadırlar.

Hızla artan sayıda mühendis ve bilim adamı, —günümüzde bilim doğrudan doğruya bir üretim gücü olduğundan—, maddî üretime doğrudan katılmaktadırlar. Üretimin bazı kesimlerinde genel eğitim ve özel bilgi ihtiyacı o derece yüksektir ki, birçok teknisyen ve hattâ mühendis, sıradan işçiler gibi çalışmaktadır. Bu teknisyen ve mühendisler, işçi sınıfı içinde, onun nitelikli en üst tabakası olarak yer almaktadırlar. Fakat bunların sayıları hâlâ oldukça azdır. Georges Marchais, Fransız Komünist Partisinin (FKP) 19.

(42) V.I. Lenin, Collected Works, Cilt 35, s. 552.

Kongresine sunduğu raporda, Fransa'daki iki milyon mühendisin, teknisyenin ve yöneticinin (1968 nüfus sayımına göre) sadece yüzde 4 ya da 5'inin işçi sınıfının içinde yer aldığını açıklamıştır. Fakat bu oran, elbette ülkeden ülkeye değişmektedir ve güvenilir bir sonuç ortaya koymak için ciddi araştırmalara ihtiyaç vardır.

Bu nedenlerden ötürü, gelir düzeyleri, fikir emeğinin mekanikleşmesinin ve otomatikleşmesinin sonucu olarak ortaya çıkan işsizlik tehdidiyle ilgili istikrarsız ekonomik durumlar v.b. yüzünden, aydınların bir bölümü, işçi sınıfına daha da yakınlaşmaktadırlar. Bunlar, siyasal konularda işçi sınıfıyla gittikçe daha çok yakınlık ifade eden bir tutumu benimsemekte, onun mücadelelerine katılmakta ve onun mücadele metodlarını kullanmaktadırlar.

Aydınların bu bölümünün durumlarındaki ve işçi sınıfıyla ilişkilerindeki bu türlü değişiklikler, bilimsel ve teknolojik devrimin doğrudan sonuçları değildir. Bu durum, bilimsel ve teknolojik ilerlemeyi dar çıkarları için kullanan tekellerin, emekçi aydınları gitgide daha çok sömürmesinden ileri gelmektedir. Gerçekte, fikir çalışması yapanları burjuvaziye karşı sınıf mücadelesine iten ve onları işçi sınıfının müttefiki haline getiren şey, bilimsel ve teknolojik devrim değil, kapitalist üretim ilişkilerine karşı gitgide biriken öfkedir.

Fakat emekçi aydınların, işçi sınıfına yaklaşmasında, sosyo-ekonomik nedenlerin yanısıra, siyasal, manevî, ideolojik faktörler de rol oynamıştır. Aydınlar, tekellerin egemenliğine, emperyalizmin anti-demokratik ve hümanist anlayışa aykırı mahiyetine, egemen sınıfların saldırganlık politikasına, ırkçılığa, şovenizme, kapitalist toplumun manevî

sefaletine, kapitalist toplumda olumlu ideallerin, ahlakî değerlerin kaybolup gitmesine gittikçe daha çok karşı çıkmaktadırlar.

Kapitalist ülkelerde, birçok aydın gruplarının ve büro işçilerinin işçi sınıfıyla ilişkilerini, bugün artık *hayatî çıkarlarının farklı ve çelişik olması değil, fakat bu çıkarların gitgide birbiriyle özdeşlemesi belirlemektedir.* Komünist ve İşçi Partilerinin 1969 uluslararası danışma toplantısında, barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme mücadelesi için fikir ve kol işçilerinin ittifakıyla ilgili stratejik belgi (şiar) de bu nedenle ortaya atılmıştır.

Bugün, yani tekelcilik aleyhtarı hareketin toplumsal tabanının büyük ölçüde genişlediği ve gerek fikir, gerekse kol işçilerinin büyük bölümünü kapsadığı şu sırada, Marksçılık-Leninciliğin düşmanları, tekelcilik aleyhtarı güçleri bölmeğe ve işçi sınıfı ile aydınları ve diğer ücretli grupları birbirine düşürmeye çalışmaktadırlar. Revizyonistler de bu yıkıcı faaliyetlerin içinde yer almaktadırlar. Sözde-Solcu Mao'cu unsurlar, aydınlara işçi sınıfının sınıf düşmanı gözüyle bakarken, Roger Garaudy ve onun gibileri de, aydınların oynadıkları rolü küçümsediklerini iddia ederek, bilimsel sosyalist partilerin politikasını gözden düşürmek için çaba harcamaktadırlar.

Bilimsel sosyalist partiler, kapitalist ülkelerdeki toplumsal süreçleri dikkatle analiz ederek genelleştirmektedir. Roger Garaudy'nin iddiaları ise, aksine, tamamen temelsiz suçlamalar olarak kalmaktadır.

S.B.K.P.'nin «V.İ. Lenin'in Doğumunun Yüzüncü Yılı» başlıklı tezlerinde şöyle denmiştir: «İlerici aydınlar, proletarya-

nın müttefikleri arasında gittikçe daha önemli bir rol oynamağa başlamışlardır. Bilimsel ve teknolojik devrim, aydınlar arasındaki farklılaşma sürecini büyük ölçüde hızlandırmıştır. Bunların önemli bir bölümü, sömürülen ücretli işçiler durumuna girmiş ve aydınlar, böylece çıkarları ve statüleri bakımından işçi sınıfına daha çok yaklaşmışlardır.»

Komünist ve İşçi Partilerinin 1969 yılındaki uluslararası danışma toplantısında konuşan Sovyet Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Leonid Brejnev de şunları söylemiştir: «Aydınlarla yapılan çalışmanın birçok yanı, özellikle aydınların sanayide işçi sınıfıyla birlikte çalışan ve gitgide artan bir sömürüye maruz kalan bölümüyle yapılan çalışmalar, yeni kapsamları içinde görülmelidirler. Fikrî çalışmayı gerektiren meslekler, gittikçe yayılmaktadır. Kapitalist ülkelerde mühendislik işlerinde ve teknik alanlarda çalışan aydınlar, şimdi sadece burjuvaziden uzaklaşmakla kalmayıp, orta tabakalardan da, hattâ bir ölçüde genel ücretliler kitlesinden de ayrılmaktadırlar. Bütün bunlar, aydınların kapitalizme karşı olan tutumlarının büyük ölçüde değişmesine yol açmakta ve onların çıkarlarını işçi sınıfınınkine daha çok yaklaştırmaktadır.»

Aydınların çağdaş kapitalist dünyadaki rolleri hakkındaki tartışmalar, bu Uluslararası Toplantının Ana Belgesi'nde özetlenmiştir: «Bilimin doğrudan doğruya bir üretim gücü haline geldiği bu çağda, gittikçe artan sayıda aydın, ücretli ve maaşlı işçilerin saflarını doldurmaktadır. Bunların toplumsal çıkarları, işçi sınıfınınkiler ile sarmaşmaktadır. Bunların yaratıcı özlemleri, kârı her şeyin üzerinde tutan tekelci işverenlerin çıkarları ile çatışmaktadır. Konumları büyük farklılıklar göstermesine rağmen, çeşitli aydın grupları, tekellerle ve hükümetlerin emperyalist politikalarıyla

hergün yeni yeni çatışmalara düşmektedirler. Burjuva ideolojisindeki bunalım ve sosyalizmin çekiciliği, aydınların anti-emperyalist mücadeleye katılmalarını sağlamaktadır. Kol ve fikir işçilerinin ittifakı, barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme için mücadelede; üretimin, kültür kurumlarının ve kitle haberleşme araçlarının demokratik denetimi için mücadelede ve eğitimin halk çıkarları yararına geliştirilmesi için mücadelede önemi gittikçe artan bir güç olmaktadır.»

Kapitalist ülkelerde, geniş bir emekçi aydınlar tabakası ile işçi sınıfı arasındaki yakınlaşma, bu nedenle, sınıf mücadelesinin gelişmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Emekçi aydınlar, büro işçileri ve diğer işçiler, kapitalistler tarafından sömürülen çalışma gücünü oluşturmaktadırlar. Kapitalistler tarafından aynı ölçüde sömürülen aydınlar ve kol işçileri, birbirleriyle çatışma halinde değillerdir. Tam tersine, çıkarları büyük ölçüde birbirine denk düşmekte, ve bu, onların güçlü bir ittifak kurmalarına imkân vermektedir. Bununla beraber, fikir emeği, egemen sınıf tarafından kol işçilerinin baskı altında tutulması ve sömürülmesi için kullanıldığı zaman, işçilerin çıkarları ile çatışmaktadır.

Fikir ile kol emekleri arasındaki çelişkiler ve önemli farklar, kapitalizmin egemenliği ve üretim araçlarının özel mülkiyeti son buluncaya kadar devam edecektir.

Lenin, «kapitalizmin birbirinden ayırdığı kol işçileri ile kafa işçileri arasındaki karşılıklı anlayış ve dostluğun»([43])

(43) V.I. Lenin, Tüm Eserleri (ingilizce baskı) Cilt 29, «Draft Programme of the R.C.P. (B.)», s. 136.

geliştirilmesi sorununun, sosyalist devrimin gerçekleştirilmesinden sonra çözümlenebileceğini söylemiştir.

Fakat kapitalist toplumda, egemen sınıf, emekçi aydınların sayısı gittikçe kabaran bir bölümü burjuvaziden kopsa bile, özel mülkiyetin, entellektüel faaliyetin ana mecralarını kendi dar çıkarları için kullanmağa devam edebileceği görüşündedir. Aydınların —Burjuvazinin en yüksek öğrenim görmüş tabakası olarak burjuva sınıfının bir parçasını oluşturan ve bu sınıfa sadakatla hizmet eden— bir bölümünün çıkarları, işçi sınıfının hayatî çıkarlarıyla doğrudan doğruya çatışmaktadır. Aydınların burjuvazi için çalışmaları, burjuvazinin *toplumsal çıkarları*na uygun düştüğünden, burjuvazi, aydınları kol işçileriyle zıtlaştırmaya çalışmaktadır.

Biçimsel burjuva demokrasisi, işçilerin siyasal mevkilere gelmelerini ve toplumsal işleri yönetmelerini fiilen engellemektedir. Aydınlar, kültürel ve maddî standartları, teknik uzmanlık düzeyleri, sosyal mevkileri ve buna benzer özellikleri ile, işçi sınıfının büyük kesiminden farklı bulunmaktadırlar. Aydınlar, siyasal görüşlerinde toplumsal kökenlerinin (genellikle burjuva ve küçük burjuva) ve öğrenimlerinin etkisi altında kalmaktadırlar. Bunun sonucu olarak, büyük ölçüde küçük-burjuva davranışlarından kendilerini kolay kurtaramamaktadırlar.

Kapitalizm hakkındaki düşüncelerini yazarken Lenin, fikir emeği ile beden emeği arasındaki çelişkinin «Çağımızdaki toplumsal eşitsizliğin başlıca kaynaklarından biri olduğunu —üstelik bu kaynağın, sadece üretim araçlarının kamu mülkiyetine aktarılmasıyla ve kapitalistlere basitçe istimlâk

uygulanmasıyla bir çırpıda kurutulamayacağını»—([44]) belirtmiştir. Marksçılık-Lenincilik, fikir ve kol emekleri arasındaki temel farkların ve çelişkilerin ancak sınıfsız toplumun kurulmasıyla ortadan kalkabileceğini öğretmektedir. Tarihsel tecrübe bunu göstermektedir. Kapitalizmden sosyalizme geçiş sırasında, fikir ve kol emekleri arasındaki çelişki, (sömürüye delâlet eden) özel mülkiyetin ve sömürünün kalkmasıyla etkisiz hale gelir. Sosyalist toplumda ise, bilimsel, teknolojik, sosyal ve kültürel gelişmenin sonucu olarak, fikir ve kol işçileri arasındaki başlıca farklar hızla giderilmekte; işçi sınıfı ile mühendis ve teknisyenler, gerek işlerinin, gerekse kültür standartlarının kapsamıyla ve teknik eğitimlerinin düzeyiyle, birbirlerine daha yakınlaşmaktadırlar.

İster ileri kapitalist ülkelerde, isterse sosyalist ülkelerde olsun, işçi sınıfının meslekî yapısında, dış görünüşte birbirini andıran bazı değişimler görülmektedir. Bilimsel ve teknolojik devrim sayesinde her iki sistemde de, makineleşmiş, otomatikleşmiş ve benzeri işlemlerle iş gören işçiler, gittikçe artan bir kafa çalışması yapmaktadırlar. İyi bir genel öğrenim ve uzmanlık eğitimi gören ve böylece bu gibi işleri yapabilen işçilerin sayısı gittikçe artmaktadır. Böylece işçiler, mühendislere ve teknisyenlere daha çok yakınlaşmaktadırlar.

Fakat, kapitalist ve sosyalist toplumlarda, bu işlemlerin kapsamı ve yönetimi bakımından temel farklar bulunmaktadır. Bu, iki sistemin farklı mahiyetlerinden ileri gelmektedir. Kapitalist toplumda sosyal çelişkilerin ve farkla-

(44) V.İ. Lenin, Collected Works, Cilt 25, «The State and Revolution», s. 468.

rın devam ettirilmesine ve pekiştirilmesine çalışılır; sosyalist toplumda ise, sosyal farkların giderilmesi, sosyal eşitlik ve birliğin koşullarının yaratılması için tedbirler alınır.

Sosyalist toplumda işçiler, maddî zenginliği üreten kimseler olarak, sadece meslekî görevleri ile bağlantısı olan bir fikrî çalışma yapmakla (bu, kapitalizmde de böyledir) kalmayıp, bu görev alanlarının gerisindeki çalışmalarla da ilgilenirler. Sosyalist toplumda işçiler, meclislerin, diğer hükümet kuruluşlarının, partinin ve sendikaların gençlik örgütünün faaliyetleri içinde önemli bir rol oynarlar. Sosyalist toplum, toplumsal farklılıkları gidermek için bilinçli ve planlı olarak çalışır. İşçiler, yenilikler önerirler, emek tasarrufu sağlayan aygıtlar ve öneriler sunarlar, gönüllü proje ve araştırma bölümlerinde, planlama ve ekonomik analiz çalışmalarında, iş kotalarının tesbiti faaliyetlerinde işbirliği yaparlar, personelle birlikte çalışırlar, üretim konferanslarına, yenilikler konseyine ve çeşitli çalışmalara katılırlar. Pek çok işçi, amatör sanat faaliyetlerine ve diğer her türlü yaratıcı faaliyetlere de iştirak eder. Sosyalist toplumda, gittikçe artan sayıda işçi, eskiden hemen hemen sadece aydınlar tarafından yapılan fikrî çalışmalarda yer almaktadır.

Bu nedenle işçi sınıfı ve aydınlar, sadece üretim faaliyetlerinde fikrî çalışmaya ortak katkıda bulunarak değil, fakat fikrî çalışmalarının fonksiyonel kapsamı ile de (yani, asıl görevlerinden ayrı olarak işçiler, örgütsel, idarî çalışmalara, araştırma, proje hazırlama, planlama işlerine ve teknolojik meselelerin çözümüne de katılmaktadırlar) birbirlerine yakınlaşmaktadırlar. Böylece işçi sınıfı, devletin yönetiminde, sosyal işlerde ve fikrî faaliyetlerde gittikçe daha fazla rol almaktadır. İşçilerin teknik eğitim düzeyleri kadar kültür ve öğretim düzeyleri de hızla yükselmekte ve aydın-

larla aralarındaki yaşama standardı farkları ortadan kalkmaktadır.

Bununla birlikte, sosyalist toplumdaki gerçeğin ciddi bir değerlendirmesi, emeklerin içeriği, kültür standartları, teknik eğitim düzeyleri bakımından, mühendisler, teknisyenler ve bilginler ile işçi sınıfının büyük bir bölümü ve köylüler arasında hâlâ önemli farklar olduğunu göstermektedir. Bu farklar, ancak tümüyle gelişmiş ileri bir sosyalist toplumda, yani uyum içinde gelişmiş kişilerin oluşturduğu bir toplumda, tamamen ortadan kalkacaktır.

Bu yüzden Lenin, insanlar arasında işbölümünün son bulmasını, «tamamen gelişmiş, tamamen istikrarlı ve oturmuş, tamamen yaygın ve olgun hale gelmiş bilimsel sosyalizmin gelecekteki bir sonucu...»([45]) olarak görüyordu, Aydınlar, «ayrı bir toplumsal tabaka olarak... biz, bilimsel sosyalizmin en yüksek aşamasına ulaşana kadar varlığını devam ettirecektir»([46]) derken Lenin'in hakkı vardı.

Bu durum karşısında, gerek kapitalist, gerekse sosyalist toplumlardaki gerçek, Roger Garaudy, Ernst Fischer ve diğer revizyonistlerin, işçi sınıfının bilginler ve teknisyenlerle kaynaştığı ve aralarındaki sosyal farkların güya ortadan kalktığı yolundaki iddialarını yalanlamaktadır. Bilimsel ve teknolojik devrimin sonucu olarak, işçi sınıfı ile aydınlar arasında *daha yakın ilişkilerin kurulmakta olduğu* —bu ilişkilerin kurulmasına işçi sınıfının öncülük ettiği— ve değişik

(45) V.I. Lenin, Tüm Eserleri (ingilizce Baskı), Cilt 31, s. 50.

(46) Aynı Eser, Cilt 33, «The Role and Functions of the Trade Unions under the New Economic Policy», s. 194.

sosyal mahiyetlerine rağmen, bunun hem kapitalist, hem de sosyalist toplumlarda gerçekleştiği doğrudur. Fakat aralarındaki sosyal ayrılıklar hâlâ devam ettiğine göre, bu, onların *kaynaştıkları anlamına gelmez.*

Kapitalist toplumda, bilimsel ve teknolojik devrimin derin etkisi altında, fikir ve kol işçileri arasındaki farkların giderilmesi için özel maddî ve kültürel olanaklar yaratılmaktadır, fakat bunlardan, sosyalist bir devrim olmadan *tam bir sonuç alınamaz.*

Sosyalizm, işçi sınıfı ile aydınlar arasındaki temel farkların giderilmesi konusunda kapitalizmin yaptığından daha çoğunu başarmaktadır. Fakat, ileri bir sosyalist toplumun henüz ön aşamalarında bulunulduğundan, gelişmenin kültürel ve sosyo-ekonomik düzeyi, bunların tümünü ortadan kaldırabilecek olgunlukta değildir. Aydınların ayrı bir sosyal tabaka olmaktan çıkıp tam bir sosyal eşitlik ve sosyal denge temeline dayalı olarak toplumun diğer üyeleriyle kaynaşmasının koşulları, sadece ileri sosyalist toplumun en yüksek aşamasında oluşur.

Fakat bu, Roger Garaudy ve taraftarlarının ileri sürdüğü gibi, aydınlar ile işçi sınıfının kaynaşmaları sonucunda gerçekleşecek değildir. Onların metafizik yaklaşımlarına göre, mevcut sosyal kategoriler (sınıflar ve tabakalar) kalmakta, sadece bunların sınırları değişmektedir; yani kiminin kapsamı genişlerken, kimininki de daralmaktadır. Fakat sosyal bağdaşımın (homojenliğin) diyalektiği, aydınlar işçi sınıfıyla kaynaştığında, (ya da tersine, işçiler aydınlarla kaynaştığında) değil, ancak bunlar arasında sosyal farklar ortadan kalktığı, fikir ve kol emeği kendilerinin üretim faaliyetinde organik bir bileşime vardığı ve işçi sınıfından,

köylülerden ve aydınlardan gelen, *yeni nitelikte,* uyumlu biçimde gelişmiş emekçi tipi oluşturulduğu zaman kurulabilir.

Roger Garaudy, Marksçı öğretinin proletaryanın tarihsel göreviyle ilgili bölümlerini revizyona uğratmak isterken, kendisini, işçi sınıfının bileşimiyle sınırlı tutmamaktadır. Burjuva dünyasındaki yeni fenomenler üzerinde spekülasyonlara dalmakta, diğer dönekler gibi o da, Marksçılık-Leninciliğin bir «değişiklik»e, bir «yeniden düşünme»ye ihtiyacı olduğunu ileri sürerek, Marksçılık-Leninciliği yeni bir değerlendirmeye tabi tutmaya çalışmaktadır.(47) Garaudy, işçi sınıfının bileşimi hakkındaki görüşünü, «bu görüşün taktik, stratejik, politik örgütlenmeyle ilgili mantıkî sonuçlarıyla ve sınıfların ve sınıflararası ilişkilerin tarihsel gerçeğiyle»(48) uyumlu hale getirmeğe yeltenmektedir.

Bu nedenle Roger Garaudy, Marksçı-Leninci öğretiyi sadece kapitalist toplumun sosyo-sınıf yapısı bakımından tahrif etmekle yetinmeyip, fakat aynı şeyi, Marksçı-Leninci öğretinin gerek işçi sınıfının devrimci mücadeledeki stratejisi ve taktikleri gerekse tüm halde kapitalist ülkelerdeki devrim sürecinin itici gücü hakkındaki görüşleriyle ilgili olarak yapmaya çalışmaktadır. İşçi sınıfının rolünü küçültmek ve aydınların rolünü abartmanın mantıkî sonucu olan «yeni tarihsel blok» görüşünün amacı işte budur.

Garaudy'ye göre bu görüş, «kol işçileri ile kol işi yapmayan işçiler arasında, —işçiler ile köylüler arasındaki it-

(47) Roger Garaudy, The Turning-Point of Socialism, (Sosyalizmin Büyük Dönemeci) s. 10.

(48) Roger Garaudy, The Turning-Point of Socialism, s. 199.

tifak modeline uygun olarak hazırlanmış— bir güçbirliği şemasından kurtulmağa» hizmet etmektedir.(49) Garaudy, geleneksel anlamda orta sınıflarla (yani köylülerle, zanatkârlarla ve küçük esnafla) taktik düzeyde bir ittifak kurmaktan ötede hiç bir şey yapılamayacağını ileri sürmektedir. Buna karşılık, yine Garaudy'ye göre, aydınlarla stratejik düzeyde bir ittifak yapmak gerekir; çünkü onlara, orta sınıfa uygulanabilecek taktik ittifakları uygulamak mümkün değildir.(50) Garaudy, bu yeni «organik» birliğe «yeni tarihsel blok» adını vermektedir. Garaudy, bu «blok»un, bir yandan «geleneksel tanımıyla» işçi sınıfını, bir yandan da «tüm çeşitliliği içinde» aydınları (aydınların bir bölümü bugün gerçekten işçi sınıfıyla bütünleşirken, diğer bir bölümü, özellikle «liberal meslekler» bölümü, henüz orta sınıflara yakın bulunmaktadırlar)(51) kapsadığını ileri sürmektedir.

Gördüğümüz gibi Roger Garaudy, bilim adamlarını ve teknoloji uzmanlarını işçi sınıfı kapsamına sokmakla, işçi sınıfının rolünü artırmak istediği izlenimini yaratmağa çalışmaktadır. Proletarya aleyhtarı niyetlerini gizlemek için, riyakârca, «yeni tarihsel blok'un sağlam bir tanımını da içeren, bu blokun ortak yönlerini ortaya çıkarabilecek taleplerin neler olduğunu son tahlilde belirleyecek ve böylelikle bu blok içinde işçi sınıfına yeni ve kapsamı genişlemiş şekliyle öncülük rolünü garanti edecek olan, sınıflararası yeni ilişkiler hakkında bir inceleme»(52) ye duyulan ihtiyaçtan söz ederken de, Graudy yine aynı taktikleri kullanmaktadır.

(49) A.G.E. s. 198.

(50) A.G.E. s. 197.

(51) A.G.E. s. 200.

(52)) A.G.E. s. 197.

Garaudy'ye göre, «yeni, genişletilmiş şekliyle» işçi sınıfının «öncülük rolü», işçi sınıfına mensup bilim adamları ve teknologların liderliğine geçmektedir. «Yeni tarihsel blok»un Birleşik Amerika'da oluşturulması ihtimalleri hakkında Garaudy, «Bu biraraya gelişte baş rolü, elbette mühendisler, teknoloji uzmanları, işyerlerinin yönetici kadroları ve bir çok seçkin aydın oynayacaktır.» demektedir.(53)

Garaudy, «yeni tarihsel blok»un sosyal güçleri arasında «eşitlik» fikrini ortaya atmakta ve böylece emekçi grupları arasında işçi sınıfı tarafından oynanan öncülük rolünü gizlemek için, tüm sınıfların ve tabakaların önemli rollerini göz önüne alıyormuş hissini uyandırmağa çalışmaktadır. Proletaryanın öncü rolü hakkındaki Marksçı öğretiye saldıran ve aynı derecede önemli bir çok sosyal tabakanın varolduğu yolundaki «çoğulcu» teoriyi canla-başla yayan burjuva sosyologları da aynı davranış içindedirler. Kolayca kabul edileceği gibi, bu sosyologlar, içinde aydınların, büro işçilerinin, birçok işverenin ve işadamının, işçi sınıfının «seçkin» üst tabakasının rastgele yer aldığı «orta sınıf»ı tercih etmektedirler.

Garaudy, «yeni tarihi blok'un esas unsurlarının, aralarında birbirlerine bağımlı olmadıklarını ısrarla ileri sürmekte ve şöyle demektedir: «üretimin hedeflerinin ve anlamının tesbitine aktif şekilde katılma talebi, böylelikle, öğrencilerin özlemlerini ve aydınları, işçi sınıfının amaçları ile birleştiren ortak faktör olmaktadır. Bu nedenle, bu unsurların aralarındaki ilişki, —*uzlaşmaz çelişki bir yana— rekabet ya da bağımlılık şeklinde ortaya atılamaz.* İşçi hareketi, öğrenci hareketi ve aydınların hareketi, tek bir bü-

(53) A.G.E. s. 66.

tünün unsurlarıdır.»([54]) Böylece Garaudy'nin görüşleri, Marksçılık-Leninciliğin temel prensipleri ile açıkça çatışmaktadır. İşçi sınıfının tarihsel rolünün vurgulanması, Marksçılık-Leninciliğin en önemli bir prensibidir. Marks'ın öğretisinin en önemli noktasının, sosyalist toplumun kurucusu proletaryanın tarihsel rolünü göstermesi olduğunu Lenin de söylemiştir.

Burjuva sistemine karşı mücadelede işçi sınıfının tüm devrimci güçlerin önderi olarak tanınması, çağdaş kapitalist toplumdaki mevcut ilişkileri yansıtmaktadır. Kapitalist gelişimin seyrinden doğan bu önderliğin inkârı, sömürücülere karşı devrimci mücadelede işçi sınıfının tarihsel öncülük rolü konusundaki Marksçı-Leninci prensipten vazgeçilmesi anlamına gelmektedir. İşçi sınıfı, kapitalist toplumda emekçi halkın mücadelesinde öncü devrimci rolünü oynamaktadır. Çünkü bu, onların üretim araçlarına sahip bulunmayan ve sömürülen sınıf olarak, ekonominin en ilerici biçimiyle, yani büyük çaptaki makineleşmiş üretimle bağlantılı olmalarından ileri gelmektedir. Bir girişimdeki çalışma koşulları, sayıları milyonları bulan işçileri birleştirmekte, onları yekpare hale getirmekte, ve onlara mücadele gücü vermektedir. Bu nedenle işçiler, günümüzde tüm devrimci güçlerin öncüsüdürler.

Lenin şöyle yazmıştır: «Sadece belirli bir sınıf, yani şehir işçileri, genel olarak fabrika ve sanayi işçileri, kapitalin boyunduruğundan kurtulma mücadelesinde, bu mücadelenin fiilen yürütülmesinde zaferin sağlanması ve pekiştirilmesi mücadelesinde, yeni sosyalist toplumsal sistemin kurulması çalışmasında ve sosyal sınıfların tamamen son

(54) Roger Garaudy, Pour un modèle français du socialisme, s. 19.

bulması için yapılacak tüm mücadelede, çalışan ve sömürülen kitlelere önderlik yapabilecek niteliktedir.»([55])

Burjuvazi ile işçi sınıfı arasındaki mücadele, bunların çatışan amaçlarını açıkça ortaya koymaktadır: Burjuvazi, mevcut kapitalist sistemi korumayı isterken, işçi sınıfı da sosyalist bir iktidarı gerçekleştirmek için kıyasıya çaba harcamaktadır. İşçi sınıfı, iktidar değişikliğinin, kendilerine ve toplumun tüm sömürülen ve ezilen kesimine özgürlük getireceğine inanmaktadır. İşçilerin devrimci mücadeledeki öncülük rolü, işçi sınıfı tarafından yönetilen geniş bir anti-emperyalist cephenin kurulmasında kendisini göstermektedir.

Roger Garaudy, devrimci hareket içinde işçi sınıfını sadece bir aşağı tabakadan «unsur» olarak görmekte ve tekellere karşı mücadeleye katılan her grubun özerkliğini istemektedir. Bu gibi görüşler, işçi sınıfının rolünü küçük göstermek, devrimci güçleri bölmek, herbirini kısıtlı amaçlar çerçevesi içinde sınırlayıp temel stratejik amacından, yani mevcut sosyal düzeni değiştirme mücadelesinden yoksun kılmak dışında hiç bir anlam taşımamaktadır.

Garaudy'nin, anti-emperyalist güçlerden birinin öbürüne «bağımlı olması» dediği şeye gelince, bu durum daima var olmuştur ve var olmağa devam edecektir. Bu, sınıflararası güçlerin dengesinden ileri gelmektedir. Tüm anti-emperyalist güçleri yöneten işçi sınıfının öncülük rolü, bir fermanla ortaya çıkmamıştır. Bu, burjuva toplumunun gelişmesinin objektif sonucudur.

(55) V.İ. Lenin, Tüm Eserleri (İngilizce Baskı), Cilt 29, «A Great Begininning», s. 420.

Çağdaş işçi sınıfı, elbette tam bağdaşmış (homojen) bir kitle değildir ve onun, tüm ülkelerdeki anti-emperyalist güçlerin fiilî liderliğine yetenekli olduğunu öne sürmek, konunun aşırı derecede basitleştirilmesi olacaktır. İşçi sınıfının bilinci değişik ölçülerde gelişmektedir.

Proletaryanın ya da bu grubun sınıf bilincini tayin eden etken, geçmişte ve günümüz sınıf mücadelesinde kazanılan tecrübedir. Devrimci mücadelede geniş tecrübe kazanmış olan bu gruplar, diğer işçilerin sınıf bilincini genişletmekte ve derinleştirmektedir. Fakat bu süreç, devamlı yol almakla beraber, henüz tamamlanmış olmaktan uzaktır.

Kapitalist dünyada işçi sınıfının tüm grupları arasında tek bir sınıf bilincinin süratle kurulamamış olmasının birçok nedenleri vardır. Bunların birincisi, karmaşıklığı arttıkça nesnel gerçeğin anlaşılmasının daha güç olmasıdır. Geçmişte, kapitalistler açıkça emekçileri sömürdüklerinde ve onları devamlı sefalet içinde tuttuklarında, proletarya, kendisinin en zalimce sömürülen sınıf olduğunu apaçık görebilirdi. Bugün ise, ortalama bir işçinin, kapitalist sömürünün çeşitli biçimlerinin ve baskısının farkına varması daha güçtür. İşçi, ekonomik egemenlik sisteminin karmaşıklığı, sosyal demagoji ve artık-değerin sağlanması için artarak kullanılan suni metodlar yüzünden bu sömürünün farkında değildir.

İşçi sınıfı, daha yüksek bir yaşama standardına ulaştıkça ve bazı haklar kazandıkça, mücadelesi, eskisine oranla daha geniş ve karmaşık sosyal sorunları kapsamaktadır. Birçok işçi, doğal olarak, güç yaşama koşulları ile kapitalist sistem arasındaki karmaşık bağlantıyı derhal anlayamamakta, mücadelelerinin imkanlarını ve gücünü açıkça görememekte-

dir. Bazı ülkelerde, kitlelerin, yeni görevlerini ve ihtiyaçlarını bir noktaya kadar görmelerindeki güçlükler, bu ülkelerdeki işçi sınıfının bir bölümünün sosyo-politik faaliyetten yoksun olduğunu göstermektedir.

İkincisi, burjuva ideologlar, proletaryanın sınıf bilincini engellemek için ellerindeki tüm gücü kullanmaktadırlar. Bunlar, modern yaşantının en karmaşık doğal olayının, sınıf çelişkilerini gösterdiğini, özellikle sınıf düşmanlıklarının kayboldüğünü ve bir çeşit «refah toplumu»nun kurulmakta olduğunu tartışmaktadırlar. Ayrıca bunlar, son dünya ekonomik bunalımından beri, ileri kapitalist ülkelerin ciddi bunalımları yenen ve bu ülkelerdeki işçi sınıfına yüksek yaşama standartları sağlayan, böylece de bunların devrimci dönüşümlere ihtiyaç duymasını önleyen bir ekonomik ve siyasal sistem kurduklarını ileri sürmektedirler.

Üçüncüsü, çağdaş reformculuk ve revizyonizm, uluslararası işçi hareketi saflarını bölmede ve sınıf bilincini engellemede, burjuvaziye paha biçilmez yardım sağlamaktadır. Aralarındaki belirgin ayrılıklara rağmen bunlar, nesnel olarak emperyalizme karşı sınıf güçlerinin faaliyetlerini engellemeyi amaç edinen burjuva ideologlarına cephane sağlamaktadırlar. Çağdaş reformcular, kendilerini, önemli sayıda işçi üzerinde etki sağlayabilen sosyal demokratik partilere siper etmişlerdir. Böylece uluslararası oportünizm (fırsatçılık), hareket birliğine ve işçi sınıfının tüm grupları arasındaki tesanüde büyük zarar vermektedir. Fakat işçilerin sınıf mücadelesi, işçi sınıfı birliğine ve emekçilerin güçlü bir anti-emperyalist cephe kurmalarına karşı çıkarılan büyük engellere rağmen, hız kazanmağa devam etmektedir.

Emekçi halkın, tekelci kapitalin politikasına karşı yürüttüğü sınıf mücadelesinin boyutları ve yoğunluğu, kapitalist dünyanın sosyo-ekonomik ve politik hayatında işçi sınıfının gittikçe artan bir rol oynadığını göstermektedir. Böylelikle, greve giden işçilerin sayısı İngiltere'de 1950 yılında 302.000 iken, 1970'de 1.784.000'e; Japonya'da aynı süre içinde, 763.500'den 1.950.000'e; Birleşik Amerika'da ise, 1960'da 1.320.000'den 1970'de 3.300.000'e yükselmiştir. 1950 ile 1970 arasında, başta gelen altı kapitalist ülkede bu sayı, 8.619.200'den 15.923.600'e çıkmıştır.(56)

Bu durum, Komünist ve İşçi Partilerinin 1969 Uluslararası Danışma Toplantısında: «son olayların da ortaya koyduğu gibi, kapitalizmin kaleleri olan ülkelerde devrimci mücadelenin ve tüm anti-emperyalist ve demokratik hareketin itici gücünün işçi sınıfı olduğu» şeklindeki gözlemin ne ölçüde isabetli olduğunu göstermektedir.

Roger Garaudy, çağdaş kapitalist gerçeğin bu yönlerine itiraz etmekte ve tekellere karşıt güçler arasında işçi sınıfının oynadığı öncü rolü aslında görmezlikten gelmektedir. Garaudy, bu önemli konuda Marksçılıktan ayrılmakta ve sağ-kanat reformcuları ile burjuva ideologlarının yanında yer almaktadır.

Garaudy «yeni tarihsel blok» önerisini ortaya atarken, işçi sınıfının devrimci mücadeledeki öncü rolünü basitçe inkâr etmiş olmaktadır. Biraz önce gördüğümüz gibi, o, işçi sınıfının öncülük rolünü aydınlara kaydırmaktadır. Aydınların bir bölümüne işçi sınıfı kapsamı içinde yer verirken, bu

(56) «Contemporary Imperialism (Economico-Statistical Review)», World Marxist Review'in Rusça baskısının No: 3 ilâvesi, 1971, s. 26.

aydınlar grubunu, işçi sınıfının gelecekte en büyük güce sahip olacak bir bölümü gibi tanımlamağa çalışmaktadır. Garaudy, öncülük rolünü, aydınlarla işçi sınıfını bir arada barındıran ve —ona göre— çağdaş işçi sınıfı demek olan «yeni tarihsel blok»ta görmekte; açıkça ve ısrarlı şekilde, aydınların öncü rolü üzerinde durmaktadır. «Birleşik Amerika'da ve genellikle kapitalist dünyada, yeni bilimsel ve teknolojik devrimin sonuçları olarak» ortaya çıkan çelişkilerden ve —üretim güçlerinin gelişmesinde bilimin, önemi gittikçe artan bir rol oynamasından ötürü— bu «çelişkilerin gerek işçi sınıfının yapısında, gerekse Birleşik Amerika gibi ülkelerde üretim ile pazar arasındaki mevcut ilişkide yol açtığı, değişiklikler» den söz etmektedir. «Aydınların tüm kategorilerinin, özellikle mühendislerin, işletmelerdeki orta yöneticilerin ve bilimsel araştırma emekçilerinin, hem dolaysız bir üretim gücü, hem de işçi sınıfının ayrılmaz bir parçası olarak oynadıkları yeni rolün de, yine o çelişkilerden ileri geldiği»ni(57) öne sürmektedir.

Marksçılık ve Lenincilik, emekçi aydınların etkin ve önemli rolünü inkâr etmez. Tam tersine, bilimsel ve teknolojik devrim hız kazandıkça emekçi aydınların rolünün de arttığı gerçeği üzerinde durur. Fakat bu rol gerçekte, işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki karşıtlıktan bağımsız olarak ifade edilemez. Bu nedenle, işçi hareketi içinde aydınlara öncülük verilmesi konusundaki revizyonist girişimlerin gereksizliği ortaya çıkmaktadır. Aslında bunlar, aydınları işçi sınıfıyla karşıt duruma getirmekle aydınlara kötülük etmektedirler. Bu yakıştırma karşıtlık, hem aydınların kendi sosyal ve meslekî çıkarları için yaptıkları mücadeleye, hem de tekellere

(57) Roger Garaudy, The Whole Truth, s. 95.

karşı geniş cephede birlik sağlamak için yürütülen savaşıma ket vurabilir.

Bilimsel sosyalizmin kurucuları, kapitalizmin gerçeklerini incelemişler ve temel zıtlığın burjuvazi ile proletarya arasında olan sosyal yapı içinde, aydınların, kendilerine özgü bir konumda bulunmasından ötürü, tamamen bağımsız bir devrimci rol oynayamayacaklarını belirtmişlerdir. Lenin, aydınlara, burjuvazi ile proletarya arasındaki uzlaşmaz çelişkinin dışında, bağımsız bir devrimci güç gözüyle bakmanın saçma olduğunu söylemiştir. «Onları (aydınları) bağımsız bir güç olmaya çağırmak... safsatadır.»([58])

Bununla beraber, Marksçı-Lenincilerin, Garaudy'nin ileri sürdüğü gibi, işçi sınıfı ile emekçi aydınlar arasında bir rekabetten, hattâ uzlaşmaz çelişkilerden hiç bir zaman söz etmediklerini hatırlamamız gerekir. Kuşkusuz işçi sınıfı, gerek burjuvaziyle, gerekse doğrudan doğruya tekelcilere yardım eden, artık-değerden pay alan ve maddî üretime dolaysız bağlantısı olmayan aydınlar tabakasıyla, —özel firmaların ve devlet işletmelerinin yönetim kurulu üyeleri ve genel müdürleriyle, burjuva politikacılar ve avukatlarla, burjuva gazetecilerle ve kitlelerin ideolojik bakımdan biçimlendirilmesinde rol alan diğer uzmanlarla— uzlaşmaz bir çelişme halinde bulunmaktadır. Fakat bu tabaka, aydınların sadece küçük bir bölümünü kapsamaktadır ve bu yüzden işçi sınıfının bunlara karşı tutumu, aydınların tümüne karşı olan tutumuyla özdeşleştirilemez.

Aydınlar, birbirinden çok değişik kesimler halinde ta-

[58] V.I. Lenin, Tüm eserleri (İngilizce baskısı), Cilt 34, «To a Comrade in Russia», s. 288.

bakalaşmış bir sosyo-ekonomik gruptur. İşçi hareketi karşısındaki tutumları ise, bu harekete doğrudan doğruya katılma biçiminden, ileri bir düşmanlığa kadar değişmektedir.

İşçi sınıfı, burjuvaziye karşı mücadelesinde emekçi aydınları daima bir müttefik saymıştır. Aydınların ve beyaz yakalı işçilerin (teknisyenler, mühendisler, laboratuvar asistanları, desinatörler, büro işçileri, vb.) büyük bölümünün, kendi çıkarları ortak anti-emperyalist mücadelede gitgide proletaryanın çıkarlarıyla çakıştığı için, işçi sınıfının ve emekçi aydınların sürekli yakınlaşma halinde bulunduğu bugün, bu yargı özellikle doğrudur. Dünya devrimci hareketi tarihinde ilerici aydınlar, burjuvaziye karşı mücadelede, proletaryanın müttefiki olarak daima önemli bir rol oynamışlardır.

Proletaryanın statüsü, işçi hareketinin düzeyi ve rolü, ülkeden ülkeye ve daha önemlisi, bir grup ülkeden diğerine farklılık gösterir. Kimi zaman işçi hareketinin bazı kesimleri, «saf» teoriden çıkan «ideal» çizgiden sapar. Emperyalistler, doğal olarak bu gibi durumlardan yararlanmakta ve işçileri etkilemek, milliyetçi, şovenist, ırkçı ve diğer önyargılar telkin etmek suretiyle onları sınıf mücadelesinden uzak tutmak için mümkün olan bütün araçları kullanmaktadırlar. Bu nedenle, çeşitli ülkelerde, işçi hareketinin henüz bilinçli ve örgütlenmiş mücadele aşamasına ulaşamadığı, durumlar vardır. Böyle durumlarda devrimci aydınlar, ortadaki sorunların âcilliğinin kavranması için bilgi ve yeteneklerini kullanırlar ve çok kere devrimci harekete öncülük ederler. Fakat bu öncülük rolünü, ancak işçi sınıfından yana olan ve Marksçılık-Leninciliği kılavuz edinen aydınlar kesimi oynayabilir.

Son yıllarda, bilimsel ve teknolojik ilerlemenin sonucu olarak, her çeşit uzmana duyulan gereksinme önemli ölçüde artmıştır. Mühendislerin, teknoloji uzmanlarının, bilim adamlarının ve büro işçilerinin sayılarında, buna göre büyük artış görülmüştür. Birleşik Amerika'da mühendislerin, teknoloji uzmanlarının, büro ve meslek işçilerinin sayısı yüzyılımızın başında, çalışan nüfusun yüzde 7,7'sinden ibaret iken, bu oran 1960'larda yüzde 26'ya yükselmiştir. Aynı dönem içinde İngiltere'de bu oran. yüzde 8,6'dan yüzde 23'e, Fransa'da yüzde 10,4'den yüzde 23,6'ya çıkmıştır.

Aydınların, özellikle mühendislerin ve teknoloji uzmanlarının sayısındaki bu hızlı artış, işçi sınıfı ile emekçi aydınlar arasındaki niceliksel bağıntıyı önemli ölçüde değiştirmiştir. Fransa'da mühendisler ve teknisyenler, toplam emek gücünün kimya sanayiinde yüzde 25'ini, enerji sanayiinde yüzde 30'unu, elektronik sanayiinde yüzde 50'sini, petrol sanayiinde yüzde 60'ını oluşturmaktadır. Gelecek beş yıl içinde, Fransa'daki mühendislerin, yöneticilerin ve teknisyenlerin, sanayideki toplam emek gücünün yüzde 20'sini kapsayacağı tahmin edilmektedir.

Tekelci kapitalizm, aydınların ayrıcalıklı konumunu sarsmakta ve bozmaktadır. Aydınların ve büro işçilerinin sıradan üyelerinin, gitgide kabaran miktarlarda proletarya düzeyine indiği görülmektedir. Bu, büyük işletmelerde yoğunlaşan ve tekelciler tarafından gittikçe daha çok sömürünün baskısı altına düşürülen teknisyenler, sıradan mühendisler, laboratuvar asistanları, desinatörler ve büro işçileri bakımından özellikle doğrudur. Sanayi işçilerinin, büro işçilerinin ve bir kısım aydınların çalışma koşullarının gitgide birbirini andırır hale gelmesi, bunların hakları için yaptıkları

mücadelede birçok ortak isteğin ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Meslek kuruluşları kurma hakkı, yetişkinlik derecesine göre farklı ücret alınması, ek tazminatlar elde edilmesi ve sigorta sisteminin geliştirilmesi gibi istekler, mühendisler, teknisyenler, büro işçileri ve meslek işçileri için büyük önem taşımaktadır. Böylelikle, bir yandan bugünkü durumda, işçilerin ve bir kısım aydınların çalışma koşulları ve geçim düzeyleri gittikçe daha çok birbirine benzer hale gelirken, diğer yandan da bunlar arasındaki farklar devam etmektedir. Çağdaş kapitalist toplumun sınıf ve tabakalarından söz edilirken, bu farkların da hesaba katılması gerekir.

İşçi sınıfının yerine en devrimci güç olarak aydınları koyan bugünkü revizyonistler, aydınları kendi yedek güçleriyle, yani öğrencilerle karşı karşıya getirmektedirler. Nitekim Garaudy, öğrencilerin işçi sınıfı çevresinde toplanmasını yermekte, onları bağımsız devrimci eyleme geçmeye çağırmaktadır. Batı Almanya'ya yayımlanan «Der Spiegel» dergisinin kendisiyle yaptığı bir röportajda Garaudy, Mayıs 1968'de Fransa'da patlak veren öğrenci eylemi konusunda şunları söylemiştir: «Öğrenciler, işçilerle bir ittifak kurmak istediler ve üniversitelerinde bağımsız, gerçekten devrimci ve güçlü bir öğrenci hareketi yaratacaklarına, fabrika kapılarında rapor dinleme yoluna gittiler»[59] Garaudy, işçi hareketine ve öğrenci hareketine eşit haklar tanıyıp bunların «tek bir bütünün itici faktörleri» olduğunu öne sürdüğü daha önceki «teorik çalışmalarında» da, öğrencilere karşı aynı tutumu izlemiştir.

Garaudy'nin bu konudaki tutumu, Marksçılık-Leninciliğin

(59) Der Spiegel, 1971, No: 20, s. 120.

klâsiklerinin, öğrenciler ve öğrenci hareketiyle ilgili görüşleriyle çelişmektedir. Öğrenciler, toplumun tüm sınıflarından ve tabakalarından oluşan toplumsal bir kategoridir. Bu yüzden, bunların siyasal özlemleri farklılıklar gösterir. Garaudy, kapitalist sistemi hedef tutan işçi sınıfı mücadelesi ile, çok kere kendiliğinden patlak veren, politik bakımdan kaypak öğrenci hareketini terazinin aynı kefesine koymakta ve işçi sınıfının, öğrenci hareketini etkilemesi ve ona kılavuzluk etmesi gerektiği fikrini reddetmektedir. Bu, sadece bir yanlış anlamadan ibaret değildir. «Yeni tarihsel blok»un itici gücünün aydınlar olduğuna inanan Garaudy, geleceğin aydınları durumundaki öğrencilere bu blok içinde işçi sınıfı ile aynı rolü yakıştırmaktadır.

Son on yılda öğrenciler, toplumsal faaliyetlere önemli ölçüde katılmışlardır. Bilimsel ve teknolojik devrimin gelişmesiyle sayıları büyük ölçüde artmıştır. Örneğin, Fransa'da 1961 yılında 160 bin olan öğrenci sayısı, 1969'da 640 bine çıkmıştır.

Öğrenciler, eğitim sistemine ve elverişsiz yaşama koşullarına karşı büyük bir hoşnutsuzluk göstermişlerdir. 1969 yılında Fransız öğrencilerinin yüzde 40'ı, öğrenim giderlerini karşılayabilmek için ayrıca tam gün çalışmak zorunda kalıyorlardı. Öğrenciler, doğal olarak, esas itibariyle düzenin kendilerine sağladığı iş bulma imkanlarıyla ilgilenirler. Bu nedenle, aydınların durumlarının gittikçe kötüleşmesi, onları kendi gelecekleri konusunda tedirginliğe düşürmektedir. Orta tabakalardan ve işçi sınıfından gelen öğrenci akını, yüksek öğrenim kuruluşlarındaki öğrencilerin devrimci bir kimlik kazanmalarına yardımcı olmuştur. İşçi sınıfı ailelerinden gelen öğrencilerin sayısı hâlâ pek yüksek değildir, (1969'da Fransız öğrencilerinin sadece yüzde 9,9'u işçi çocuğuydu), fakat ar-

tış sürmektedir. Bu yüzden öğrenci huzursuzluğunun çok çeşitli nedenleri vardır.

Maceracı «Yeni Sol» gruplar, öğrencilerin devrimci coşkunluklarından sık sık yararlanmakta ve onlara gülünç eylem programları sunmaktadırlar. Bu yüzden de, öğrenci huzursuzluğunun bazan belirli hiç bir amacı olmamaktadır. Öğrenciler, eyleme geçme konusunda çeşitli gerekçelere dayanmaktadırlar. Bu gerekçeler; Irk ayrımına ve ulusların haklarının çiğnenmesine karşı gösteri yapmaktan, öğrenci burslarının arttırılması, yurtların daha iyi duruma getirilmesi, kütüphanelerin ve dershanelerin büyütülmesi isteklerine kadar varan çeşitli konuları kapsamaktadır.

Bu da, işçi sınıfının ve partisinin öğrenci hareketlerine kılavuzluk etmesi gerektiğini göstermektedir. Revizyonistler, öğrencilere yaranmak ve onları işçi hareketine karşı çıkarmak için, öğrenci hareketinin ve işçi hareketinin aynı derecede önem taşıdığı görüşünü öne sürmekte, böylelikle anti-emperyalist cephenin birliğine bir darbe indirmeğe çalışmaktadırlar.

Garaudy, devrimci mücadelede orta tabakalardan (daha çok köylüler ve zanaatkârlar) herhangi bir görev beklememekte, köylülerin bir sınıf olarak hızla azaldığını, gelecek için bir önem taşımadıklarını öne sürmektedir. Buna göre Garaudy, işçi sınıfının ya da kendi deyimiyle «yeni tarihsel blok»un, köylülerle taktik ittifaklar kurmakta ileri gitmemesi gerektiğini söylemektedir.

Kapitalist rekabetin köylüler için dayanılmaz bir durum yarattığı herkesçe kabul edilen bir gerçektir. 1954 yılında, Fransa'daki geleneksel orta tabakaların ve köylülerin, çalı-

şan nüfus içindeki oranı üçte birin (% 33'ün) üstünde iken, bugün bu oran % 20'ye düşmüştür. Bununla beraber, Fransa ve İtalya gibi ileri kapitalist ülkelerde bile, köylüler önemli bir sosyal ve devrimci güç olmağa devam etmektedir. 1971' de Fransa, İtalya ve Belçika'da Ortak Pazar'ın tarım politikasına karşı girişilen kitlesel köylü eylemi, bunların devrimci potansiyelini ortaya koymaktadır. Garaudy, işçi sınıfı ile köylüler arasındaki geleneksel ittifakın zayıflatılmasını istemektedir; başka bir deyişle, devrimci mücadelede denenmiş sadık bir müttefikle olan mevcut ittifakın zayıflatılmasını ve dolayısıyla anti-emperyalist cephenin sosyal tabanının sunî biçimde daraltılmasını öngörmektedir.

Revizyonistler, yazılarında, ileri kapitalist ülkelerdeki çağdaş işçi sınıfını kasten bölmektedirler. Kent ve kır işçileri, inşaatçılar, ulaştırma ve hizmet alanlarındaki işçiler, vasıfsız, yarı-vasıflı ve —bazısı mühendis ve teknoloji uzmanı olarak eğitim görmüş olan— yüksek vasıflı işçiler; kadınlar ve erkekler ve çeşitli uluslara mensup işçiler, revizyonistlerin gözünde, kapital tarafından —farklı derecelerde olmakla birlikte— ezilen ve bugün burjuvazinin karşısında başlıca devrimci güç olan tek bir bütün meydana getirmez.

Revizyonistler, işçilerin ezici kitlelerinin devrimci mücadelede oynadığı role tümüyle itibar etmeyip, ancak, aydınlara çok yakın olan vasıflı işçi grupları ile büro işçilerinin devrimci bir rol oynayabileceğini ileri sürmektedirler. Kısacası, işçilerin devrimci mücadelesinde *önderlik rolünü aydınların oynadığını* iddia etmektedirler. Bu, Marksçılıktan tam uzaklaşmadır; kapitalist toplumda işçi sınıfı ile aydınlar arasındaki fiilî ilişkileri tümüyle tahrif eden, kaba ve bilim dışı bir revizyondur.

Graudy'nin «yeni tarihsel blok» görüşü, kapitalist toplumdaki sınıflar ve sosyalist devrimdeki itici güçler konularındaki Marksçı-Leninci öğretinin üzerine kuşkular düşürmektedir. Garaudy'nin görüşü, uluslararası sosyalist ve işçi hareketi için zararlıdır, çünkü:

1 — Marksçı terimler ve deyimler altında, kapitalist toplumun çağımızdaki gelişiminin gerçeklerini tahrife uğratarak, devrimin itici güçlerini, tekellere karşı olmakla birlikte, sosyalist bir devrimin kesin hedeflerini gözetmeyen şekilsiz bir kitle olarak sunmaktadır;

2 — Garaudy'nin görüşü, dünya devrimci hareketinde işçi sınıfının önderlik rolünü fiilen inkâr etmektedir;

3 — İşçi sınıfının yerine «yeni tarihsel blok»u geçirerek bu bloktaki güçlerin öncülüğünü aydınlara ve onların yedek gücü olan öğrencilere tanıdığından, işçilerin bu blok içindeki rolünü ikincil dereceye düşürmektedir. —Böylelikle Garaudy, burjuvazi ile, onun doğal hasmı olan işçi sınıfı arasındaki ana çelişkiyi geçiştirmekte ve bunlar arasındaki zıtlaşmanın yoğunluğunu azaltmaktadır.—

4 — Kapitalist toplumda işçi sınıfı ile tekel aleyhtarı diğer güçler arasında ittifak kurulması konusundaki Marksçı-Leninci taktikleri reddetmektedir. —Garaudy, işçi sınıfının devrimci hareketteki rolünü ortadan kaldıran bir «blok» politikası önermektedir.— Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin 19. Kongreye sunduğu raporda, «İşçi sınıfı, büyük iş çevrelerinin politikasının zararlı etkilerinin acısını çeken tüm sosyal tabakalarla ittifak kurmaktan vazgeçmek niyetinde değildir» denilmektedir.

İşçi sınıfı ve aydınlar gibi, birbirinden çok farklı toplumsal güçleri kapsayan «yeni tarihsel blok» görüşünün çelişkili olduğunun ve inandırıcı bir nitelik taşımadığının, besbelli ki Garaudy de farkındadır. Bu nedenle de, işçi sınıfını, «blok»u bir arada tutan bir «bağ» olarak yorumlamakta, böylece kendisince yenileştirilen «Marksçılık-Leninçilik»in toplumsal kökenini ortaya koymağa çalışmaktadır. Garaudy, «çalışma dünyasındaki yetişkinlik kavramının bugünkü tanımında meydana gelen değişiklikler nedeniyle, artık teknoloji uzmanlarına, işletmelerdeki orta ve alt kademe yöneticilerine ve mühendislere pek yaklaşan vasıflı işçiler kesiminin bu bağı meydana getirdiği»ni iddia etmektedir. Garaudy görüşüne, «işçilerin bu kategorileri, henüz sayısal yönden üstünlük sağlayamamışlarsa da» diye devam ederek, «yeni 'tarihsel blok'u perçinlemekte belirleyici rol oynayan stratejik düzeyi oluşturmaktadırlar.» demektedir.(60)

Garaudy'nin dediklerinin tersine olarak, ileri bir iş yetişkinliğe ulaşan işçiler, işçi sınıfının hayli kalabalık bir kesimini meydana getirmektedirler. Ne var ki, maddî ve toplumsal durumları özdeş olmadığı için, bunlar, bağdaşmış bir kitle görünümünden uzaktır; dolayısıyla, mevcut düzene karşı mücadelede ortak bir siyasal hedefe yönelmezler. İleri yetişkinlikteki işçilerin çoğu, anti-emperyalist mücadelede işçi sınıfının öncü gücünü oluştururlar; fakat geri kalanlar —ki Garaudy bunların sayısının az olduğunu söylerken haklıdır—, burjuvazinin işçi sınıfı hareketi içindeki suç ortaklarıdır. Bu azınlık grup, sadece «kendilerini yönetici kadrolara pek yakın bulmakla» kalmaz, doğrudan doğruya onların ajanlığını yaparlar. İşçi sınıfının bu kesimi işçi hareketi ve bilimsel sosyalizm çevresinde, zaten uzun zaman-

(60) Roger Garaudy, The Turning Point of Socialism, s. 200.

dan beri «kapitalizmin evet efendimcileri», «işçi aristokrasisi», «burjuvalaşmış işçiler» olarak tanımlanır. Bilimsel ve teknolojik devrim nedeniyle «işçi aristokrasisi» de elbette değişmiş, ama tamamen ortadan silinmemiştir. Revizyonistler, işte bu kesime yatırım yapmaya devam etmektedirler. Bunların «demokratik», «insancıl», «güler yüzlü» ve (Garaudy'nin desteklediği) diğer türlerdeki «sosyalizm» anlayışları, bir yandan burjuva aydınlarının çıkarlarını, bir yandan da —«yetişkinlik» kavramında meydana gelen değişiklikle değil, daha çok tekelci kapitalizmin gelişmesiyle ortaya çıkan— «işçi aristokrasisi»nin çıkarlarını yansıtmaktadır. Bu «aristokrasi» oportünist bir politika izlemektedir.

Gerçekte, tekelci kapitalizmin her ülkede yapmaya çalıştığı, işçi sınıfı ile geniş emekçi tabakalarını tekelci devlet kapitalizmi sistemiyle «bütünleştirmek» ve onları, bu sistemin çıkarlarına uygun davranışa yönelterek tekelci egemenliği pekiştirmektir. Objektif olarak burjuva ideolojisinin bu amacına hizmet eden «yeni tarihsel blok» kavramı, Fransız Komünist Partisinin 19. Kongresinde reddedilmiştir. Merkez Komitesi, Kongreye sunduğu raporda şunları belirtmiştir: «Bu ortamda 'yeni tarihsel blok' terimini kullanmak yanlıştır. Gerçekte bu terim, aydınlar kitlesi ile işçi sınıfının kaynaşmış bir bütün oluşturduğu anlamını taşımaktadır. Bu nedenle de bu terim, önce, gerçeğe uymamaktadır ve daha uzun süre de uymayacaktır. İkinci olarak, bu terim işçi sınıfını uyumsuz, alacalı bir kitle durumuna indirgemekte ve toplumu dönüşüme uğratma mücadelesinde onun öncülük rolüne gölge düşürmektedir.

Revizyonistler, Marksçılık-Leninciliğin çağımız dünyasındaki toplumsal gelişmeler ve devrimin itici güçleri konularında önerdiği temel belirleyici etkenleri tahrif etmekte-

dirler. Bu tahrifi, devrim sürecini bilimsel olmayan biçimde yorumlayarak ve sosyalist devrim ile proletarya yönetimi hakkındaki Marksçı-Leninci öğretiyi reddederek gerçekleştiriyorlar. Revizyonistlerin bu sorunlara yaklaşımı eklektiktir ve bilimsellikten uzaktır. Onların yaklaşımı, Marksçı öğretide yeri olmayan veya Marksçı öğretide yeri olduğu halde genel muhtevasından koparılmış çeşitli ilkelerin bir karışımıdır. Garaudy, Komünist Partisinin görevi «devrimci planı somutlaştırmaktır»(61) derken ve «Sosyalizmin Büyük Dönemeci»nde ileri sürdüğü başlıca sorunlardan birini, «çok gelişmiş bir ülkede devrim nasıl mümkün olabilir?»(62) diye belirlerken, devrim fikriyle basitçe flört etmekten başka bir şey yapmamaktadır. Ernst Fischer de, «Die Revolution ist anders» kitabında, devrim konusunda spekülasyonlar yapar. Revizyonistlerin devrim konusunda öne sürdükleri kanıtlar, devrimle ilgili Marksçı-Leninci öğretiyi aşağılamaya yöneliktir. Revizyonistler böylelikle çağdaş dünyadaki devrimci süreçlerin evrimine zarar vermektedirler.

Revizyonistler, sosyalist devrimin bugünkü sorunlarına yaklaşımlarında, kapitalizmin gayri insanî mahiyetiyle ilgili soyut görüşler ile, devrimin can-alıcı sorunlarının teknokratça yorumlarını yanyana getirmektedirler. Ernst Fischer, devrime hiç bir zaman bir bilinçli düşünce konusu gözüyle bakmayıp, onu bir «dürtü», bir «duygulanım» olarak ele aldığını yazar. Bu nedenle de, gerek kendisini «inatçı bir bireyci» ve «manevî alanda sürekli bir ayrılıkçı» olarak tanımlamasına; gerekse şimdiki görüşlerinin, 1929'da «Bizim sosyalizmimiz

(61) Roger Garaudy, The Turning-Point of Socialism, (Sosyalizmin Büyük Dönemeci), s. 8.

(62) A.G.E. s. 39.

bilgi değildi, amaçta bir belirlilik ya da sınıf bilinci de değildi. Sadece bir duyguydu, radikal nefret ve radikal sevgiyle kaynaşmış ümitsiz bir tutkuydu.»(63) dediği günlerdeki görüşünden hiç de farklı olmadığını söylemesine şaşmamak gerekir.

Revizyonistler, çağımız dünyasındaki devrimin tanımını yapmaktan kesinlikle kaçınmaktadırlar. «Eser»lerinde, «devrim»i genel bir çerçeve olarak ele almakta, fakat ne antikapitalist, sosyalist bir devrime, ne de —toplumsal önemi giderek artan— ulusal kurtuluş devrimine değinmektedirler. Üzerinde durdukları devrimin amacını belirtmemekte, devrimin itici gücünün hangi sınıf —ya da sınıflar— olduğunu, devrimin hangi üretim ilişkilerine son vermeyi gözettiğini, devrim sonunda kurulacak devletin mahiyetini vb. hiç söz konusu etmemektedirler.

Kapitalist sosyo-ekonomik sistemin yerine sosyalist sistemi ve kapitalist —ya da kapitalizm öncesi— üretim ilişkilerinin yerine sosyalist ilişkileri geçiren, tarihsel bakımdan zorunlu, yasal süreç, revizyonistlerin tartışmalarında «evrim», «reformlar», «değişiklik», «yenileşme», «devrim» vb. gibi soyut terimlerle adlandırılmaktadır. Devrimin mahiyetini tanımlarken, sınıf konumlarını bir yana bırakmaları, günümüz revizyonistlerini, kapitalist ve sosyalist sistemleri fiilen birbirine denk görmek durumunda bırakmaktadır. Revizyonistler, giderek devrimci süreçleri teknokratik biçimde yorumlamaya, kapitalizmin açıkça burjuva savunusunu yapmaya yönelmektedirler. Revizyonistler, toplumun sosyalist dönüşüm ihtiyacının, *bilimsel ve teknik değişikliklerin otomatik*

(63) Ernst Fischer, Erinnerungen und Reflexionen, Rowalt-Hamburg, 1970, s. 10.

sonucu olduğunu savunurlar ve bu ihtiyacın, kapitalist sosyo-ekonomik sistemin *toplumsal çelişkilerinden doğmadığına* inanırlar. Garaudy, «yeni bilimsel ve teknolojik devrimin gerekleri de, karşılık olarak, insanlık tarihindeki en radikal devrime yol açar.»(64) der. Oysa, —radikal devrimi bir yana bırakalım— sosyalist devrim, öncelikle, bilimsel ve teknolojik ilerlemenin sonucu olarak değil, bilimsel ve teknolojik devrim sırasında kapitalist sistemin toplumsal çelişkilerinin keskinleşmesinin sonucu olarak meydana gelir. «Öğrenciler, orta ve alt kademe yöneticiler, hatta işçiler arasında... sanayi uygarlığının kör mekanizmalarına karşıt olarak yükselen şey, bu bilimsel ve teknolojik devrim çağında insanın öznelliğidir (subjektifliğidir)»(65) Garaudy, çeşitli devrimci hareketlerin kaynağında bu özelliği görmektedir. Garaudy, devrimci harekete yol açan nedenin, bilimsel ve teknolojik devrim ortamında, kapitalist sömürünün ve tekelci baskının yoğunlaşması değil de, «sanayi uygarlığının kör mekanizmaları» olduğunu savunmaktadır.

Ernst Fischer de, Marksçılığa karşı son yayınlarında teknokratik teoriye yönelmektedir. Fischer daha önceki eserlerinde, bireyin «manevî özgürlüğü»nü istemiş ve «kişinin kendine yabancılaşması»nı yenmek gerekliliğinden söz etmiştir. Oysa şimdilerde devrime yaklaşımı, alabildiğine teknokratik niteliktedir. Fischer'e göre devrimin görevleri, geniş ölçüde ileri üretim güçlerinin mantıksal, «insancıl» kullanılması demektir. Fischer, sadece aydınların devrimci harekete öncülük edebileceklerini söylemekte ve devrimci mü-

(64) Roger Garaudy, The Turning-Point of Socialism, (Sosyalizmin Büyük Dönemeci), s. 43.

(65) A.G.E. s. 19.

cadele yöntemleri yerine, işverenleri kısmî ödünler vermeye zorlayacak ihtiyatlı reformist bir tutum önermektedir. Fischer, hayatî önem taşıyan iktidar sorununu ve iktidar mücadelesinde sınıfların, tabakaların, grupların dengesi sorununu incelemek yerine, kimin ne kazanacağını sormaktadır.

Fischer, sosyalist devrimi bilimsel ve teknolojik gelişmeye bağlamakta ve bugünkü dönemin, Oktobr Sosyalist Devrimiyle başlayan, kapitalizmden sosyalizme geçişin devrimci çağı olmadığını ileri sürmektedir. Fischer'e göre «toplumsal devrim dönemi», 1. Dünya Savaşının sonunda, emperyalizm zincirini en zayıf halkasından koparan Oktobr Devriminin sonucu olarak değil, «bilimsel ve teknolojik devrim çağında üretici güçlerin olağanüstü gelişimi»nin sonucunda başlamıştır.(66) Fischer, bilimsel ve teknolojik değişimleri birer fetiş haline getirmekte; bu da onu, dünya toplumsal devriminin «Marks ve Lenin'in düşündüklerinden çok başka» olduğu gibi, temelsiz ve yanlış bir sonuca sürüklemektedir.(67)

Revizyonistlerin çağdaş kapitalizmin «yaşama yeteneği» konusundaki görüşleri, kapitalist ülkelerdeki bilimsel ve teknolojik ilerlemenin toplumsal yönleriyle ilgili bir analize dayanmadığı için bilim dışıdır. Revizyonistler, kapitalist toplumdaki sosyal değişiklikleri gözden kaçırmakta ve kapitalist toplumun son bulmasının tarihsel bir kader olduğunu inkâr etmektedirler.

Burjuva ideologlarının bir çoğu gibi Roger Garaudy de,

(66) Wiener Tagebuch, 1970, sayı 1/2 s. 5.

(67) Der Spiegel, 1969, sayı 47, s. 149.

kapitalizmin Birleşik Amerika'da «işçi sınıfının büyük çoğunluğunu bütünleştirmeyi başardığı»([68]) görüşündedir. Kapitalizmin «istikrar»ını vurgulayan Fischer ise, kapitalist sistemde üretici güçlerin hızla geliştiğinden, emeğin üretkenliğinin yükseldiğinden ve ulusal gelirin arttığından söz etmektedir. «Demek oluyor ki, burada, hasta, can çekişen değil, sağlıklı bir kapitalizm vardır.»([69]) Ne var ki, Fischer bunları söylerken üretimin dönemsel yapısı, kronik istihdam düşüklüğü, toplumsal zıtlıklar vb. gibi kapitalist ekonominin kusurlarını göz önüne almamaktadır.

Revizyonistler, ileri derecede gelişmiş kapitalist ülkelerde, yani emperyalizmin kaleleri olan ülkelerde, devrimci değişimlerin olamayacağı görüşündedirler. Bu konuda Fischer şunları demektedir: «Bütünüyle ele alındığında... çağdaş sanayi toplumunda bir darbede zafere ulaşacak ve bu zaferi diktatörlük kurarak pekiştirecek bir devrimin olması olanaksızdır.»([70]) Garaudy ise şöyle yazmaktadır: «Amerikadaki ekonomik gelişimin bugünkü durumunda, işçi sınıfının sefalet nedeniyle başkaldıracağı ve bunun yaratacağı bir oluşum sonunda Birleşik Devletlerde sosyalizmin egemen olacağı düşünülebilir mi?»([71])

Revizyonistler, kapitalist toplumda sınıf mücadelesini keskinleştiren ve bir sosyalist devrime yol açan, —sermaye ile emek arasındaki, burjuvazi ile proletarya arasındaki—

(68) Roger Garaudy, The Turning-Point of Socialism, s. 55.

(69) Ernst Rischer, Die Revolution ist anders, s. 66.

(70) Ernst Rischer, Die Revolution ist anders, s. 42.

(71) Roger Garaudy, The Turning-Point of Socialism, s. 51-52.

temel uzlaşmaz çelişkilerin varlığını açıkça inkâr etmektedirler. Onlar, tam tersine, devrimle değil de reformlarla çözümlenebilecek bir takım teknokratik çelişkilerden söz etmektedirler. Ernst Fischer bu konuda şunları yazmaktadır: «Bir yandan üretici güçlerin kötüye kullanılması ve boşa harcanması, öbür yandan çağdaş bilimin, teknolojinin ve emeğin yarattığı her şey arasındaki çelişki, giderek artan hızla bir toplumsal güç haline gelecektir görüşündeyim. Temel uzlaşmaz çelişkiyi ben, proletarya ile burjuvazi arasında değil, burada görüyorum.»([72])

Revizyonistler bu nedenle, sınıflar ve sınıf mücadelesi konusundaki temel Marksçı-Leninci ilkelere karşı çıkmışlardır. Revizyonistler, dünya ölçüsündeki devrim sürecinin başlıca görevlerini anlayamamakta, kapitalist gerçeği teknokratik açıdan gördükleri ve kapitalizmle fiilen uzlaştıkları için, devrim yerine reform istemektedirler.

Garaudy, Birleşik Amerika'da sınıf mücadelesi ya da devrim sonucu olarak hiç bir köklü değişim olmayacağını söylemekte ve şunları yazmaktadır: «Birleşik Amerika'da köklü değişim... şu ya da bu tarafın zaferiyle değil, sisteme yeni amaçlar sağlamayı ortaklaşa isteyen toplumsal güçlerin elele vermesiyle gerçekleşecektir.»([73]) Garaudy, Birleşik Amerika toplumunun temel sorunlarını çözümlemek, yani kapitalist sistemi temelini değiştirmeden ıslah etmek için, —reformizmin tipik örneği olan— kendi programının uygulanmasını önermekte ve şöyle demektedir: «Bu program, rejimin ilkeleri ve temel yasaları yıkılmadan uygulanabilir. Bu

(72) Der Spiegel, 1969, Sayı: 47, s. 149.

(73) Roger Garaudy, The Turning-Point of Socialism, s. 66.

program, rejimin ilkelerini ve temel yasalarını yıkmak yerine, Birleşik Amerika'nın büyüklüğüne katkısı olmuş gelenekleri sürdürerek, canlandırarak ve gerçekleştirerek, bu ilke ve yasaları etkin duruma getirecektir. Bu, sosyalizm değil, amaçlı bir kapitalizm demektir. Bu, Birleşik Amerika ve dünya için yaratıcı bir geleceğin yolunu açabilecek belki tek çözümdür.»(74)

Garaudy, diğer ileri kapitalist ülkelerdeki işçi hareketleri konusunda da aynı yaklaşım içindedir. Garaudy, «ekonomisi ve teknolojisi gelişmiş, kültür düzeyi yüksek, işçi sınıfı eğitim görmüş ve meslekî yetişkinlik kazanmış ve demokratik burjuva geleneklerine sahip bir ülkede» sosyalist devrim yapılmasının ve proletarya iktidarı kurulmasının gerekliliğine inanmamakta, bunun yerine «sosyalist sızmalar için ve yeni bilimsel, teknolojik devrimin yol açtığı değişikliklerin benimsenmesi için» elverişli koşulların yaratılması gereğinden söz etmektedir.(75)

Garaudy, kapitalist ülkelerdeki toplumsal hareketi tamamen reformist açıdan yorumlamakta ve kapitalist ülkelerde oluşacak kısmî değişiklikler sonunda, kapitalist ve sosyalist ülkelerin birbirine yaklaşabileceğini öngören burjuva «yakınlaşma» teorisini desteklemektedir. Garaudy işte bu noktadan bakarak, dünya çapında bir gelişim olasılığı konusunda aşağıdaki sözleri söyleyebilmektedir: «*Şu anda yapılabilecek olan, Birleşik Amerika'da insancıl amaçlara yönelik bir kapitalizm biçimi oluşturmak, Sovyetler Birliğinde sosyalizmin demokratikleşmesini sağlamak ve Üçüncü Dün-*

(74) Roger Garaudy, The Turning-Point of Socialism, s. 76.

(75) a.g.e. s. 187.

ya'da gelişim için yeni kıstaslar ve yeni yöntemler bulmaktır.»([76])

Ernst Fischer de, kapitalizmin evrimci, reformist yoldan değiştirilebileceğini sürekli tekrarlamaktadır. Bu konudaki tutumunu da *Der Spiegel* dergisinin yayımladığı bir röportajda açık seçik şöyle belirtmiştir: «Ben, reformlarla devrimi karşı kutuplar olarak düşünmem. Bence dünya devrimi, bir dizi irili ufaklı reformdur.»([77])

Revizyonistler, böylelikle devrimci hareketi, sermayenin politik iktidarını en az etkileyecek bir mecraya yönlendirmeye çalışmaktadırlar. Onların önerdiği, *sınıf çelişkilerini çözecek değil, uzlaştıracak* bir «devrim» olacaktır.

İktidar ve etkili proletarya yönetimi sorunu, siyasal iktidar kazanıldığı andan itibaren sosyalist devrimin en önemli sorunudur. Bu iktidar, ekonomik, toplumsal ve kültürel dönüşümlerin başlıca aracı olarak kullanılır. Oysa Garaudy, siyasal mücadelenin önemini küçültmeye çalışmakta, geçmişte «siyasal mücadelede kronolojik ve hiyerarşik önceliğe önem verildiğini» ileri sürmekte ve şunu söylemektedir: «Bu, başlangıçta ekonomik ve teknolojik yönden geri kalmış ve burjuva demokratik geleneğinin bulunmadığı ülkelerde gereklilik kazanmış olabilir. Gelişmiş ülkelerde durum böyle değildir.»([78])

Revizyonistlerin eserlerini okuyunca, sermaye iktidarının

(76) a.g.e. s. 249.

(77) Der Spiegel, 1969, Sayı: 47, s. 152.

(78) Roger Garaudy, The Turning-Point of Socialism, s. 212.

artık mevcut olmadığı, bu iktidarın son derece «karmaşık» bir duruma geldiği ve fiilen «ortadan silindiği», işçilerin bu iktidarı ele geçirmek için mücadele etmelerine gerek olmadığı gibi bir izlenim uyanmaktadır. Ernst Fischer bu konuda, «İktidar gitgide daha yoğun ve karmaşık duruma gelmiştir ve gücün yoğunlaşması ya da azalması çeşitli etkenlere bağlıdır. 'Bütün iktidarlarının ele geçirilmesi' çağrıları, artık neredeyse mecaz anlamı taşımaktadır. Kim neyi ele geçirecektir? Kim kimi yenecektir?»([79]) demektedir. Fischer, devlet cihazının, burjuva partilerinin ve kitle haberleşme araçlarının kapitalistlerin değirmenine su taşıdığı çağdaş kapitalist toplumdaki güçler dengesini yanlış yorumlamaktadır. Bu güçler, şüphesiz, «paralel», özerk iktidar araçları değildirler.

Revizyonistler, çeşitli biçimlerde, etkili proletarya yönetimine karşı çıkmakta, sosyalist toplumda «Parti diktatörlüğünün» ve «Parti adına hizmet gören devlet cihazının» kurulduğunu ileri sürmektedirler. Garaudy'ye göre, Marksçı ülkelerde «etkili proletarya yönetiminin mutlaka Parti kanalıyla yürütülmesi» diye bir zorunluk yoktur.([80]) Oysa Lenin, bunun tersinin gerekli olduğundan sık sık söz etmiştir. Geçirilen tecrübeler, çok partili bir sistemde bile, topluma yön vermek için Marksçı-Leninci bir partiye gerek olduğunu ortaya koymuştur. Parti, işçi sınıfının en bilinçli ve en örgütlü kesimi ve öncüsüdür. İşçiler ancak Partinin yardımıyla, dünkü sömürücü sınıflar üzerinde etkili denetimlerini kurabilir, yaratıcı ve eğitici çalışmalarını yürütebilirler. Revizyonistler, etkili proletarya yönetiminin devrimci özünü

(79) Ernest Fischer, a.g.e. s. 42.

(80) Roger Garaudy, a.g.e. s. 79.

iğdiş etmek, işçi sınıfını başsız bırakmak, işçi sınıfının militan ve en bilinçli kesimini devrimci sürecin gelişimine önderlik etmekten alıkoymak amacıyla «Parti diktatörlüğü» dedikleri şeye saldırmaktadırlar. Bu açıdan, revizyonistler, Sovyet iktidarının ilk yıllarında «Sovyetlere evet, ama komünistlere hayır!» sloganıyla ortaya çıkan karşı-devrimcilerin tutumunu benimsemiş görünmektedirler. Ne var ki işçi sınıfının ve tüm Sovyet halkının bu konudaki tarihsel yargısının ne olduğu bellidir.

Revizyonistler, etkili işçi sınıfı yönetiminin demokrasiyi de ister istemez kısıtladığını ileri sürerler. Ernst Fischer bu konuda şöyle demektedir: «İster proletaryanın, ister eğitimin, isterse bir başka şeyin diktası söz konusu olsun, diktatörlüğe gerek duymak, diktatörlük eğilimlerine hız verir ve demokratik eğilimleri felce uğratır.»([81]) Fischer böylece, soyut «diktatörlük» kavramı ile genel planda «demokrasi» kavramını karşı karşıya getirmekte; bir başka deyişle, burjuva ideologlarının cephanesini kullanmaktadır. Fischer de, etkili işçi sınıfı yönetiminde emekçi halkın büyük çoğunluğunun en geniş demokratik haklardan yararlandığını; idare ve hükümet makamlarının, söz, basın ve toplantı özgürlüklerinden yararlanan emekçiler elinde bulunduğunu, tıpkı burjuva ideologları gibi görmezlikten gelmektedir.

Tarihsel deneyler göstermiştir ki, etkisiz hale getirilmekte olan sömürücü sınıflar, sahneyi gönüllü olarak boşaltmazlar; sosyalist devrimden sonra bile emekçileri uzaklaştırarak iktidarı yeniden ele geçirmek için çalışırlar. Bu çabalarında, uluslararası sermaye onlara alabildiğine yardımcı olur. Onun için, emekçi halkın elde ettiklerini savu-

(81) Ernest Fischer, a.g.e. s. 43.

nabilecek olan, etkili işçi sınıfı yönetimidir. Lenin, «Kendini savunmasını bilmeyen devrim beş para etmez»([82]) demiştir. Revizyonistler bunu kabul etmezler. Fischer, «elde edilmiş olanın savunulması için etkili bir yönetime gerek olmadığını»([83]) söyler. Böylece, zafere ulaşmış halkın iç ve dış düşmanlar karşısında savunusuz bırakılmalarını önermektedir.

Bilimsel Sosyalizmin ilkelerini reddetme derecesine kadar inmiş olan revizyonistler, işçi sınıfının, yerine getirmek zorunda olduğu tarihsel bir görevi bulunduğunu, sosyalist devrime, ya da herhangi bir biçimde etkili bir işçi sınıfı yönetimine gerek olduğunu inkâr etmektedirler. Bunun yerine reformizmi, yani kapitalizmin evrim yoluyla, onlara göre en yüce bilgelik olan sosyalizme «dönüşmesini» önermektedirler. Evet, devrim gerçekte bunlardan başka bir şeydir!

(82) V.I. Lenin, Collected Works, Cilt 28, «Report at a Joint Session of the All-Russia C.E.C.» s. 124.
(83) Ernest Fischer, a.g.e. s. 43.

SOSYALİST TOPLUM VE BİR TAKIM REVİZYONİST GÖRÜŞLER

BÖLÜM II

Revizyonistler, kapitalist toplumdaki sosyal süreçleri tartışırlarken, sadece Marksçılığa aykırı bir tavır almakla kalmazlar, aynı zamanda Marksçı-Leninci teoriyi de, işçi sınıfının kurduğu yeni, sosyalist sistemdeki gerçeği de tahrif ederler.

Sosyalist devrimi yapmanın, sosyalizmi kurmanın ve buna bağlı olarak sosyalist topluma uygun siyasal biçimleri yerleştirmenin yolları, ülkeden ülkeye farklılık gösterebilir. Bu farklılıklar, tarihsel, coğrafî, ulusal ve uluslararası etkenlerin sonucu olan, sosyo-ekonomik koşulların benzemezliğinden ileri gelir. Bu konuda Lenin şöyle der: «Bütün uluslar sosyalizme varacaklardır, bu kaçınılmazdır. Ne var ki, ulusların hepsi sosyalizme tıpatıp aynı yoldan varmayacak; demokrasinin bazı biçimlerine, etkili proletarya yönetiminin bazı türlerine, toplumsal hayatın değişik alanlarının sosyalist dönüşümüne her biri ayrı ayrı katkıda bulunacaktır.»(1)

(1) V.I. Lenin, Collected Works, Cilt 23, «A Caricature of Marxism and Imperialist Economism», s. 69-70.

Kapitalizmin yerini alacak toplumun değişik biçimlerde kurulacağı, Marksçılık-Leninciliğin bir postülasıdır. Tarihsel deney de bunun doğruluğunu kanıtlamıştır. Bugün dünyanın çeşitli ülkelerinde varolan sosyalizm her ülkede kendine özgü nitelikler, farklılıklar ve ayrılıklar göstermektedir. Ancak, bu ülkeler arasında karşılaştırma yapıldığında, her birinde aynı tip sosyo-ekonomik sistemin kurulduğu ve üstelik, her ülkedeki uygulamanın, toplumsal gelişmenin aynı nesnel yasalarına uygun olarak geliştiği görülür. Sosyalist ülkeler, bazı bakımlardan birbirlerinden farklılıklar göstermekle birlikte, —üretim biçimlerinin ve siyasal iktidar çeşitlerinin aynı olması gibi— bir çok ortak özelliklere sahiptirler ve bu ortak noktalar, sosyalizmin temel özelliklerini ortaya koyar. Marksçılar sosyalizmin değişik biçimlerinden söz ederlerken, söz konusu çeşitli ülkelerin tarihsel gelişimiyle de kanıtlandığı gibi, *özdeki temel bütünlüğün* varolduğu çeşitli biçimleri kastederler.

Revizyonistler ise, Marksçılardan farklı olarak, «sosyalizm modellerinin çoğulluğu»ndan söz ederken, sosyalizmin biçimlerini değil, «değişik özleri» kastetmektedirler. Revizyonistler bu görüşlerini her ne kadar gizlemeye çalışsalarsa da, onların çabaları, sosyo-ekonomik ve siyasal sistemi, mevcut sosyalist sistemden tamamen farklı birer toplum «model»i meydana getirmek yönündedir.

Revizyonistler, sosyalizmin bugüne kadar bilinen biçimlerinden nitelikçe farklı, «sahici» bir sosyalist «model» kurmayı amaçladıklarını söylemektedirler.

Bu tür bir «sosyalizm» ile sosyalizmin bugün varolan biçimleri arasında önce temelde bir fark vardır. «Yeni sosyalizm»in mucitleri, bütün sosyalist ülkelerde görülen, üretim

araçlarına devletin sahip olmasının devletçiliğe ve bürokrasiye yol açtığını, demokrasiyi kısıtladığını ve sosyalizmin yozlaşmasına sebep olduğunu ileri sürerler. Böylece, sosyalist devlet mülkiyetini reddederler ve onun yerine «doğrudan doğruya üreticilerin ve işçilerin tümü tarafından yönetilecek bir toplumsal mülkiyet»(2) adı altında, soyut bir sosyalizm kavramını yerleştirmeye çalışırlar.

Bu temele uygun düşecek üstyapı, elbette ki, bugün varolan sosyalizmin üstyapısından önemli ölçüde değişik olacaktır. Yeni sosyalizm mucitleri, bunun «asıl sosyalizm», «insancıl sosyalizm» ve «demokratik sosyalizm» olacağını ve Marksçılığa güya uygun düşeceğini ileri sürmektedirler.

Oysa bu çekici, ama esas itibariyle saptırıcı sözlerin ardını irdelediğimizde, öne sürülen bu görüşün, —sosyalist toplumun temelinin, üretim araçlarının mülkiyetinin sosyalist devlete ait olmasına dayandığını söyleyen—, Marksçılığın revizyonundan başka bir şey olmadığını görürüz. Marks ve Engels'in ünlü bir ortak metninde şöyle denmiştir: «Proletarya siyasal üstünlüğünü, burjuvazinin elindeki bütün sermayeyi derece derece devralmak ve üretim araçlarını devletin, yani iktidardaki sınıf olarak örgütlenmiş proletaryanın elinde toplamak için kullanacaktır.»(3) Engels de *Anti-Dühring*'de, *«proletarya siyasal iktidarı ele geçirir ve ilk iş olarak üretim araçlarını devlet mülkiyetine dönüştürür.»*(4) diyerek bu görüşü açık seçik belirlemiştir. Engels, August Bebel'e yazdığı bir mektupta da, sınıfsız toplumun en son

(2) Roger Garaudy, The Turning-Point of Socialism, s. 153.

(3) K. Marks - F. Engels, Selected Works, 1970, s. 52.

(4) F. Engels, Anti-Dühring, 1969, İngilizce basımı, s. 332.

aşamasına geçiş sırasında, «durum öylesine düzenlenmelidir ki, toplum —ve en başta devlet— üretim araçlarının mülkiyetini elinde tutmalı ve kooperatif kurumların çıkarları toplumun tümünün çıkarlarından ağır basmalıdır.»(5) demiştir. Oktobr Devriminden birkaç ay sonra müsveddesi Lenin tarafından kaleme alınan *Çalışan ve Sömürülen Halkın Hakları Beyannamesi*'nde, her türlü üretim aracının bütün emekçi halkın, yani işçi ve köylü devletinin malı haline geldiği belirtilir.(6)

Bu alıntılardan da açıkça görülüyor ki, revizyonistler, Marksçılığa karşıt görüşlerini örtmek için Marksçı-Leninci öğretiden yararlanmazlar. Buradaki bir başka önemli nokta da, «baştanbaşa yeni bir sosyalizm» icat etmek isteyen revizyonistlerin, genellikle birbirlerinden köklü ayrımlar gösteren «sosyalizm modellerinin çoğulluğu» fikrine yönelmeleridir. Bu da oldukça doğal bir durumdur; çünkü revizyonistler, «sosyalizm modellerinin çoğulluğu»nu Marksçı bir açıdan, kendilerince «doğru olarak ispat»ladıklarına göre, kendilerinin «asıl sosyalizm» saydıkları yeni «sosyalizm modeli» nin sözde teorik temelini oluşturma yolunu seçerler.

«Sosyalizm modellerinin çoğulluğu»ndan söz eden revizyonist görüşün başlıca savunucularından biri Roger Garaudy' dir. Garaudy, «sosyalizm modellerinin çoğulluğu» görüşüne teorik temel olarak, «Açık Marksçılık»ta üzerinde durduğu ideolojik çoğulluğu ele alır. Garaudy, bilim ve teknolojideki değişikliklerin, «doktrinlerde ve kişilerde... çoğulluğu kar-

(5) Marks - Engels, Werke, Cilt 36, s. 426.

(6) V.I. Lenin, Collected Works, Cilt 26, s. 423.

şılıklı-verimlileştirme ilkesi halinde postülalaştıran»(7) başkalaşımlara yol açtığını söyler. Ne var ki, Garaudy'nin «açık» ya da «çoğulcu» Marksçılığı, Hıristiyanlık dahil, çeşitli öğretilerin mekanik karışımıyla oluşturulmuştur. Böyle olunca da, bu görüş, işçi sınıfına, proletarya partisinin ilkelerine ve Marksçılık-Leninciliğe aykırı bir eklektik görüşler karışımı olmaktan ileri gitmemektedir.

«Çoğulcu» ya da «çok versiyonlu» Marksçılığın savunucuları, Marksçılık-Leninciliğin bütünlüğe kavuşmuş, enternasyonalci bir öğreti olarak sunulmasına, işçi sınıfının bilimsel bir ideolojisi kabul edilmesine; sosyal gelişmenin, sosyalist ve sınıfsız toplumların kuruluşunun, pratikle sınanmış tek doğru teorisi olarak gösterilmesine açıkça ya da örtülü biçimde saldırırlar. Onlar, Marksçılığın, her biri aynı derecede önem taşıyan ve yine her biri ayrı ayrı bir takım ulusal, ırksal, ruhsal ve daha başka özellikler tarafından belirlenen çeşitli biçimleri olduğunu iddia ederler.

«Çoğulcu» ya da «çok versiyonlu Marksçılık-Leninçilik» kavramı, revizyonistlere, oradan «sosyalizm modellerinin çoğulluğu» doktrinine sıçrama olanağı sağlamaktadır. Revizyonistler, Batı ve Doğu sosyalizminden, Avrupa, Asya ve Latin-Amerika sosyalizminden, Sovyet, Çin, Yugoslav, Çekoslavakya ve Fransız «model»lerinden, sosyalist toplumun diğer alternatif «model»lerinden söz etmektedirler. Son yıllarda epeyce yaygınlaşmış olan bu görüşler, sosyalist sosyo-ekonomik sistemin tek bir özü olduğu yolundaki bilimsel anlayışın birer tahrifi olmaktan başka bir anlama gelmemektedir. Bu görüşler, iki temel açıdan birer tahrif niteliği ta-

(7) Roger Garaudy, The Turning-Point of Socialism, s. 45.

şımaktadır. Birincisi, sosyalizm açıkça revizyonist bir konumdan hareketle çoğulcu bir yoruma konu edilmekte ve sosyalizmin özüne sosyalizmle ilgisi olmayan çeşitli özellikler el çabukluğuyla eklenerek, sosyalizmin yerine, bilimsel hiç bir temele dayanmayan bir «ulusal sosyalizm» kavramı geçirilmektedir. İkincisi, «sosyalizm modelleri»nin, sosyalizme geçişi başarmak için uygulanacak değişik yöntem ve yollar olduğu ileri sürülmektedir. Sosyalizme doğru ilerleyişin özgün (spesifik) biçimleri ile, temelde birbirinden farklı «sosyalizm modelleri»nin böylesine bir ve özdeş tutulması, bilimsel temele dayalı sosyalizm kavramından uzaklaşmak anlamını taşır.

Roger Garaudy, «sosyalizm modellerinin çoğulluğu» görüşünü desteklemek için, köleci sistemden, feodalizmden ya da kapitalizmden farklı olarak sosyalizmin bağımsız bir sosyo-ekonomik sistem olmadığını; bu nedenle de (kapitalizm ya da feodalizm gibi) kendinden önceki sistemlerin bir takım özelliklerini ve kendinden sonraki sistem olan sınıfsız toplumun bir takım gerekliliklerini de aynı anda içerdiğini savunur.(8) Garaudy, bu durumun, her ülkeye özgü ekonomik, sosyo-politik ve ideolojik yapıya bağlı çeşitli «sosyalizm modelleri» arasındaki derin farkları belirlediğine inanır. Böylece Garaudy, sosyalizmi kapitalist toplum ile sınıfsız toplum arasında bir «geçiş sistemi»(9) olarak almakta ve bu yorum, ondaki «sosyalizmde modellerin çoğulluğu» görüşüne temel olmaktadır. Oysa Marksçılık-Lenincilik, sosyalizmi bir geçiş sistemi olarak görmez, sınıfsız toplumun ilk evresi

(8) Le testament de Varga, (Varga'nın vasiyeti) Roger Garaudy'nin ön sözü, s. 18.

(9) Roger Garaudy, Pour un modèle français du socialisme, (Fransız modeli sosyalizm), s. 108.

olarak yorumlar. Nitekim, kapitalizm ile sınıfsız toplumun birinci evresi olan sosyalizm arasında da, kapitalizmin devrimci bir dönüşümle sosyalizme yöneldiği bir geçiş dönemi vardır.

Gotha Programının Eleştirisi'nde Marks ve *devleti yorumlayan* ünlü eserinde Lenin, sınıfsız toplumu hedef tutan mücadelenin çeşitli evrelerini kapsayan, değişmez tarihsel modeli açıkça belirtirler: Önce kapitalizmden sosyalizme geçişteki «özel evre» (uzun doğum sancıları dönemi) vardır, sonra sınıfsız toplumun ilk aşaması (sosyalizm) ve son olarak da sınıfsız toplumun en son aşaması (mülkiyetin aşılması) gelir. Marksçılık-Leninçilik, geçiş döneminde çeşitli sosyo-ekonomik yapılar ve sömürücü sınıflar olduğu, iktidardaki işçi sınıfı ile müttefiklerinin bunlara karşı bir sınıf savaşı verdiği görüşündedir. Geçiş dönemi tamamlandığında, ekonomi, sosyalist çerçeve içinde bir dönüşüme uğramış ve sömürücü sınıfların kalıntıları son bulmuş olur. Sınıfsız toplumun ilk evresinin, yani sosyalizmin belirleyici özellikleri, sosyalist mülkiyetin bölüntüsüz bir şekilde egemen olması, üretim ilişkilerinin sosyalist nitelik taşıması, sadece sosyalist türde sınıf ve tabakaların varolması ve köy ile kent, fikir emeği ile kol emeği arasında toplumsal çelişkilerin bulunmamasıdır. Yeni sistemin gelişme evreleriyle ilgili Marksçı-Leninci postülaların isabetliliğini tecrübeler ortaya koymuştur. Sosyalizm yolunu ilk seçen ülke olarak Sovyetler Birliği, sınıfsız topluma öteki ülkelerden daha çok yaklaşmıştır. Bu nedenle, Sovyetler Birliğinde başarılanların çoğu henüz öteki ülkelerde gerçekleştirilememiştir. Geçiş döneminin ve sınıfsız toplumun ilk aşamasındaki gelişmenin, dünya sosyalist sistemine dahil ülkelerde sosyalizmin kuruluş pratiğiyle de doğrulanmış nesnel yasaları işte bunlardır. Bazı sosyalist ülkelerde, gerek köy gerek kent kesi-

minde, özel mülkiyet ve buna bağlı olarak bazı kapitalist tavırlar henüz devam etmektedir. Ama bu, o ülkelerin her birinde, temelden farklı, özgün bir sosyalizm modeli olduğu anlamına gelmez. Bu durum, söz konusu ülkelerin henüz geçiş döneminde bulunduklarını gösterir. Bu ülkelerde de sosyalist yapı ağır basmakta, özel mülkiyet artık toplumun genel görünümünü belirlememekte ve ortadan kalkma yoluna girmiş bulunmaktadır. Bu nedenle bu ülkeler, bu dönemi çok geçmeden atlatacaklardır.

Garaudy, *Pour un modèle français du socialisme* (Fransız modeli sosyalizm) adlı kitabında, «sosyalizm modelleri» nin ne ölçüde değişkenlik gösterebileceği konusunu ele alırken, kapitalist bir devletin, en ileri tip parlamenter cumhuriyet de, faşist bir devlet de olabileceğine (her iki durumda da aynı üretim ilişkilerinin devam edeceğine) değinerek, sosyalist ülkeler arasında da aynı derecede farklılık olabileceğini ileri sürer. Ne var ki, ilk bakışta makul gibi görünen bu kanıt, doğru olmaktan çok uzaktır, kapitalizmin ve sosyalizmin modellerinin çoğulluğu görüşünü desteklemek için kullanılamaz.

Kapitalist sistemde burjuva hükümetler, burjuva politik üst yapının birer parçası oldukları için birbirinden çok farklı burjuva hükümet biçimleri varolabilir. Ancak, hükümet biçimlerindeki farklar ne olursa olsun, burjuva politik üstyapı, emekçi halk üzerinde burjuva egemenliğini sürdürmesi açısından hep aynı kalır. Bu nedenle, burjuva toplumundaki politik örgütlenmenin farklı modellerinden değil de, farklı biçimlerinden söz etmek daha yerinde olur. Kapitalist sistemde toplumun politik örgütlenme biçiminin hangisi olacağı, her özgün (spesifik) tarihsel ortamda, burjuvazinin

demokratik parlamenter cumhuriyet ya da faşist diktatörlükten hangi biçimi seçeceğine bağlıdır. Lenin, «Burjuvazi kendi çıkarları adına savaşmakta ve tahakkümünü sürdürmekte iki yöntem, iki egemenlik sistemi uygular: Bu yöntemler kimi zaman peşpeşe gelerek birbirini izler, kimi zaman da çeşitli biçimlerde birbirleriyle kaynaşmış olarak görülür. Bunlardan birincisi, işçi hareketine her türlü tavizi reddeden zorbalık yöntemidir... İkincisi, politik hakların gelişmesine yönelik «liberalizm» yöntemidir...»(10) diye yazar. Bu durum karşısında, Roger Garaudy'nin «kapitalizm modelleri», burjuvazinin kendi çıkarlarına göre zaman zaman değiştirdiği «yönetim sistemleri»nden başka bir şey değildir.

Garaudy, aynı sosyalist üretim ilişkileri sistemi temeline dayandığı halde, birbirinden niteliksel farklarla ayrılan «sosyalizm modelleri» olabileceğini söylerken yanılgıya düşmektedir. Her şeyden önce, şu var ki, sosyalist ülkelerin tümü aynı temele dayanmamaktadır. Örneğin Sovyetler Birliği'nde ilcri bir sosyalist toplum temeli olduğu halde, henüz kapitalizmden sosyalizme geçiş süreci içinde yaşayan, yani toplumun bir geçiş dönemi içinde bulunduğu diğer bazı ülkelerde, çok-yapılı bir ekonomik temel vardır. İkinci olarak, Roger Garaudy, bütün sosyalist ülkelerin sosyalizmi kurmuş olduklarına inanıyor görünmektedir. Bu nedenle de Çin, Yugoslav ve öteki «sosyalizm modelleri»ni tam ciddiyetle ele almaktadır. Oysa bir çok ülkede çok-yapılı ekonomilerin varlığı, bu ülkelerde sosyalizmin tamamen kurulmadığını ve bu ülkelerin henüz kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde olduğunu göstermektedir.

(10) V.I. Lenin, Collected Works, Cilt 16, «Differences in the European Labour Movement», s. 350.

Kısacası Garaudy, daha henüz tamamen sosyalist olmayan politik ve sosyo-ekonomik yapılara, sosyalizmin özel modelleri gözüyle bakmaktadır.

Garaudy «sosyalizm modelleri»ni incelerken, sosyalizmin tamamen kurulduğu ülkelerde varolan hemen her şeyi kesinlikle reddetmektedir. Onun amacı yeni, gerçekten eşi olmayan bir «sosyalizm modeli», sosyalist ve kapitalist özellikleri bir araya getiren bir çeşit «melez bir toplum modeli» kurmaktır. Garaudy'nin «Fransız modeli sosyalizm»i, sosyalist temeli burjuva üstyapısının bazı ögeleriyle mekanik biçimde bağdaştırmaya çalışır. Bu üstyapı biçimsel burjuva demokrasisini de içerir. Garaudy, bu demokrasinin «fabrika kapılarında son bulduğunu» da itiraf etmekte ve şöyle demektedir: «Somut sosyalist demokrasi, biçimsel burjuva demokrasisinin anti-tezi değildir...»([11])

Garaudy'ye göre, sosyalist demokrasi, burjuva demokrasisinin kazandırdığı her şeyi içerir, ve burjuva demokrasisini kısıtlamalardan kurtarır. Garaudy, kapitalist toplumda, burjuva siyasal partilerinin yanısıra bilimsel sosyalist partiler de dahil, işçi sınıfının siyasal partilerinin yer alabileceği oranda kapsamlı bir demokrasinin var olduğu görüşündedir. Marksçı-Leninciler, sosyalist toplumun burjuva toplumundan daha demokratik olduğunu savunduklarına göre, burjuva demokrasisinin sağladığı bu olumlu yönleri sadece sürdürmekle kalmamalı, onları daha da artırıp geliştirmelidir diyen Garaudy, Marksçı-Lenincilerin tekelciliğe-karşıt dönüşümler için genel bir demokratik program ileri sürdüklerini, bütün anti-emperyalist güçlerin ortak eylemi için, işçi sınıfının

(11) Roger Garaudy, The Turning Point of Socialism, s. 218.

birliği için ve proletaryanın köylülerle ve aydınlarla ittifakı için çağrıda bulunduklarını belirtir. Bu nedenle de, politik iktidarın işçi sınıfının eline geçmesinden sonra Marksçı-Leninciler, ittifaklarında bir değişiklik yapmaması ya da bu ittifakta yer alan güçlerin bileşimini değiştirme yoluna gitmemesi gerektiğini öne sürer.

Garaudy'ye göre işçi sınıfı, müttefiklerine şunları söylemelidir: «Size bizim solgun birer yansımamız olarak değil, olduğunuz halinizle ihtiyacımız var.»([12]) Garaudy bu noktadan hareketle, gelecekte Avrupa ülkelerinde kurulacak sosyalist toplumdaki demokrasinin ve günümüzdeki sosyalist ülkelere oranla toplumda daha derin bir demokratik gelişmenin, ancak siyasal çoğulculukla ve çok-partili sistemle sağlanabileceğini, çünkü böylece işçi sınıfının biraz önce sözü geçen müttefiklerinin «sadece komünistlerin anlamak istediği çerçevede kalmayacak»([13]) yeni tip bir sosyalizm kurmalarının mümkün olacağını iddia etmektedir. Bu görüşle, gelişmiş ülkelerde kurulacak sosyalizm, bugün devrimci anti-emperyalist eyleme katılan toplumsal güçlerin anladığı anlamdaki sosyalizmin bir somutlanması olacaktır. Oysa, bu güçlerin içinde, proleter olmayan çeşitli sınıflar ve toplumsal gruplar bulunduğu ve bunların, devrimci eyleme kendi ideolojilerini de beraberlerinde getirdikleri, sosyalizmi kendilerine göre —yani pek çoğunun belirgin niteliği olan sınıfsal bencillik ve ulusal dargörüşlülük temeline dayalı olarak— yorumladıkları çok iyi bilinmektedir. Kendi ideolojilerine uygun olarak, sosyalist toplumda özel mülkiyeti, sosyalist topluma uygun sosyal ilişkilerin yanısıra sürdürmek isterler.

(12) R. Garaudy, Pour un modèle français du socialisme s. 320

(13) a.g.e. s. 36.

Roger Garaudy, Marksçı-Leninci lerin, ara tabakalara karşı, tekelci baskıya karşı ve daha iyi bir gelecek için mücadelelerinde, işçi sınıfıyla ittifak kurmaları ve sosyalizm için savaşmaları gerektiğini, böylelikle, en iyi özelliklerini, yani emekçi sınıf özelliklerini geliştirebileceklerini göstermelerini istememekte; bunun yerine, Marksçı-Leninci lerin, tıpkı kendisinin yaptığı gibi, bir yandan tekelcilerin egemenliğine karşı savaş verirken, bir yandan da, işçi sınıfının bütün izleyici ve müttefiklerine —bu arada küçük burjuvalara— uygun gelecek bir «sosyalizm modeli» oluşturmaları gerektiğini iddia etmektedir. Marksçı-Leninciler, sosyalizm doğrultusunda yol alış ile, sosyal ilerlemeyi ve sosyal gelişmenin dinamiklerini birbiriyle bağıntılı olarak görmekte; sosyalist üretim biçimi temeline dayanan yeni toplumda, emekçi sınıflar içindeki küçük burjuva gruplarının toplumsal bileşiminin de giderek değişeceği kanısını taşımaktadırlar. Oysa Roger Garaudy, sosyalist düzende de emekçi halkın çeşitli tabakalarının bu günkü toplumsal bileşiminin hiç değişmeden devam edeceğini sanmaktadır. Bunun için de toplumsal ilerlemeyi değil, burjuva toplum ilişkilerinin yapay biçimde devamını gözetmektedir. Bu tutum, elbette tarihsel gelişimin mantığı ve gerekleriyle çelişki halinde bulunmaktadır.

Marksçı-Leninci öğretinin, nesnel bir süreç olan yeni toplumun kurulmasıyla ilgili bilimsel ilkelerini kendilerine dayanak seçtikleri için, Marksçı-Leninciler, bir takım «sosyalizm modelleri» icat etmek ihtiyacını duymazlar. Onlar, küçük burjuvazinin sosyalizm anlayışındaki tutarsızlıklarını ortaya koymak ve bunun karşısına proletaryanın görüşünü getirmek durumundadırlar. Marksçı-Leninci lerin, sosyalist ve kapitalist sistemlerin gitgide birbirine yakınlaştığı yolundaki —sosyalizm ile kapitalizm arasında bir nitelik farkının bulunduğunu hiç hesaba katmayan— burjuva teorisinden hare-

ket eden, «sosyalizm modelleri»nin mucitleriyle herhangi bir ideolojik uzlaşmaya girmemeleri gerekir.

Roger Garaudy, özü itibariyle bütün ileri kapitalist ülkelere uygulanabilecek olan, kendi Fransız «modeli sosyalizm»ini anlatırken, sosyalizmin demokratikleşmesi konusuna aşırı önem vermekte, bu demokratikleşmenin sosyalist düzende çok-partili sistemin geliştirilmesiyle gerçekleşeceğini ileri sürmektedir. Bu sistem, bilimsel sosyalizmin platformuyla temel farklılıklar gösteren ve bilimsel sosyalizme karşıt olan programları benimsemiş siyasal partilerin varlığını zorunlu görür.

Sosyalist düzende çok partili bir sistem kurulması görüşü karşısında Marksçı-Leninlerin tutumu, komünist olmayan işçi sınıfı partilerinin ve proleter-olmayan siyasal örgütlerin onlar hakkındaki tutumlarına bağlıdır. Marksçı-Leninciler, komünist olmayan işçi sınıfı partileriyle ve proleter-olmayan siyasal örgütlerle ittifaka temelde karşı değildirler. Marksçı-Leninciler, işçi sınıfının, kendi safları arasında birlik sağlamadan ya da emekçi kitlelerinin tümüyle bir ittifak kurmadan, kapitalizmi altedemiyeceğini ve sosyalizmi kuramayacağını bilirler. Marksçı-Leninci partiler, emekçi halkı sosyalizm zihniyeti içinde yeniden eğitme işini büyük ölçüde üstlenirler. Ancak, komünist olmayan işçi partileri ile proleter olmayan devrimci güçler de burada önemli rol oynayabilirler. Bu yüzden, onlarla ittifak kurmak, Marksçı-Leninciler için sadece mümkün değil, aynı zamanda çok da değerlidir. Ne var ki, mahiyetleri itibariyle, Marksçı-Leninci'lerle pekâlâ ittifak edebilecek siyasal güçler, bu ittifaka yanaşmaz ve zaman zaman Marksçı-Leninci'lere sal-

dırır ve sosyalizmin kurulmasını engellemeye kalkışırlarsa, bunun sorumluluğu Marksçı-Leninçilerin değildir.

Marksçı-Leninçilerin öteki işçi partileri ve proleter olmayan demokratik siyasal örgütlerle ittifakı sorunu ülkeden ülkeye değişir. Bu sorunun çözümü, sınıf mücadelesinin yoğunluğuna, bu partilerin devrimci eylemde ve ülkenin politikasında oynadıkları role bağlıdır. Bu ittifakların başlıca nitelikleri, sosyalist amaçları hedef tutması ve bu amaçların gerçekleşmesi için varlığı gerekli olan Marksçı-Leninçi partinin önderlik rolü oynamasıdır. Şurası var ki, Marksçı-Leninçi parti elbette önderliğini kimseye zorla kabul ettirme niyetinde değildir. Marksçı-Leninçi parti, sosyalizmin fikirlerine bağlı, ileri görüşlü, emekçi kitlelerinin hayat standardını, demokrasinin gelişimini hızlandırmaya istekli ve yetenekli oluşu nedeniyle önderlik rolünü üstlenir ve kitlelerin desteğini kazanır. Bolşeviklerin, 1917-18 yılları Rusya'sında proleter olmayan partilerle yaptıkları yarım kalmış ittifakın ve günümüzde sosyalizmi kurmakta olan bir çok ülkedeki çok-partili sistemin tecrübeleri göstermiştir ki, sosyalizm hedeflerini değiştirmek, toplumda işçi sınıfına ve onun öncüsüne önderlik rolünü reddetmek yolunda herhangi bir yelteniş, kaçınılmaz biçimde, sosyalizm davasına zarar vermekte, sosyalizmin temelini sarsmakta ve sosyalist toplumda burjuva unsurların artmasına yol açmaktadır.

Gözden uzak tutulmaması gereken bir başka önemli nokta daha vardır. İşçi sınıfı ya da onun müttefiki olan emekçi halk tabakaları olmadan kapitalizm varolamaz. Kapitalizm emperyalizm aşamasına vardığı zaman bile, küçük burjuvazi «orta tabakalar» ortadan silinmiş değildir. Kapitalist toplumun birbiriyle uzlaşmaz çelişkili sınıflara bölünmüş olması, bu karşıt sınıfların çıkarlarını dile getiren partilerin varlığını

ve bu karşıt partiler arasında —egemen sınıfa legal ve illegal muhalefet biçimlerinde— bir mücadele yürütülmesini gerektirir.

İşçi sınıfı, siyasal iktidarı ele geçirdikten sonra, üretim araçlarının özel mülkiyetini gitgide tasfiye eder ve kamu mülkiyetini kurar. Bu durumda kapitalistlerin ve toprak sahiplerinin malları istimlâk edilir ve ufak çaptaki mal üretimi büyük çaplı sosyalist toplumsal üretime dönüştürülür. İşçi sınıfının Marksçı-Leninci parti önderliğinde gerçekleştirdiği toplumsal devrimin en büyük önemi, bu devrimle işçi sınıfının sadece kendisine değil, toplumun tümünü burjuvazinin her türlü sömürü ve baskı biçiminden kurtarmasıdır.

Sosyalizm, sınıfları olduğu gibi sürdürmez, onları dönüşüme uğratır ve sınıf farklarının son bulmasına yardımcı olur. Bu, sadece işçilerin değil, diğer bütün emekçilerin çıkarına da uygun düşer. İşçi sınıfının, gerek kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde, gerekse sınıfsız toplumun sosyalizm evresinde, öteki emekçi tabakalarıyla sağlam bir ittifak kurmasına bu durum imkân verir. Bu ittifak, tekelciliğe-karşıt mücadele sırasında kurulan ittifakın mantıkî devamıdır. Marksçı-Leninci partinin kılavuzluğunda hareket eden, Marksçı-Leninci teoriyle donanmış işçi sınıfı, tüm emekçi halkın hayatî çıkarları için en tutarlı savaşımı yürütür. İşçi sınıfı son uğraktaki hedefinin, yani sınıfsız toplumun kesin bilincindedir ve bu hedefin gerçekleşmesi için en doğru yollara başvurur. Böylece, işçi sınıfı ve onun politik kılavuzu, bu ittifakta yönlendirici güç haline gelir. İşçi sınıfı ve onun politik kılavuzu, sosyalist konumu benimseyebilecek olan ve bunu isteyen bütün toplumsal güçleri bir araya toplarlar. Tarihsel deneyim göstermiştir ki, toplumu sosyalizm ve sınıfsız toplum doğrultusunda dönüşüme uğratma-

arasındaki birliğin pekişmesine yardımcı olur. Bu durum karşısında revizyonistlerin, sınıflar, toplumsal gruplar, fikir ve kol işçileri arasındaki yakınlaşmayı ve kaynaşmayı bilimsel ve teknolojik devrimin otomatik bir sonucu olarak yorumlamaları, büyük bir yanlış ve aşırı bir basitleştirmedir. Gerçekte bu süreç çok daha karmaşıktır. Bu süreç, maddî, teknik, sosyo-ekonomik, siyasal, ideolojik ve kültürel dönüşümlerin bir sonucudur. Bu dönüşümler ise, Marksçı-Leninci partinin klavuzluğunda emekçi halkın yürüttüğü faaliyetleri sonunda ortaya çıkar. Bu faaliyetler, toplumsal sistemin bütünüyle gelişmesine ve bilimsel sosyalizmin ilerlemesinde yeni, daha üst düzeyde aşamalara ulaşmasına yardımcı olur. İleri sosyalist toplumda, sınıflar, toplumsal tabakalar ve gruplar arasındaki —bilimsel ve teknolojik devrim koşulları altında daha da yoğunlaşan— yakınlaşma, Marksçı-Leninci partilerin bilimsel şekilde işlenmiş politikasının —yani, işçi sınıfı ile köylüler, aydınlar ve bütün emekçiler arasında, işçi sınıfının öncü rol oynayacağı bir ittifakı güçlendirmek, toplumsal ayrıcalıklara kesinlikle son vermek, sosyalist toplumun bütün üyeleri arasında dostluğu, işbirliğini ve birliği pekiştirme politikasının—temelidir.

Ne var ki, nesnel koşullar yokken, sosyalist düzende toplumsal bütünleşme sürecini suni şekilde hızlandırmaya yeltenmek, ya da bu bütünleşmenin kendiliğinden gelişeceğine bel bağlamak topluma zarar getirir. Toplumsal grupların yakınlaşması, toplumun daha üst bir gelişme düzeyinde, yani sınıfsız toplumun olgunluk döneminde, o grupların birbiriyle kaynaşmasıyla son bulacaktır. Bu, uzun zaman alacak bir süreçtir; onun için de, sınıflar ve tabakalar arasındaki farklılıkları bilimsel yoldan denetim altına alabilmek, o farklılıkları gerçekçi şekilde ve açıklıkla değerlendirmeyi gerektirir.

analizi yapılmadan ve bu yapıdaki eğilimler açıklığa kavuşturulmadan «toplumsal faaliyetin hiç bir alanında bir adım bile atılamayacağını»(14) söylemiştir. Modern revizyonistlerin, sosyalizmin temel özelliklerini tahrif etmek ve böylelikle Marksçı-Leninci partileri açmaza sürükleyecek bir stratejiyi zorla kabul ettirmek çabalarında, sosyalist toplumun yapısı hakkında spekülasyonlarda bulunmaya niçin bu kadar önem verdikleri buradan anlaşılmaktadır.

Tarihsel deneyim, ileri sosyalist toplumun bile henüz sosyal bakımdan homojen olmadığını göstermektedir. Bu tür toplum, işçi sınıfının önderliğinde bütün sınıf, tabaka ve emekçi gruplarının istikrarlı bir ittifak halinde bulundukları bir toplumdur. İleri sosyalist toplum geliştikçe, onun toplumsal yapısı da, sosyal bakımdan homojenleşme ve bütün üyelerin toplumsal eşitliği doğrultusunda değişir. Bu süreçler, işçi sınıfının, köylülerin ve aydınların birbirine yakınlaşmasında ve köy ile kent arasındaki, fikir emeği ile kol emeği arasındaki temel farkların gitgide ortadan kalkmasında kendini belli eder.

Bilimsel ve teknolojik devrim, sınıfsız toplumun kurulmasındaki toplumsal sorunların çözümlenmesinde kesin rol oynar. Bu devrim, her ne kadar hem sosyalist hem de kapitalist dünyada yer almaktaysa da, ancak sosyalist üretim ilişkilerinin varolduğu ülkelerde, bilimsel ve teknolojik devrimin sosyal sonuçları toplumun bütün üyelerinin çıkarına kullanılabilir. Bilimsel ve teknolojik devrim, sosyalist toplumun sosyal yapısının gelişmesini hızlandırmaya, toplumsal ayrıcalıkların silinmesine ve bütün emekçi sınıf ve tabakalar

(14) V.I. Lenin, Collected Works, Cilt 17, «The Social Structure of State Power, the Prospects and Liquidationism» s. 144.

nın tek yolu budur; sömürücü sınıfların direncini ve emekçi halkın proleter-olmayan tabakalarının kararsızlığını yenmenin tek yolu budur.

Garaudy, biçimsel burjuva demokrasisindeki siyasal mekanizmanın —yani uzlaşmaz çelişikli sınıflara bölünmüş bir toplumdaki siyasal sistemin—, artık çıkarları birbiriyle çatışan sınıfların kalmadığı ve demokrasinin burjuva kıstaslarının uygulanamayacağı, tamamen farklı yapıdaki sosyalist topluma aktarılması gerektiğini öne sürmektedir. Garaudy'nin «sosyalizm modeli»nin özü budur. Garaudy bu öneride bulunurken, tarihsel maddeciliğin, her tarihsel dönemde belli bir üretim tarzına —yani belli bir sosyo-ekonomik sisteme— tekabül eden belirli bir politik sistem olduğu ve o politik sistemin mahiyetinin, ilgili toplumun ekonomik temelinin mahiyetiyle açıklanabileceği yolundaki temel postülasını bilmezlikten gelmektedir.

Gerçek sosyalist demokrasinin kıstası, mevcut siyasal partilerin sayısı değil, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin devlet yönetiminde, ekonomik, kültürel ve sosyo-politik hayatın düzenlenmesinde oynadıkları rolün kapsamıdır. Herhangi bir ülkedeki gelişmenin belli bir aşamasında, o ülkedeki sosyalist demokrasinin olgunluğu, ya da varsa yozlaşması konusunda doğru bir değerlendirme yapmanın tek temeli budur.

«Sosyalizm modellerinin çoğulluğu» konusundaki revizyonist görüş, sosyalist toplumun sosyal yapısını uzun uzadıya irdeler. Toplumsal yapı, belirli bir toplumdaki sınıfların, sosyal tabaka ve grupların niteliksel ve niceliksel konumlarını belli ettiğine ve böylelikle bir toplumun sosyal bileşimini ve gelişme yasalarını tesbite imkân verdiğine göre, bu tutumu doğal karşılamak gerekir. Lenin, toplum yapısının

Revizyonistler, sosyalist toplumun yapısında meydana gelen değişimleri, özellikle işçi sınıfının ve sosyalist aydınların gelişimindeki nesnel eğilim ve yönelimleri, genellikle tahrif etmektedirler. Roger Garaudy, Çekoslovakya Komünist Partisinin eski revizyonist yöneticileri tarafından öne sürülen görüşleri destekleyerek şunları söyler: Teknolojik uygarlığın insanî bir modelini hazırlamış olanlar, —bilimsel ve teknolojik devrim sonucunda ortaya çıkan yeni çalışma koşullarından ötürü işçi sınıfının en vaitkâr bir kesimini meydana getiren— fikrî ve yaratıcı çalışma yapanlara, işçi sınıfı kapsamı içinde yer vermişlerdir.»([15]) Garaudy, «Sosyalizmin büyük dönemeci» adlı kitabında, Sovyet aydınlarının uzun süreden beri işçi sınıfının bir «parçası» durumuna gelmiş olduğunu belirtir.

Ne var ki, işçi sınıfı ile aydınlar arasındaki fark, revizyonistlerin önerdiği biçimde, fikrî ve yaratıcı çalışma yapanlara «işçi sınıfı kapsamı içinde yer vermek»le ortadan kaldırılamaz. Gerçekler, sosyalist aydınların içinde bulunduğumuz koşullarda işçi sınıfının bir «parçası» durumuna geldiği yolundaki bilimsel olmayan görüşü çürütmektedir. Biraz önce gördüğümüz gibi, aydınlar, üretim araçlarıyla herhangi bir özgün ilişki içinde bulunmadıklarından, hiç bir zaman bir sınıf olmamışlardır ve olamazlar da. Fabrikalarda işçilerle birlikte çalışan aydınları işçi sınıfı içinde saymak, teorik bakımdan yanlıştır. Bu durumda, işçi sınıfının ve aydınların kapsamları, *sosyal iş bölümünde ve iş organizasyonunda oynanan rolü* ve yerine getirilen özgün fonksiyonu esas tutan ünlü kıstasa göre açıklıkla belirlenebilir. Bu kıstaslar, —kültür düzeylerindeki ve teknik eğitim düzeylerindeki farklılıktan dolayı aydınların özel bir

(15) Roger Garaudy, The Whole Truth, s. 80.

toplumsal tabaka oluşturdukları— sosyalist toplumda da geçerlidir. Bilimsel görüşün, aydınların, sosyalist toplumun nisbeten bağımsız bir kesimi sayması, aydınların bazı ayrıcalıkları olan bir «seçkinler» düzeyine yükseltilmesi, ya da «solcu» sekterlerin yaptığı gibi, toplumsal önemlerinin küçümsenmesi anlamına gelmez. Üretici güçlerin hızlı gelişmesi, bilimsel ve teknolojik buluşların yaygın ölçüde kullanılması, toplumsal hayatın örgütlenmesinin mükemmelleşmesi, yönetimdeki aksaklıkların giderilmesi, toplumun bütün üyelerinin kültür ve eğitim düzeylerinin sürekli olarak yükselmesi, ulusun fikir hayatının zenginleşmesi, eğitim ve kamu sağlığı sistemlerinin geliştirilmesi sayesinde, aydınlar, sosyalizmin ve sınıfsız toplumun kuruluşunda, her zamankinden daha önemli rol oynarlar. Sosyalizm zihin emeğinin işlevini arttırır, ona gerçekten kollektif bir nitelik kazandırır ve emekçi halk için sınırsız yaratma olanakları sağlar. Sosyalizmin ve sınıfsız toplumun kurulmasında Sovyetler Birliğinin ve öteki sosyalist ülkelerin edindikleri deneyimler göstermiştir ki, sosyalizmin ve sınıfsız toplumun maddî ve teknik temelinin oluşturulmasında, bilimi ve üretimi birlikte ilgilendiren sorunların çözümlenmesinde, kamu eğitimi sisteminin, kültürün ve kamu sağlığı hizmetinin geliştirilmesinde ve emekçi halkın zihninde Marksçı-Leninci ilkelerin yer etmesinde, aydınlar her zaman aynı derecede önemli rol oynamaktadırlar.

Sosyalizmin ilerlemesi, işçi sınıfının yapısında yeni özellikler belirmesine yol açar ve işçi sınıfı ile aydınlar arasındaki toplumsal farkları gitgide ortadan kaldırır. Leonid Brejnev, Sovyet Sendikalarının 15. Kongresinde, günümüzdeki Sovyet işçi sınıfının, devrim-öncesi günlerin proletaryasından da, sosyalizmin SSCB'de ağır basmağa başladığı 1930 yıllarının işçi sınıfından da farklı olduğunu belirtmiştir.

Toplumun en önemli ekonomik ve sosyo-politik gücü olarak işçi sınıfının rolü artmiştır. Bugün işçi sınıfı, Sovyetler Birliğinin, sayı bakımından da en geniş sınıfıdır. Sovyet iktidarının kurulmasından bu yana, işçi sınıfının sayısı altı kat artmış, 65 milyonu bulmuştur; bunun üçte ikisi sanayi kesiminde çalışmaktadır. Özel ya da genel öğrenim görmüş işçi sayısında da, 1939.dan bu yana 30 katın üstünde bir artış olmuştur.

Bugünün gelişmiş işçisi, bilgili, geniş kültür ufkuna sahip, işine karşı bilinçli ve yaratıcı tutumu olan işçidir. Politikaya da aktif şekilde katılır. Üretimde söz sahibi olduğunu ve toplumda yer alan herşeyde kendisinin sorumluluğu bulunduğunu bilir.

Olgunlaşmış bir sosyalist toplumda işçi sınıfı ile aydınlar arasındaki yakınlaşma, gerek işçilerin, gerekse aydınların en iyi niteliklerini kendisinde toplayan ve «ortak sınır çizgisi üzerinde oluşan gruplar» adı verilen grupların ortaya çıkmasına yol açar. Ancak bu durumda da, işçi sınıfının *niteliksel özgüllüğü,* toplumsal sınırları henüz ortadan silinmiş değildir. İşçi sınıfının somut çalışması, —fikrî ameliyeleri gittikçe daha yaygın hale getiren— bilimsel ve teknolojik ilerlemenin etkisi altında değişime uğramaktadır. Biraz önce görmüş olduğumuz gibi, daha çok zihin emeği harcayan işçi grupları vardır. Bu durum karşısında, işçi sınıfının, temelde aynı sınıf statüsüne sahip fikir ve kol işçilerinden oluştuğu söylenebilir. Ne var ki, daha çok zihin emeği harcayan işçiler, işçi sınıfına «dışardan» dahil edilmezler; bunlar, sosyalist ülkelerdeki işçi sınıfında, özellikle bilimsel ve teknolojik devrimin etkisi altında meydana gelen iç gelişmenin sonucunda ortaya çıkarlar. Sınıfsız toplumda ise, bütün sınıf ve tabakaların birbiriyle kaynaşması, nitelik ba-

kımından yeni bir toplumsal zümrenin oluşmasıyla sonuçlanacak ve çalışmasında fikir emeği ile kol emeğini organik bir şekilde biraraya getiren yeni tip bir işçi yaratacaktır.

Ancak, bu gerçek, bu karmaşık ve dinamik süreç, revizyonistlerin sübjektivist görüşlerinden köklü bir farklılık gösterir. Bu süreç, tek tek aydın gruplarının, indî bir şekilde işçi sınıfı kapsamına konulamayacağını, ya da işçilerin aydınlar kapsamına rastgele alınamıyacağını ortaya koyar. Sosyalist düzende, işçi sınıfı ile aydınlar arasında varolan farklar göz önünde tutulmalıdır. Aksi taktirde, fikir ve kol işçilerinin toplumsal yakınlaşması gibi, çetin sosyal sorunların çözümünde teorik ve pratik yanlışlara düşülebilir. En tehlikelisi de, sınıfsız toplumun kuruluşunda işçi sınıfının oynayacağı öncülük rolü yeterince önemsenmeyebilir. Garaudy, gerek sosyalist gerekse kapitalist toplumlarda, aydınların bir kesimini işçi sınıfı içinde görmektedir. Bu yorumun amacı, hiç kuşkusuz, işçi sınıfının tarihsel görevini küçültmek ve işçi sınıfını tüm emekçi halkın öncüsü konumundan çıkarmaktır. Garaudy, sosyalizmin ve sınıfsız toplumun kurulması politikasının sınıfsal içeriğini, işçi sınıfının içerisini bir sürü aydınla doldurup «sulandırarak» güme götürmek istemektedir. Garaudy'nin kanıtları, revizyonistlerin, özellikle burjuva ve küçük burjuva ideolojilerine bulanmış aydınlara ilgi duyduklarını ortaya koymaktadır.

1968'de Çekoslovakya'da olanlar açıkça göstermiştir ki, Roger Garaudy ve benzerlerinin, «yeni yöneticiler eliyle bilimsel yönetim» konusundaki ve işçi sınıfı öncülüğünün artık çağını çoktan doldurduğu yolundaki revizyonist ve teknokratik görüşleri, aslında, eski düzeni yeniden kurmak ve sosyalist sistemin temelini yıkmak girişiminden başka bir şey değildir. Revizyonistler, kimi zaman da işçi sınıfının sayısal

gelişme göstermeyeceğini, bu nedenle içinde aydınlara da yer verilmedikçe önderlik rolü üstlenemeyeceğini ileri sürerler. Oysa, yukarıda gördüğümüz gibi, Marksçılık-Leninci-lik, işçilerin sayısal gücünü hesaba katmakla birlikte, işçi sınıfının gücünün ve etkinliğinin, sayısal gücünden çok toplumsal gelişmedeki nesnel rolüne, tarihsel görevini gerçekleştirmesine yardım eden öznel (sübjektif) meziyetlerine bağlı olduğunu belirtir. İşçilerin, sosyalist ülkelerde giderek artan sayısal gücü, ekonomik gelişmenin, bilimsel ve teknolojik ilerlemenin hızına bağlı olarak değişebilir.

Sosyalist toplumda işçi sınıfının öncü rolünü belirleyen başlıca etkenler şunlardır: Her şeyden önce, sosyalist toplumdaki temel üretici güç işçi sınıfıdır. Çoğunlukla işçiler, ana üretim araçlarını imal eden ve böylelikle, tarım dahil, ekonominin bütün kesimlerinde yeniden —üretimin yaygınlaşmasına imkân veren ve bu yüzden ekonominin temeli olan ağır endüstride çalışırlar. İşçi sınıfı, sosyalist toplumdaki çalışmanın örgütlenmesinde elbette ön planda rol oynar; çünkü, üretim araçlarının yapımı ve ekonominin bilimsel ve teknik yönden ileri kesimleri ile doğrudan doğruya ilişkilidir. İşçi sınıfı, bilimsel ve teknolojik devrimin itici gücüdür; sanayide en ilerici üretim ve çalışma biçimlerini, tarım ve hizmetler alanı da dahil, sosyalist ekonominin bütün kesimlerine yayarak toplumsal gelişimi hızlandırır. İkinci olarak, işçi sınıfı sosyalist mülkiyetin en gelişmiş biçimi ile, yani tüm halkın mülkiyetiyle ilişkilidir. İşçi sınıfı, bu en ilerici mülkiyet biçimini —nesnel ön-koşullar varolduğu taktirde— evrenselleştirmeyi ve tek bir tip mülkiyet kurmayı özellikle gözeten bir sınıftır. İşçi sınıfı —gerekli koşullar oluştukça—, sosyalist kooperatif mülkiyeti ile kollektif çiftlik mülkiyetini, giderek, sınıfsız toplumun mülkiyeti haline dönüştürür; köylüler ile öteki toplumsal grupların sosyal

gelişimini destekler. Üçüncü olarak, sosyalist toplumda işçi sınıfı, siyasal faaliyetin ve sosyalist demokrasinin en gelişmiş biçimlerinin örnekleyicisidir. İşçi sınıfı, sadece emekçi toplulukları çerçevesinde değil, aynı zamanda ulusal çapta da yönetimde yer alır. Toplumdaki bütün gruplar arasında, sosyalist toplumun politik gelişiminin başlıca ilerletici gücü, —politik örgütlenmenin en ileri biçimine, bilimsel sosyalist partiye sahip olan— işçi sınıfıdır. Sosyalizmin politik gelişmesinin ana doğrultusunu, —devletin güçlendirilmesinden ve sosyalist demokrasinin bütün yönleriyle mükemmelleştirilmesinden, sınıfsız toplumda kamu öz-yönetiminin kurulmasına ve devletin aşılmasına kadar uzanan çizgiyi—, işçi sınıfının hayatî önem taşıyan sınıfsal çıkarları belirler. Dördüncü olarak, Marksçı-Leninci mesajıyla işçi sınıfı, siyasal olgunluğun, ortaklaşa hareketin, ve çalışma konusunda bilinçli tutumun somut örneğidir; Marksçı-Leninci ilkelerin kökleşmesiyle, işçi sınıfının büyük ülküleri toplumun bütün üyelerinin düşünce ve davranışlarında yer edeceği için, işçi sınıfı bu ilkelerin kökleşmesine büyük bir ilgi gösterir.

Böylece, işçi sınıfının hayatî çıkarları, sınıfsız toplumun en yüksek aşaması doğrultusundaki toplumsal gelişmenin nesnel yasalarını ve eğilimlerini açıklıkla dile getirir. Şurası da var ki, sınıfsız toplum tam anlamıyla ancak bu çıkarlar yerine getirildiği zaman gerçekleşebilir. Lenin bu noktayı açık seçik belirtmiştir: «Sadece bu sınıf, emekçi kitlelerin birleşip, kendi safında yer almasına ve kararlı bir şekilde kendini savunmasına, birliğini kararlı şekilde güçlendirmesine ve sınıfsız toplumu kararlı şekilde kurmasına yardımcı olabilir.»([16]) İşçi sınıfı, sosyalist düzende bile kendi tarih-

(16) V.I. Lenin, Collected Works, Cilt 31, «The Tasks of the Youth Leagues» s. 292.

sel görevini kendiliğinden (spontane şekilde) ve otomatik olarak yerine getirmez, İşçi sınıfı, sınıfsız toplumun kurulmasını amaçlayan savaştaki rolünü bilinçli olarak kavramalı ve yerine getirmelidir. Bunun da işçi sınıfının siyasal öncüsü olan, işçilerin safına Marksçı-Leninci görüşleri ve örgütlenmeyi getiren, ve onların atılım ve teşebbüs yeteneğini artıran Marksçı-Leninci partinin önderliğiyle sağlandığını gerek teori, gerekse pratik ortaya koymaktadır.

Revizyonistler, işçi sınıfının bir «bölümünün» —yani aydınlar kesiminin— «bilgelik»ine körü körüne güvenirler, ama işçi sınıfının toplumda öncülük rolünü gereğince yerine getirmesini sağlayacak herhangi bir pratik adım atmayı reddederler. Garaudy, sosyalist toplumda işçi sınıfının öncülüğünü küçültme çabalarını sürdürürken, bu sınıfın liderlerinin, şu ya da bu yolla aydınları kendilerine bağımlı tutmak istediklerini ileri sürmektedir. Bu, revizyonist imgelemin bir yakıştırmasıdır. İşçi sınıfının öncülüğü demek, işçi sınıfının herhangi bir ayrıcalıktan yararlanması, ya da işçi sınıfı liderlerinin, öbür toplumsal grupların çıkarlarına, itibarına, rolüne ve işlevlerine zarar verecek faaliyetlerde bulunması demek değildir. Böyle bir durum, sosyalizmin ruhuna ve ilkelerine tamamen aykırıdır.

Sosyalist toplumsal ilişkiler, işbirliğiyle ve karşılıklı yardımlaşmayla kendini belli eder. İşçi sınıfının öncülüğü, sosyalizmin ve sınıfsız toplumun kurulmasında, toplumdaki bütün gruplarla gittikçe artan bir işbirliği içinde yürür. Sosyalist aydınlar ise, bilimsel ve teknolojik devrimi geliştirerek ve emekçi halkı Marksçı-Leninci çizgide eğiterek işçi sınıfına önemli ölçüde yardımcı olur.

SBKP'nin sosyalist aydınlarla ilgili politikası —revizyo-

nistler bu politikayı tahrif etmek ve onu töhmet altında bırakmak için ellerinden geleni yapmaktadırlar— 24. Parti Kongresinde alınan kararlarda açık-seçik ifade edilmiştir. Parti, sosyalist toplumda aydınların rolünü artırmayı, aydınların işçi sınıfıyla ve kooperatifçi köylülerle çabalarını birleştirmelerine yardımcı olmayı, fikir ve kol işçilerini daha da yakınlaştırmayı sürekli bir görev saymaktadır. Sovyetler Birliğindeki aydınların ve büro memurlarının sayısı, son on yılda % 50 oranında artmış ve şimdi bunlar çalışan nüfusun dörtte birini aşan bir sayıya (yaklaşık 30 milyona) ulaşmıştır. SBKP Merkez Komitesinin 24. Kongreye sunduğu raporda şunlar belirtilmektedir: «Bu, doğal bir süreçtir. Bu, partinin bilimsel ve teknik ilerlemeyi en hızlı şekilde gerçekleştirme ve halkın kültür ve eğitim standardını yükseltme politikasının doğal sonucudur.»(17) Kongrede kabul edilen yönergelere göre, 1971-1975 döneminde yaklaşık dokuz milyon uzmana daha yüksek düzeyde, ikinci bir uzmanlık öğrenimi olanağı sağlanacaktır. (buna bilim ve teknolojinin önemli dallarındaki uzmanlar da dahildir). SBKP, fikir işçilerinden, meslekî bilgilerini Marksçı-Leninci dünya görüşüyle ve sosyo-politik faaliyetle bağdaştırmalarını da istemektedir.

Yeni toplumun kuruluşunda çeşitli sosyal grupların rolünü küçümseyenler Marksçı-Leninciler değil, Garaudy gibi revizyonistlerdir. Garaudy, sosyalist toplumda «orta sınıfların tam tersine, bu tabakaların (aydınların) gerek sayısal, gerek stratejik bakımdan gittikçe önem kazanacaklarını»(18) yazmaktadır. Garaudy, bilimsel Marksçı teoriye aykırı olarak, «orta sınıflar» kategorisini sosyalist toplum yapısına

(17) SBKP 24. Kongresi, (İngilizce Basımı), Moskova 1971, s. 90.

(18) R. Garaudy, The Turning-Point of Socialism, s. 194-195.

dahi uygulamaktadır. Hattâ Garaudy, sosyalist toplumdaki köylülere de «orta sınıf» içinde yer vererek, sosyal gelişmede köylülerin rolünü açıkça küçümsemektedir. Garaudy, köylülerin sayısal gücüne önem verirken, köylülerin sayısal gücüne hiç de bağımlı olmayan ve sosyalist ülkelerin herbirinde güncel koşullara bağlı olarak değişebilen, köylerdeki yeni bazı durumları, köylülerin yeni siyasal ve sosyo-ekonomik fonksiyonlarını, onların bilimsel iş organizasyonlarını ve kullandıkları yeni sanayi donanımını bilmezlikten gelmektedir.

Sosyalist ülkelerde edinilen deneyim sosyalizmin ve sınıfsız toplumun maddî temelinin kurulmasında köylülerin olağanüstü önemde bir rol oynamakta olduğunu açıkça ortaya koymuştur. İşçi sınıfı, ağır basan ekonomik sorunların çözümünde kooperatifçi köylülerin gittikçe artan dostça desteğine güvenmekte, köylülerle olan ittifakını pekiştirmeye ve bütün toplumsal alanlarda köylülerle işbirliğini geliştirmeye çaba göstermektedir. Lenin, işçilerle köylüler arasındaki ittifakın önemini ısrarla vurgulamış ve bu ittifakın sürekli olarak pekiştirilmesi gerektiğinde ısrar etmiştir. Revizyonistlerin, sosyalist toplumda köylülerin rolünü küçümseme yolundaki yeltenişleri, Marksçılık-Leninciliğin temel dayanaklarından biri olan bu ittifaka, sosyalizmin ve sınıfsız toplumun kurulmasına düpedüz bir saldırı anlamı taşır.([19])

Garaudy, bir yandan köylülerin önemini küçümserken,

(19) Bu tür girişimler yeni değildir, zamanında Troçkistler de buna benzer şeyler yaptılar. Çağdaş revizyonistler öteki sorunlarda da Troçkist görüşleri yansıtmaktadırlar. Örneğin Garaudy, «Sovyet modeli» sosyalizmi çürüterek, zamanında Troçkistlerin öne sürdüğü Sovyetler Birliğinin «yozlaşması» görüşünü canlandırmaya çalışmaktadır. Bu nedenle, Garaudy'nin 10 Mayıs 1971 tarihli Der Spiegel'deki röportajında Troçki'yi tutan sözlerine şaşmamak gerekir.

öte yandan da çeşitli öğrenci eylemlerine övgüler düzmektedir. Halkın bilgi ve kültür düzeyinin yükseldiği sosyalist ülkelerde sayıları gitgide artan öğrenciler, sosyal yaşamda elbette önemli bir rol oynarlar. Yaratıcı yetenekleri, cesur tasarrufları ve tükenmez enerjileriyle tanınan öğrenciler, bilimsel ve teknik araştırmalarda, yaratıcı ve toplumsal çalışmalarda etkin olurlar ve bu çalışmalarını işçiler, köylüler ve aydınlarla birlikte yürütürler. Sosyalist ülkelerdeki Marksçı-Leninci partiler, öğrencilerin giderek artan önemini, kendilerine özgü taleplerini ve çıkarlarını hesaba katmaktadırlar. Bu tutum, iktidarda bulunan Marksçı-Leninci partilerin, öğrencilerin her yönden gelişimi için gerekli koşulları yaratıp öğrencilerin sosyo-politik olaylarda daha çok yer almasını sağlayan, eğitim sistemini ve öğrencilerin maddî durumunu daha da düzeltmeyi gözeten toplumsal politikalarında kendini özellikle belli etmektedir.

Ne var ki Garaudy, öğrencilerin sosyalist ülkelerde daha geniş ölçüde olumlu rol oynamaları gerektiği görüşünde değildir. O yalnız, 1968-69 yıllarında Çekoslovakyada olduğu gibi, sağcı revizyonistler ve karşı-devrimciler tarafından ilham edilen, belirli tipte, olumsuz öğrenci eylemlerinden etkilenmektedir. Garaudy, ağızlarda sakız edilen, kapitalist ve sosyalist sistemlerin gitgide birbirine yaklaştığı yolundaki uydurma «yakınlaşma» teorisine borazanlık etmekte; gerek sosyalist, gerekse kapitalist ülkelerdeki öğrenci eylemlerini, bütün bu ülkelerde bilimsel ve teknolojik devrimin aynı toplumsal etkiyi doğurduğuna bir kanıt olarak göstermekte ve öğrencilerin her yerde aynı sınıf-dışı amacı gözettiklerini, yani «sanayi uygarlığının kör mekanizmaları» karşısında «insanın öznelliği»ni savunduklarını öne sürmektedir.(20) Böyle-

(20) R. Garaudy, The Turning-Point of Socialism, s. 19.

ce revizyonistler, nasıl aydınların toplum içindeki rolünü abartarak aydınlarla işçileri karşı karşıya getiriyorlarsa, aynı şekilde öğrencileri de işçi sınıfının karşısına koymaktadırlar.

Revizyonistler böylelikle, sosyalist toplumun sosyal yapısının önemli bütün sorunlarında, örneğin, işçi sınıfının kesin önem taşıyan rolü sorununda, aydınların ve köylülerin toplumsal fonksiyonu ve önemi sorununda, gençliğin ve öğrenci hareketlerinin değerlendirilmesi sorununda Marksçılık-Lenincilikten ayrılmaktadırlar. Revizyonistler sosyalizmin genel kanunları bulunduğunu, özünün tek olduğunu reddetmekte, çağdaş toplumda sosyal olayların proleter bir yaklaşımla ele alınmasına yanaşmamaktadırlar. Revizyonistler, sosyalizme de, Marksçılığa da aykırı düşen «sosyalizm modellerinin çoğulluğu» teorileriyle, mevcut sosyalizmi, bürokrasinin ağır bastığı, demokratik olmayan bir sistem olarak göstermeye ve böylelikle sosyalizmin dünya devrimci sürecindeki etkisini azaltmaya çalışmaktadırlar. Roger Garaudy, Ernst Fischer ve ötekiler, dünyanın ilk sosyalist devleti olan Sovyetler Birliğine kötü niyetle saldırmaktadırlar. Hatta Enrnst Fischer, Sovyetler Birliğinin batı dünyasındaki sosyalist devrim için başlı başına bir engel olduğunu dahi ileri sürmekte, SSCB'de sınıfsız toplumun kurulmasının son derece gerici bir nitelik taşıdığını ve bu yoldaki çabaların, bilimsel sosyalizmle hiç bir ilgisi bulunmadığını iddia etmektedir. Sosyalizm davasına yüz çevirenler tarafından ortaya atılan sözde «teoriler»in hepsinin ortak yanı, tabiatıyla, Sovyet aleyhtarlığı olmaktadır.

Sosyalizmi ekonomik, toplumsal ve politik yapıları bakımından birbirlerinden temel farklar gösteren çeşitli modellere ayıran «sosyalizm modellerinin çoğulluğu» görüşü, birey-

cilik, kopukluk ve ulusal tecrit fikirleriyle oluşmaktadır. Bu görüş, sosyalist ülkeleri tamamen yapay bir şekilde, sosyalist devrimin henüz başarıya ulaşmadığı ülkelerin karşısına koyduğundan ve bu yakıştırma zıtlık, devrimci güçlerin evrensel bütünlüğünü zedeleyebileceği için, proletarya enternasyonalizmiyle bağdaşmaz; üstelik kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfına ve emekçi halkın öteki kesimlerine, sosyalist ülkelerdeki işçi sınıfının ve emekçilerin iyice sınanmış deneyimlerinden vaz geçmek çağrısında bulunmaktadır (kuşkusuz bu durum da kapitalist ülkelerdeki devrimci güçlerin faaliyetlerini zorlaştırmaktadır). Bu yüzden, revizyonistlerin «sosyalizm modellerinin çoğulluğu» görüşü, ilerici güçlere ve yeni, sosyalist toplumun kurucularına karşı çıkan emperyalist güçlerin ekmeğine yağ sürmektedir.

PARTİ KONUSUNDAKİ LENİNCİ ÖĞRETİNİN REVİZYONİST TAHRİFİ

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Marksçı-Leninci teori ve pratiğin temel noktalarından biri şu sıralarda yoğun ideolojik saldırılara hedef olmaktadır. Bu temel nokta, Lenin'in Parti hakkındaki, toplumda Partinin rolü ve örgütlenme ilkeleri hakkındaki öğretisidir. Dünya devrim sürecinin gelişimi, ancak sosyal gelişimin temel yasalarını, mücadelenin amaç ve yöntemlerini iyi bilen yeni tip bir devrimci partinin, Leninci örgütlenme ilkelerine dayalı bir partinin kılavuzluğunda hareket edilirse, işçi sınıfının kapitalizme son verip sosyalist toplumu kurabileceğini söyleyen Marksçı-Leninci öğretinin doğruluğunu açıkça ortaya koymuştur.

Lenin'in, işçi sınıfının yeni tip parti konusundaki öğretisi, Marksçılığa ve devrimci hareketin Rusya'da ve dünyada kazandığı zengin deneyim temeline dayanmaktadır. Parti, işçi sınıfının öncüsü, onun örgütlü müfrezesi, politik örgütlenmenin en gelişmiş biçimidir. Partinin işlevi, işçi sınıfının

kendi başına karar verme yeteneğini geliştirmek, onun tarihsel görevini kavramasına ve yerine getirmesine yardımcı olmaktır.

Yeni tip partinin belirgin nitelikleri, devrimci bir dünya görüşü taşıması, kapitalizmle hiç son bulmayacak bir karşıtlık içinde bulunması ve sınıfsız bir toplum için mücadele vermesidir. Partinin bütün faaliyeti, iktidarı üstlenmeye, sosyalist ve sınıfsız toplumun kurulmasına öncülük etmeye işçi sınıfını hazırlamak noktasında yoğunlaşmıştır. İşçi sınıfı partisinin kılavuzu, proletaryanın hayatî çıkarlarını dile getiren Marksçılık-Leninciliğin devrimci teorisidir. Lenin, bütün dünyadaki bilimsel sosyalistlerin, Partiyi, «kitlelerle bağların kopmasına müsaade etmek şöyle dursun, tam tersine, kitlelerle gittikçe daha yakından bağ kurarak, onlara devrimci bilinç vererek ve onları devrimci mücadele için uyandırarak devrimci proletaryanın öncü birliği»(1) haline getirmesi gerektiğini durup durup vurgulamıştır. Böyle bir partinin temel gücü, kitlelerle olan yakın bağlarından ve onlara öncülük edebilme yeteneğinden gelir.

Komünist ve İşçi Partilerinin 1969 Uluslararası Danışma Toplantısında SBKB Merkez Komitesi Genel Sekreteri Leonid Brejnev şunları söylemiştir: «Pek çok ülkenin tarihsel deneyimi, sınıf mücadelesinin getirdiği deneyim, işçi sınıfı partilerinin faaliyetlerinin insanlık için ne kadar gerekli, toplumsal gelişme için ne kadar yararlı olduğunu açıkça ortaya koymuştur. Marksçı-Leninci teorinin kılavuzluğundaki işçi sınıfı partileri, halklara geleceğin yolunu gösterirler. Halkları mücadele için bir araya getirir ve sosyal ilerlemenin büyük hedeflerine doğru kitleleri harekete geçirirler. Emekçi

(1) V.I. Lenin, Collected Works, Cilt 33 «Notes of a Publicist», s. 209.

halkın çıkarları adına, barış adına sürdürülen mücadelenin ön saflarındaki savaşçılar, her zaman bilimsel sosyalistlerdir. Sosyalist devrimin bayrağını onlar yükseltirler.»(2)

Revizyonistler ve onlar gibi düşünenler, devrimci süreçte işçi sınıfının rolünü örtülü ya da açık biçimde reddederler, işçi sınıfının bu öncülük rolünü oynamasını engellemeğe çalışırlar. Revizyonistler, işçi sınıfı partisinin sosyalizmi ve sınıfsız toplumu kurma mücadelesinde, işçi sınıfının başlıca gücü olduğunu bildikleri için, en çok Partinin devrimci hareketteki ve yeni toplumun kuruluşundaki öncülük rolüne şiddetle saldırırlar. Bu amaçla da, Partinin ideolojik ve örgütsel birliğini bozmaya çalışırlar ve Partinin en önemli örgütsel ilkesi olan demokratik merkeziyetçiliği hedef tutarak, Parti disiplinine boş verilmesi çağrısında bulunurlar. Revizyonistler, Partiyi militan bir sınıf partisi olmaktan, kitlelerin ve eylemin partisi olmaktan çıkarıp, bitmez tükenmez tartışmaların yapıldığı bir kulüp haline getirmeye, böylelikle, Partiyi kapitalist sisteme karşı etkili bir devrimci eylemden alıkoymaya çaba gösterirler.

Ernst Fischer ve Franz Marek, tarihi tahrif ederek, işçi sınıfının devrimci örgütlenmesine Lenin'in verdiği önemin ve işçi sınıfının yeni tip bir parti kurmasının, Marks ve Engels'in de belirttiği gibi, proletaryanın sınıf mücadelesinin tarihsel bakımdan gerekli bir sonucu olmayıp, daha çok, Rusya'daki özgül politik durumla ve sosyal gelişmede öznel faktörleri Lenin'in pek kişisel bir şekilde yorumlamasıyla ortaya çıktığını öne sürerler. Fischer ve Marek, «öz-

(2) Sosyalist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Toplantısı, Prag 1969, s. 155.

nel (sübjektif) faktörün vurgulanması, doğal olarak, Rusya' daki politik mücadelenin koşullarından, işçi hareketinin yasa-dışı durumundan ve Çarlık polisinin bu hareket üstüne sert şekilde gitmesinden Lenin'in çıkardığı sonuçla bağlantılıdır»(3) diye yazmışlardır. Revizyonistler, Parti ve Partinin devrimci mücadeledeki ve sosyalizmin kurulmasındaki rolü hakkında Leninci öğretinin, Marksçılığın temel ilkelerinden kopuk olduğunu ileri sürerler.

Oysa Marks ve Engels'in, *Manifest*'te proletaryanın sınıf partisini kurmak gerektiğinden söz ettikleri çok iyi bilinir: Engels, G. Trier'e yazdığı 18 Aralık 1889 tarihli mektupta da bu nokta üzerinde durmuş ve şöyle demiştir: «Kesin günü geldiğinde proletaryanın zaferi kazanacak kadar güçlü olabilmesi için —Marks'la ben 1847'den bu yana hep bunu savunmuşuzdur—, diğer bütün partilerden farklı ve onlara karşıt, bilinçli bir sınıf partisi kurması gerekir.»(4)

Fischer, bugünkü biçimiyle Marksçı-Leninci partilerin varlığına son verilmesini, Marksçı-Lenincilerin artık ayrı bir örgütsel yapısının bulunmayacağı bir «sol» koalisyon içinde bu partilerin eritilmesini gerekli görmektedir. Bu konuda Fischer'in dediği şudur: «Bugünkü partilerden çoğunun biçim ve tip bakımından çağ-dışı kaldıklarına inanıyorum. Eski katı tutumlarını bir yana bırakan militanları ve aynı görüşteki kimseleri bir araya getirecek yeni birleşmeler meydana getirmenin mümkün olduğunu görüyorum. Bu kuruluşlar, Marksçılar ve Marksçı olmayanlardan, komünistler ve sosyal-demokratlardan, Katolikler ve Protestanlardan kuru-

(3) E. Fischer, F. Marek, wass Lenin wirklich sagte, s. 29.

(4) K. Marks - F. Engels, «Selected Correspondance» s. 409.

labilir...»(5) Bu alaca-bulaca örgütlere nasıl olup da «aynı görüşte kişilerin birliği» denilebileceği ve bunların, «mücadele»lerinde hangi amaca yöneleceği açıklanmış değildir. Disiplin ve proleter sınıf bilinci temeline dayanmayan bu tür karışık örgütler, spontane (kendiliğinden) anarşik nitelikler göstermeye eğilimli olup, tekeller için herhangi bir tehlike taşımazlar. Fischer, bu örgütlerin «kendi içinde çelişkili olarak» önceden belirlenmiş formüllere bağlı olmaksızın ve başlangıçta hatalarla dolu bir şekilde(6) kurulacağını söylerken, burjuvaziye güvence vermeye çalışıyor gibidir. Bu tür «reformlar», besbelli ki işçi ve demokrasi hareketini zayıf düşürmeye, bu hareketi bir amaçtan ve politik kılavuzdan yoksun bırakmaya ve onu yanlışlar ve serüvenler yoluna itmeye yöneliktir.

Franz Marek, Avusturya Komünist Partisinin yerini, «sıkıştırıcı hareket» adında bir koalisyonun almasını gerekli görmektedir. Bu görüşü, burjuva yazarlarından kendine malettiği besbellidir. «Sıkıştırıcı» teriminin kullanılması da, hareketin mahiyetini ortaya koymakta, belli bir sosyo-politik sistemin sınırları içinde kalınacağını ve bu sistemin değiştirilmesinin gerekli görülmediğini göstermektedir. Avusturyalı komünistler de haklı olarak, Marek'in düşüncesinin, Partileri yerine «gevşek bir sıkıştırıcı hareket getirmek ve bu hareketi Partisiz yürütmek anlamına geldiğini; bütün zorluklara rağmen, sıkıştırıcı hareket'in Avusturya'da tek devrimci parti ve Avusturya'daki sol örgütlerin en güçlüsü olan AKP'ne yöneleceğini»(7) belirtmişlerdir.

(5) Stern, 1969, Sayı 49, s. 142.

(6) Der Spiegel, 1969, sayı 47, s. 149.

(7) Volksstimme, 5 Ağustos 1970.

İşçi sınıfı partisini devrimci mücadeledeki öncülük rolünden alıkoyma yolundaki örgütlü çabalardan biri de, Garaudy'nin, işçi sınıfına «yeni tarihsel blok» içinde yer vererek, onu devrimin öncü gücü olmaktan çıkarmak niyetidir. İşçi sınıfının devrimci mücadeledeki öncülük rolü böylece arka plana itilirken, işçi sınıfının politik kılavuzu olarak Partinin rolü ve önemi de küçültülmüş olmaktadır.

Revizyonistler, işçi sınıfı partisinin bugünkü sosyalist ülkelerde oynadığı önderlik rolüne kesinlikle karşıdırlar. Bu karşı çıkış sebepsiz değildir; tek tek her ülkede sosyalizmin ve tümüyle dünya sosyalist sisteminin geleceğinin, Partinin sosyalist toplumdaki rolüne sıkı sıkıya bağlı olduğunu onlar da bilmektedirler.

İktidarın kazanılmasından sonra, sosyalizmin kurulması döneminde Partinin öncülük rolü artar. Bu durum, sosyalist devrimin yarattığı objektif fırsatları halk aktif şekilde kullandığı ölçüde, kitlelerin yaratıcı faaliyetinin —yani sübjektif etkenin— öneminin daha da arttığını gösterir. Partinin oynadığı rol, otomatik bir şekilde değil, Partinin teorik, politik ve örgütsel düzeyi yükseldiği, birleştirici rolü arttığı, halk arasında manevi ve politik itibarının büyüdüğü ve Parti örgütlerinin kılavuzluk rolünde etkisi çoğaldığı ölçüde önemli hale gelir.

Parti, işçi sınıfının ve tüm emekçilerin politik önderi, politik örgütçüsü ve politik öğretmenidir. Parti, halkın bütün sınıf ve tabakalarının hayatî çıkarlarını yansıtır ve bu çıkarları uyumlu bir şekilde bağdaştırmaya çaba gösterir. Bütün halkı birleştirebilen, emekçilerin faaliyetlerini örgütleyebilen, yabancı etkileri ve eğilimleri zararsız kılabilen, sosyal hayatın her alanında sosyalist ilkelerin gerçekleşmesi olanağını yaratabilen, sosyalizmin kurulması sırasında ör-

gütleme ve planlama ilkelerini yaygınlaştırıp yerleştirebilen tek güç Partidir. Parti, önderlik rolünü durduğu yerde üstlenemeyeceğini, bu rolün ancak halkın çıkarları doğrultusundaki faaliyetlerle gerçekleşip doğrulanabileceğini iyi bilir.

Sosyalist ülkelerdeki partilerin önderlik rolünü pekiştirmesinin önemi, Komünist ve İşçi Partilerinin 1969 Uluslararası Danışma Toplantısında da bir kez daha dile getirilmiş ve şöyle denilmiştir: «Komünist Partisi, sosyalist toplumun tümünün öncü gücüdür». «Yeni sistemin yarattığı büyük olanakların kullanılması, sosyalist partilerin devleti yönetmelerine, sosyalizmin gelişiminin ortaya çıkardığı sorunları Marksçı-Leninci yoldan çözümleme yeteneklerine bağlıdır.»

Revizyonistler, Partinin önderlik rolünün gerekliliğini —Sosyalist ülkelerde, sosyalizmin kuruluşunda kazanılan deneyim, sosyal gelişmenin bir yasası olarak bu gerçeği doğrulamıştır— inkar etmekte, sosyalist toplumda Partinin fonksiyonunu küçümsemeye ve asgariye indirmeye çalışmaktadırlar. Revizyonistler, Partinin diğer politik, sendikal ve kültürel örgütlerden farkı olmayan bir kamu örgütü olarak görülmesi gerektiğini öne sürmekte, Partinin önderlik değil, «eşit ortak» rolü oynaması gerektiğini iddia etmektedirler. Bu nedenle de, çok-partili bir politik sistemi desteklemekte ve komünist partileri, sosyalizmin ancak tek-partili bir sistemde kurulabileceği ilkesine bağlandıkları için suçlamaktadırlar. Revizyonistlerin çok-partili sistem anlayışı, yalnızca, —muhalefet partilerinin sürekli olarak iktidar mücadelesi verdiği— burjuva sisteminden esinlenmektedir.

Sosyalist ülkelerde, kendi geleneklerine ve tarihsel koşullarına uymak şartıyla çok-partili sistemin olasılığını Marks-

çı-Leninciler de reddetmezler. Bunu, işçi sınıfının kılavuzluğunda emekçi halkın çeşitli tabakaları arasındaki ittifakın bir belirtisi olarak yorumlarlar. Böylece Marksçı-Leninciler, çok-partili sistemi, burjuva çoğulculuğuyla hiç ilişkisi olmayan bir biçimde, işçi sınıfının ve onun öncü gücünün önderlik rolünün inkar edilmesi değil, benimsenmesi olarak anlarlar. Marksçı-Leninci partiler, bütün belgelerinde, sosyalizmin kuruluşunun kesinlikle Partinin sosyalizm mücadelesine önderlik etme yeteneğine bağlı olduğunu belirtirler. Gerek sosyalizme geçiş döneminde, gerekse sosyalizmde tek-partili ya da çok-partili bir sistemin varlığı, Marksçı-Leninciler için soyut bir ilke değildir. Bu, sosyalizmin kuruluşunda Marksçı-Lenincilerle ittifak kuran diğer partilerin izledikleri politikalar da dahil olmak üzere, bir takım özgül koşullara bağlıdır.

1968'deki Çekoslavakya olayları, Partinin kılavuzluk rolüyle ilgili Marksçı-Leninci öğretiden ve Leninci örgütlenme ilkelerinden ayrılma yeltenişlerinin ciddi sonuçları olabileceğini göstermiştir. O tarihte, sağ oportünist ve anti-komünist güçler, Çekoslovakya Komünist Partisine darbe indirmeyi tasarlamışlar, moral ve politik bakımdan Partinin sosyalist topluma kılavuzluk etmeye hakkı olup olmadığı konusunda kuşku yaratmak istemişler ve sosyal gelişmenin önüne geçilemez bir yasası olarak, zaten sınıfsız topluma doğru yol alındığını, dolayısıyla sosyalizmin kurulmasında Parti yönetimine hacet kalmadığını öne sürmüşlerdir. Sosyalizme karşıt sağ oportünistler, «çoğulcu» demokrasi teorisinin propagandasını yapmışlar, temelli nitelik farkları olan çeşitli siyasal partiler arasında «ortaklık» kurulması, «güçlerin serbestçe harekete geçirilmesi», muhalefet partilerinin oluşması v.b. yolunda çağrıda bulunmuşlar, yeni bir burjuva demokrasisi örneğinin gösterilmesini istemişlerdir. ÇKP için-

deki sağ unsurlar, Partiyi ideolojik ve örgütsel yönden yıkıntıya götürmeye çalışmışlardır. Bunlar, «parti örgütlerinin özerkliği ilkesi»nin kabulünü önererek, Partiyi —çeşitli örgüt kademeleri arasında, örgütlenme ilkelerinin, disiplininin ve Marksçı-Leninci platformun sağladığı bir kaynaşma bulunmayan— bir çeşit «dernek» durumuna getirmeyi gözetmişlerdir.

Çekoslavakya'da sağ revizyonistlerin yürüttüğü faaliyet, Komünist Partisini ve toplumu tümüyle derin bir bunalıma itmiş, Çekoslovakya işçi sınıfının sosyalist kazanımlarını kaybetmesi tehlikesini ortaya çıkarmıştır. Bu durum, «demokratik sosyalizm», «güleryüzlü sosyalizm» deyimlerini birer paravana olarak kullanan revizyonizmin gerçek yüzünü, devrimci işçi sınıfının davasına ve gerçek sosyalizmin çıkarlarına karşı derin düşmanlığını bir kez daha gözler önüne sermiştir. Revizyonistler, sadece Marksçı-Leninci partilerin devrimci hareket içindeki ve yeni toplumun kuruluşundaki önderlik rolünü baltalamak için değil, aynı zamanda, Partiyi ideolojik ve örgütsel bakımlardan parçalayarak yıkmak için de, mümkün olan her aracı kullanırlar. Revizyonistler, şüphesiz Marksçılığın ayrılmaz bir bölümünü meydana getiren ve Marksçı-Leninci partiler arasındaki birliğin ideolojik dayanağı olan diyalektik maddeciliğe saldırarak, partiler arasındaki birliği de yıkmaya çalışmaktadırlar. Garaudy, Fransız Komünist Partisine ve onunla birlikte dünya işçi hareketinin tümüne saldırırken şöyle diyor: «Parti, doktrin sahibi bir tarikattan daha fazla bir şey olmak istiyorsa, Fransa'da sosyalizmin kurulmasını isteyen bütün güçlerin mayası olmak istiyorsa, resmî bir felsefesi bulunamayacağı gibi, ilke olarak idealist, maddeci, dinci ya da ateist olamaz.»([8])

(8) R. Garaudy, The Turning-Point of Socialism, s. 230.

Garaudy, Marksçı-Leninci partilerde, felsefi ideoloji ile siyasal eylem arasında mevcut güya 'mekanik' bağlantıyı da yermekte, bunun yerine, «politika ile felsefeyi ayrılmaz bir bütün sayan, dogmatik totaliter (bütüncü) görüş bir yana bırakılarak diyalektik bir bağlantının kurulması»(9) gerektiği öne sürülmektedir.

Garaudy'nin, proletaryanın dünya görüşünün temeli olan maddeciliğe sırt çevirmesi ve parti politikasını parti felsefesinden ayırmaya çalışması, onun sınıfsal konumları terkettiğini bir kez daha ortaya koymaktadır. Tarihsel deneyim göstermiştir ki, dünyanın devrimci dönüşümüne büyük katkıda bulunmuş ve bugün de bulunmakta olanlar, politikalarında Marksçılık-Leninciliği kılavuz edinen bilimsel sosyalist devrimi gerçekleştirmişlerdir. Son yıllarda, Fransa, İtalya ve Şili gibi ülkelerde tekelci-devlet sistemine —başta işçi sınıfı olmak üzere— emekçilerin yönelttiği hücumlarda, işçi partileri her zamankinden daha önemli bir rol oynamışlardır. Böylelikle Lenin'in, işçi sınıfı mücadelesinde devrimci teorinin çok önemli bir yeri olduğu, ve mücadeleyi kazanmak için, Partinin, faaliyetlerini bilimsel sosyalist dünya görüşüne dayandırması gerektiği yolundaki sözleri bir kere daha kanıtlanmıştır.

Sosyalizm ile kapitalizm arasındaki ideolojik çatışmanın yoğunlaştığı günümüzde, bilimsel sosyalistler, teorilerinin temel ilkelerini savunmak, sınıfsal tavırlarının arıklığı ve sağlamlığı için çaba göstermek zorundadırlar. Ellerinin altında çok büyük parasal olanaklar bulunan burjuva ideologları, kapitalist dünyanın milyonlarca insanı üzerinde güçlü

(9) a.g.e. s. 232.

bir etki yapmaya devam etmektedirler. Burjuvazi, başlıca silahı olan anti-komünizmi devlet politikası düzeyine çıkarmıştır. Bu nedenle proletaryanın ideolojisinden her hangi bir sapma, ister idealizme bir taviz biçiminde olsun —ki idealizm, Lenin'in deyimiyle, «felsefi düşüncedeki en küçük bir duraksamayı kendi lehine çevirmeye»([10]) hiç de ara vermiş değildir—, isterse başka bir biçimde olsun, burjuvazinin ideolojik konumunu güçlendirir ve proletaryanın bağımsız politikasının terkedilmesi anlamını taşır. İşte bu yüzden Marksçı-Leninci partiler, militan maddeci tutumlarını bırakıp da, uzlaşmaz ideolojilerin çatışmasında tarafsız kalamazlar.

Garaudy, maddecilikten yalnız ideolojik kararsızlığının sonucu olarak uzaklaşmış değildir. O, devrimci dünyaya açıkça ihanet etmektedir. Bugün söylediği şeyler, Lenin'in «Materyalizm ve Ampiriokritisizm»inin yayımının 40. yıldönümünde yaptığı konuşmayla karşılaştırıldığı zaman, tevil götürmez şekilde Garaudy'nin ihanetini ortaya koymaktadır. Garaudy o tarihte şöyle diyordu: «Maddecilik konusunda verilecek her hangi bir taviz, proletaryanın sınıf mücadelesini zayıflatır. Diyalektik maddecilik tek devrimci felsefedir. Bu felsefe kesinlikle gerçeğe dayanır. Gerçeği kavramamıza ve onu dönüşüme uğratmamıza imkan veren biricik felsefe odur. Diğer bütün felsefeler bir fren işlevi görürler. Bu yüzden, maddecilikten her hangi bir sapma, işçi sınıfına güvensizliğin ideolojik belirtisidir.»([11])

Revizyonistler, Marksçı-Leninci partilerin örgütlenme il-

(10) V.I. Lenin, Collected Works, Cilt 14, «Materialism and Empiriocriticism», s. 358.

(11) Cahiers du Communisme, 1949, sayı 4, s. 469.

kelerine şiddetle saldırırlar. Troçkicilerden reformculara kadar, aralarında barışmaz birer düşman gibi görünen bütün gruplar, bu ilkelerin eleştirisinde ağız birliği ederler. Bu da, bir sürü çeşitleri olmasına rağmen, reformculuğun tümünün işçi sınıfı partisini yıkmak, partinin devrimci harekete kılavuzluk etmesini engellemek ve işçi sınıfının gerek ideolojik, gerekse örgütsel bakımdan burjuvaziye bağımlı kılmak noktalarında amaç birliği ettiklerini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Revizyonistler, en çok Leninci örgütlenme ilkelerinin uluslararası geçerliliğini inkara çalışırlar. Marksçı-Leninci partinin bir devrimci eylem partisi olmasından ötürü, mahiyetinden ileri gelen bu ilkeleri, 20. yüzyılın başındaki Çarlık Rusyası'na özgü koşulların ve politik mücadele tarzının bir sonucu olarak göstermek isterler. Ernst Fischer bu konuda şunları yazmaktadır: «Lenin'in partisi, özgül tarihsel ve toplumsal koşullara uymuştur. Oysa şimdi, yeni örgütlenme biçimlerine ve ilkelerine ihtiyaç duyulmaktadır.»([12]) Garaudy de, «Parti ve örgütlenme anlayışının» değişmesini gerekli görmekte; «eoknomik ve teknik bakımdan ileri —ve eğitim görmüş bir işçi sınıfına sahip— parti modeli yaratılması»nı([13]) istemektedir. Böylece revizyonistler, Partinin örgütsel yapısıyla ilgili Leninci ilkeleri, yüzyılın başlarındaki Bolşevik Partisinin belirgin niteliğini meydana getiren, özel bir örgütlenme biçimiyle eş tutmağa çalışmaktadırlar. Lenin'in, partinin örgütlenme yapısını güya hiç değişmeyecek bir şekilde kurduğunu ve günümüzdeki Marksçı-Leninci partilerin

(12) E. Fischer, Erinnerungen und Reflexiones, s. 349.

(13) R. Garaudy, The Turning-Point of Socialism, s. 222.

örgütlenme biçimlerinin Bolşevik Partisinin illegal dönemdeki biçiminden farksız olduğunu ileri sürmektedirler.

Oysa, legal, illegal ve yarı-legal partilerde olduğu gibi, farklı koşullarda faaliyet gösteren partilerin farklı yapıları olmaları gerektiğini söyleyen Lenindir. Bir partinin örgütlenme biçimi, faaliyet gösterdiği ortamın özel koşullarına bağlıdır. Bu bakımdan, partinin örgütlenmesinde —uluslararası önem taşıyan— temel ilkeler üzerinde durmak zorunludur. Bu ilkeler, demokratik merkeziyetçiliği, bireysel ayırımı, parti üyeliğine sınıfsal bir yaklaşımı, kollektif çalışmayı, ideolojik ve örgütsel birliği, bütün bilimsel sosyalistleri bağlayıcı sıkı disiplini, parti-içi demokrasiyi, emekçilerin kitlesel örgütlerine kılavuzluk etmeyi ve parti iktidara geçince ekonominin, devletin ve kültürel faaliyetlerin yeniden örgütlendirilmesine kılavuzluk etmeyi içerir.

Lenin'in örgütlenme ilkeleri, işçi sınıfı partilerinin devamlılığının ve etkinliğinin kaynağıdır. Bilimsel sosyalist hareket, politika alanında bugünkü etkili gücü bu ilkelerden ötürü kazanmıştır. Bu ilkelerin evrensel önemi ve Marksçı-Leninci partilerin bunları gözetmek ihtiyacı, bütün işçi sınıfı partilerinin belgelerinde ve önderlerinin konuşmalarında yer almaktadır. ABD Komünist Partisi Ulusal Komitesi, «Lenin, Doğumunun Yüzüncü Yıldönümü» adlı bildirgesinde, Amerikan komünistlerinin partilerini herzaman Lenin'in öğretisini göz önünde tutarak kurduklarını vurgulamıştır. Amerika komünistleri, partiyi bölmek isteyen «solcu» ve «sağcı» unsurlara karşı, demokratik merkeziyetçilik ilkesini terkederek partiyi zayıflatmak isteyenlere karşı çok kez mücadele vermek zorunda kalmışlardır. Bildirgede şöyle denilmektedir: «Deneyimlerimizden çıkan ders, ancak devrimci bir partinin Leninci ilkeler temeli üzerinde sosyalizmi kura-

bileceğidir. Bu ilkeler, Lenin zamanındaki Çarlık Rusyası için ne kadar geçerli idiyse, bugün bizim partimiz ve bütün öteki komünist partileri için de aynı derecede geçerlidir.»([14])

Revizyonistler, sosyalist partilere «çağ dışı» kaldıkları için değil, kendileri çağın yapısını ve itici güçlerini Marksçı-Leninci açıdan değerlendiremedikleri için karşı çıkmaktadırlar. Revizyonistler, bilimsel ve teknolojik devrimin bazı sonuçlarının sosyal gelişme için çok büyük önem taşıdığına inanmakta, dünyanın sosyalizm doğrultusunda dönüşüme uğratılmasında işçi sınıfının ve onun devrimci mücadelesinin temel rolünü küçümsemeye, hatta reddetmeye kalkışmaktadırlar. Öz ve biçimin birliği yasası, örgütlenme biçimi devrimci özüne tamamen uyan işçi sınıfının Leninci partisinde somutlaşmıştır. Lenin, güçlü ve merkeziyetçi bir siyasal partinin, Marksçı teori ve pratiğe uygun olduğunu belirtmiştir.([15]) Leninci örgütlenme ilkeleri, partiye ideolojik ve örgütsel birlik sağlayan demokratik merkeziyetçilik ilkesine dayanır. Bu merkeziyetçilik, disiplini ve örgütsel etkinliği gerçek demokrasi ile bağdaştıran etkili bir örgütün biçimlenmesine yardımcı olur.

Revizyonistler, genellikle « bürokratik merkeziyetçilik» diye tanımladıkları demokratik merkeziyetçilik ilkesine saldırmakta ve bu ilkenin parti içinde sahici demokrasinin kurulmasını engellediğini, partiyi bir «hiyerarşik örgüt»e, bir «bürokratik piramid»e dönüştürdüğünü öne sürmektedirler. Revizyonistler, Marksçı-Leninci partilerin örgütsel yapılarında varolan demokrasi ve merkeziyetçiliğin diyalektik bir-

(14) Political Affairs, 1970, Cilt 49, sayı 2, s. 9.

(15) V.I. Lenin, Collected Works, cilt 30, «Greetings to Italian, French and Germen Communists» s. 61.

liğini rastgele parçalamakta, ve böylece de, merkeziyetçilik ve disiplinin güya partide bürokratlaşmaya yol açtığını göstermeye çalışmaktadırlar. Ernst Fischer, «Bu parti, devrimci disiplin adına bürokratik merkeziyetçilik ilkesini bir yasa durumuna getirirken, parti cihazının gelecekteki egemenliğinin tohumları devrimle atılmış olur»([16]) demektedir. Roger Garaudy de aynı görüştedir.([17]) Devrimci politikaya karşı olanlar, merkeziyetçiliğe ve disipline hep saldırmışlardır. Lenin, Bir Adım İleri, İki Adım Geri (1904) adlı eserinde, Bolşevikleri, «merkezin sınırsız yetkilerle ve her şeye sınırsız karışma hakkıyla donatılması arzusu»ndaki aşırı merkeziyetçilikle suçlayanların yanlışını ortaya koymuş ve bu türlü iddiaların «düzmece safsatalar»([18]) olduğunu belirtmiştir.

Partinin merkeziyetçilik ilkesi, hiç şüphesiz demokrasi ilkesiyle organik bağlantılıdır. Demokratik merkeziyetçilik ilkesinin tutarlı şekilde gözetilmesi, Marksçı-Leninci partinin ve liderlerinin kitlelerle, sınıflarla yakın ilişkiler kurmasını sağlar. Politik doğrultu ile ideolojik çalışmalar arasında birliği, parti yöneticileri ile tabandaki militanlar arasında dayanışmayı sağlar, halkın deneyimlerinden ve insiyatifinden geniş ölçüde yararlanmaya, kitlelerin hedefinin gerçekleşmesine, yani sosyalizmin ve sınıfsız toplumun kurulmasına imkan verir. Bunlar, Marksçılık-Leninciliğin ve her türlü parti çalışmasının temelidirler. Fischer ve Garaudy, komünist partilerinin yıllanmış üyeleri oldukları ve yönetim kademelerine seçildiklerine göre, her halde bunları iyi bilir-

(16) The Times, 20 Ağustos 1969.

(17) R. Garaudy, The Turning-Point of Socialism, s. 86-107-223.

(18) V.I. Lenin, Collected Works, cilt 7 «One Step Forward, Two Steps Back», s. 251.

ler. Oysa kasıtlı olarak, parti disiplinini ve partizanlığı inkar etmektedirler. Bu tutumları ise, Lenin'in dediği gibi, «proletaryayı *burjuvazinin çıkarları adına* silahsız bırakmak»tan başka bir şey değildir.(19)

Revizyonistler, demokratik merkeziyetçiliğe, «yerel insiyatifi» geliştirmek, «görüşlerin serbestçe mübadelesini», v.b. sağlamak belgileri (sloganları) altında saldırmaktadırlar. Garaudy, parti üyeleri arasında «görüşlerin serbestçe dolanımı» üzerinde durmakta ve aynı hedefi gösteren militanlar için «bütün temel sorunların ve arzu edilen sonuçları sağlayacak en uygun araçların tartışmaya açılmasının mümkün olması gerektiği»ni(20) söylemektedir. Kısacası, ortak bir amaç ve bir ölçüde benzer görüşler taşıyan kimselerden oluşan partinin yerine, sonu gelmez tartışmalar yüzünden bir türlü karar alamayan ve harekete geçemiyen, grubun amaçlarını benimseyip, buna aykırı kararlar alabilen ve partinin bütünlüğünü kısmen bozan kimselerden oluşmuş bir kuru kalabalık koymak istemektedir. Partinin herkesi bağlayıcı kararlar alması halinde ise, Garaudy, partinin her türlü faaliyeti örgütleyerek kitle eylemini yönetme yeteneğini felce uğratacak tedbirler önermektedir. Garaudy, parti içinde sadece —doruktan tabana ve tabandan doruğa— dikey ilişkilerle yetinilmeyip, aynı zamanda bütün temel örgütler ve parti birimleri arasında yatay ilişkiler de kurulması gerektiğini ileri sürmektedir. Bundan, Fransız Komünist Partisinin 20.000 temel örgütünün birbiriyle yakın bağlantılar kurması anlaşılır. O takdirde ise, kitle içinde çalışmaya zaman kalmayacaktır. Garaudy, seçimle gelen parti organla-

(19) V.I. Lenin, a.g.e. Cilt 31, «Left Wing Communism-an Infantile Disorder» s. 43-44.

(20) R. Garaudy, The Turning-Point of Socialism, s. 226.

rının rolünün genelge yayınlamakla ve bunların yerine getirilip getirilmediğini izlemekle sınırlandırılmayıp; «insiyatiflerin geliştirilmesini, karşılıklı olarak birbirine bağımlı karmaşık sistemlerin faaliyetlerinin birbiriyle irtibatlandırılmasını ve son olarak, o sistemlerin de sentezleştirilmesini ve onlardaki özerk potansiyelin en yüksek düzeye çıkarılmasını»([21]) da kapsaması gerektiğini ileri sürmektedir. Roger Garaudy, «çağdaş» partiyi tartışırken, her ne kadar bilimsel gibi görünen sözler kullanmaktaysa da, partiyi devrimci mücadeleye kılavuzluk edemeyecek, şekilsiz bir dernek haline getirmeyi amaçladığını açıkça belli etmektedir. Çünkü ancak, parti içinde demokrasi ile merkeziyetçiliğin organik bir sentez derecesinde birbiriyle kaynaşmasıyla, Parti ve onun örgütlerinin politik bir eylem yürütebilmeleri ve bilimsel sosyalistlerin girişimlerini hızlandırmaları mümkün olur. Bu sentez aynı zamanda partiye, özgül sorunlar üzerinde tutarlı bir çalışmayı sürdürmek bakımından büyük önem taşıyan bir bütünlük ve amaç birliği de sağlar. Bilimsel Sosyalist Partiler, demokratik merkeziyet ilkesine dayanan yapıları içinde önemli sorunları tartışmaya açarlar ve üyelerinin bu konudaki önerilerini göz önüne alırlar. Bu türlü tartışmaları yaparken de: «Teorik tartışma başka şeydir, partinin politik çizgisi —yani bir politik mücadele— başka şeydir. Biz işi-gücü tartışma olan bir topluluk değiliz... Birinci ödevimiz, büyük eşitsizliklerle mücadeleyi sürdürmektir; bu da birlik olmayı gerektirir.»([22]) diyen Lenin'in ilkelerini göz önünde tutarlar. Revizyonistlerin açıkça yakınlık gösterdikleri «Solcu» grupların yazgısı, onların istedikleri o sınırsız «tartışma özgürlüğü»nün pratikte neye yol

(21) R. Garaudy, a.g.e. s. 225.

(22) V.I. Lenin, Collected Works, Cilt 32, «Tenth Congress of The R.C.P. (B)» s. 252.

açtığını göstermektedir. Bu «Solcu» gruplar, kitlesel eylem yürütme yeteneğinden yoksun, emekçi halkın büyük kısmından kopuk, birer tartışma kulübü olmaktan öteye gidememektedirler. Bu konuda Waldeck-Rochet şunları söylemiştir: «Bugün, Sol ve Sağ revizyonistler başlıca saldırılarını demokratik merkeziyetçiliğe yöneltiyorlar. Bu revizyonistler, 'parti cihazına' karşı mücadele maskesi altında, gerçekte Fransız Komünist Partisine çok iyi örgütlenmiş olduğu için saldırmaktadırlar. Bizim birbirimizden kopmamızı, yarım düzine partiye, hizibe ve gruba bölünmemizi istiyorlar.» Waldeck Rochet, Leninci örgütlenme ilkelerinin Fransız bilimsel sosyalistlerinin birleşmesine yardımcı olduğunu ve onlarla birlikte eylem olanağı sağladığını belirtmiş ve şöyle demiştir: «Bu ilkelerin gözetilmemesi ve bazı kişilerin istediği gibi çeşitli akımlara, hiziplere göz yumulması partideki birliği kısa zamanda zedeler. O zaman, parti işçi sınıfının ve halkın en etkin aracı olan, işçi sınıfının gerçekten yeni tipte bir partisi olmaktan çıkar, aralarında birbirleriyle didişen çeşitli tartışma kulislerinin kuru bir kalabalığı durumuna düşer. Bu yüzden biz, demokratik merkeziyetçilik ilkesinin gözetilmesine her zaman dikkat edeceğiz... Demokratik merkeziyetçilik, demokrasinin yaygınlığını sağlar, partideki birlik için gerekli koşulları yaratır ve partiyi etkili bir örgüt durumuna getirir.»(23)

İtalya'da da oportünistler, «grupların özgürlüğü»nü sağlamak maskesi altında partinin militan etkinliğini sarsmaya çalışmışlar, partiyi etkili bir örgüt olmaktan çıkarıp bir tartışma kulübüne dönüştürme umudunu beslemişlerdir. İKP Genel Sekreteri Luigi Longo, Partinin 11. Kongresinde şöyle demiştir: «Biz herhangi bir sosyal-demokrat parti niteliğinde

(23) L'Humanité, 25 Şubat 1969.

bir «kanat partisi» olmadığımız gibi, o duruma gelmek niyetinde de değiliz. Hele, gerçekle hiç bir ilgisi olmayan ve hiç bir özgür çalışma yürütmeyen bir tartışma kulübü durumuna gelmeyi hiç mi hiç istemeyiz.»([24])

Revizyonistler, Komünist Partisini örgütsel yönden parçalamak ve çeşitli akım ve gruplara bölmek için her yola başvurmaktadırlar. Son zamanlarda, kapitalist ülkelerdeki Marksçı-Leninci Partilerin, yapıları bakımından gelecekteki sosyalist toplumun —tabiî onlara göre, revizyonist «model»e uygun toplumun» yapısal bir prototipi olması gerektiğini söylemeye başladılar. Örneğin Garaudy, hattâ kapitalist düzende bile, «Fransız Komünist Partisinin, gerek iç işleyişi, gerekse dış perspektifi bakımından sosyalist demokrasinin bir prototipi olarak ortaya çıkması için bir şeyler yapılması gerektiği»nden([25]) söz etmektedir. Öz olarak Garaudy, Fransız Komünist Partisinin, çok partili sistemin bir prototipi durumuna gelmesi gerektiğini söylemekte ve parti içinde çeşitli gruplaşmalar olmasını istemektedir. Garaudy, ancak o zaman «sosyalizmi çok sayıda partiler, gruplar ve toplumsal örgütlerle kurma önerisinin, Fransa'daki milyonlarca kişi için somut bir anlam kazanabileceği»ni([26]) söylemektedir.

Garaudy böylece, biçimin öze uygun olacağı yolundaki Marksçı-Leninci ilkeyi bilmezlikten gelmektedir. Kapitalist toplumda bu ilkenin pratik belirtisi, işçi sınıfı partisinin —top-

(24) L'Unità, 26 Ocak 1966, s. 8.

(25) R. Garaudy, The Turning-Point of Socialism s. 229.

(26) R. Garaudy, a.g.e. s. 230.

lumda köklü bir dönüşümü hedef tutan işçi sınıfı mücadelesini örgütlemek ve yöneltmek şeklindeki— baş ödevini yerine getirebilecek biçimde örgütlenmesidir. Yüz yıl önce, Engels, Birinci Enternasyonalin örgütlenme ilkelerine karşı çıkan Bakunincileri kıyasıya eleştirmiştir. Bakuninciler, «gelecekteki insan toplumunun çekirdeği» olduğuna göre, Birinci Enternasyonalin «özgürlük ve federalizm» ilkelerini temsil etmesi gerektiğini ileri sürmüşler ve «otoriteye ve diktatörlüğe yol açacak» her şeyden sakınmak çağrısında bulunmuşlardır.([27])

Engels ise, Bakunincilerin gerçekte işçi sınıfının «her gün ve her saat vermek zorunda bulunduğu mücadelenin gereklerine uygun şekilde»([28]) örgütlenmesinden vazgeçmesini, parti disiplininin ve azınlığın çoğunluğa uyması kuralının reddedilmesini; yönetim organları kararlarının yerine getirilmesinden yan çizerek devrimci ve militan bir partininkinden başka örgütlenme ilkelerine bel bağlanmasını istediklerini göstermiştir. Engels, Bakunincilerin mantığıyla hareket edilecek olunursa, parti tüzüğünün her maddesinin ve her kongre kararının, anarşistlerin gelecek toplum konusundaki bulanık görüşlerine uygun olup olmadığını tesbit etmeğe çalışmakla zaman harcanacağını; böylece iktidarla ve burjuvaziyle savaşmak için zaman kalmayacağını belirtmiş ve şöyle demiştir: «Gerçekten parti disiplinin bulunmaması, güçlerin belirli bir noktada merkezileşmemesi demek, mücadele silahı olmaması demektir.»([29]) İşçi sınıfı par-

(27) Marks - Engels - Lenin, Anarchism and Anarcho - Syndicalism, s. 62.

(28) a.g.e. s. 63.

(29) a.g.e. s. 63.

tilerinin liderlerinden bir çoğu, konuşmalarında, Garaudy'nin görüşlerinin hem zararlı olduğunu, hem de teorik bakımdan tutarsız bulunduğunu belirtmişlerdir. FKP'nin 19. Kongresinde Etienne Fajon, Garaudy'nin tutumu konusunda şunları söylemiştir: «Çok partili sistem, bir partinin kendi örgütlenme ilkelerinden vazgeçmesini gerektirmez. Modernleşme ve sibernetik hatırına, işçi sınıfı partisinin iç dünyasının çoğulcu demokrasinin prototipi olmasını istemek, ilkeler temeline oturmuş Leninci tipte örgütlenme yerine, farklı eğilimleri aynı anda bağrında barındıran eski tip bir sosyal-demokrat örgütlenmeyi, yani 55 yıl önce, Birinci Dünya Savaşı sırasında iflas etmiş olan bir örgütlenmeyi getirmek istemekdir. Kısacası, günümüzün gerçeklerine uygun bir örgütlenme yerine bize, sonu gelmez tartışmalarla bölünen, işçi sınıfını yönetmekten aciz ve birbirlerine düşman gruplara bölünen bir parti önerilmeye çalışılmaktadır.»

İKP'nin 12. Kongre belgelerinde de buna benzer kanıtlar yer almaktadır. Luigi Longo bu konuda şunları söylemiştir: «Partimiz, toplumun bir parçasıdır ve militan bir güçtür. Fakat toplumun tümünün bir prototipi haline gelemez, hatta potansiyel olarak sosyalist bir devlet halini bile alamaz.» Revizyonistler, parti-içi demokrasi istedikleri halde, pratik faaliyetlerinde açık vermekte ve gerçek yüzlerini ortaya koymaktadırlar. Graudy, Fischer ve benzerleri, «fikirlerin serbestçe mübadelesi», «herkese ayrı ayrı ve topluca insiyatif tanıma», v.b. önermekte, fakat gerçekte kendileri ve parti aleyhtarı grup ve hizipler için «hareket özgürlüğü» istemekte, partinin çıkarlarına aykırı «insiyatif» verilmesi isteğinde bulunmaktadırlar. Parti üyelerinin ödevlerini hiç ağızlarına almamakta; parti yönetimine ve politikasına saldırırken, parti aleyhtarı faaliyetlerin arkalığını almakta, hizip çatışmaları çıkarmakta, partinin alt kademe üyelerini yönetici kadrolara

karşı kışkırtmakta ve «tabanın insiyatifi» sloganına sığınmaktadırlar.

Revizyonistler, parti disiplinine saldırırlarken işçi sınıfının çıkarlarına ihanet etmektedirler. Onlar, hücum ve darbelerini kapitalizme, emperyalizme ve sömürü sistemine değil, dünya işçi hareketine ve bu hareketin çeşitli ülkelerdeki müfrezelerine —özellikle sosyalist ülkelere ve oralardaki işçi sınıfı partilerine— yöneltmektedirler. Kapitalizmin avukatlarının, haberleşme araçları yoluyla onların görüşlerini geniş ölçüde yaymalarına ve işçi sınıfı partilerine saldırmakta, parti yönetiminin saygınlığını azaltmakta, Marksçılık-Leninciliği tahrif etmekte onların bu görüşlerinden yararlanmalarına şaşmamak gerekir. Revizyonistler, sınıfsal konumlarından ayrılmakla, anti-komünizm kampanyasında emperyalist çevrelerin yanında yer almış olmaktadırlar. Her soydan revizyonistlerin yürüttüğü bölücü faaliyetlere ve onların gerek parti konusundaki Leninci öğretiyi, gerekse gerçek işçi sınıfı partilerinin sosyal gelişmedeki rolünü tahrif çabalarına karşı aralıksız bir mücadele verilmesi gerekir. Bu mücadele, işçi sınıfı partilerinin ideolojik, politik ve örgütsel birliğinin kurulması ve bu partilerin, saflarını Marksçı-Leninci bir temel üzerinde pekiştirmeleri bakımından önemli bir etkendir.

SONUÇ

Roger Garaudy, Ernst Fischer ve öteki revizyonistler tarafından öne sürülen sözde «teori»ler, sağ-oportünist ve küçük burjuva bir mahiyet taşımaktadır. Bu eklektik teoriler, maddecilik ile idealizm arasında bocalamakta, ve diyalektiğin yerine metafiziği koymaktadırlar. Revizyonizmin teorisyenleri, çağdaş gerçekleri tahrif edilmiş, tek yönlü bir yoruma tabi tutmakta ve derinden derine işleyen karmaşık toplumsal süreçleri, olanca çeşitlilikleri, birbirleriyle bağlantıları ve gelişimleri içinde analiz etmek ve açıklamak yeteneğinden yoksun bulunmaktadırlar. Ne var ki, onların görüşleri, devrimci güçler için, işçi sınıfı ve partisi için tehlike yaratmaktadır. Her şeyden önce kendilerini, Marks'ın, Engels'in ve Lenin'in izleyicileri gibi göstermeğe çalışan revizyonistler, bilimsel sosyalist terminolojiyi kulanmakta ve bilimsel sosyalist görüşlerin yaygınlığından yararlanmaktadırlar. Revizyonistler, işçi sınıfının devrimci öğretisini tahrif etmekte, kendi oportünist ve reformcu görüşlerini Marksçılık olarak göstermeye çalışmaktadırlar. «Marksçı» terminoloji ile bezenmiş fikir ve görüşlerinin ve tarihsel koşulların

değiştiği yolundaki sözlerinin, ideoloji ve politika alanlarına ilgisi sınırlı kalmış kimseler arasında belirli bir geçerlilik kazanması rastlantısal değildir. İkinci olarak, revizyonistler, Marksçı-Leninci partileri «dogmatik» olmakla suçlamaktadırlar. Kendilerini ise, Marksçılığı «yeniden canlandıranlar» olarak saymakta, ve görüşleriyle devrim teorisini yaratıcı bir şekilde geliştirdiklerini ileri sürmektedirler. Bu iddia, işçi sınıfı partisindeki dengesiz unsurların aklını karıştırmaktadır. Üçüncü olarak, tekelci burjuvazi, kendi basınıyla çağdaş revizyonistlerin «görüş»lerini yaymakta, böylelikle emekçilerin belirli bir kesimini etkileyebilmektedir.

Revizyonistler, devrimci eylemde işçi sınıfının ağır basan rolünü küçümseyerek veya bilmezlikten gelerek ve işçi sınıfının tarihsel görevini gerçekte reddederek Marksçı teoriyi tümüyle tahrif etmektedirler. Revizyonistler, bilimsel ve teknolojik devrimin getirdiği toplumsal değişimleri öne sürerek, işçi sınıfının devrimci potansiyelini küçültmekte, diğer tabakaların, özellikle aydınların ve onların yedek gücü olan öğrencilerin önemini abartmaktadırlar. Revizyonistler, işçi sınıfını diğer sınıf ve tabakalar içinde «eritme»ye ve onun yerine toplumda öncülük rolünü aydınlara aktarmaya çalışmaktadırlar. Bu, devrimci hareketi öndersiz bırakmaya, devrimci kadroları dağıtmaya ve böylelikle tekelci kapitalizmi güçlendirmeye yönelik bir girişim anlamı taşır.

Revizyonistlerin, günümüzdeki sosyalizme ve sosyalist ülkelere, özellikle sosyalizmin ilk uygulandığı ülke olan Sovyetler Birliği'ne karşı yürüttükleri kampanya, dünya devrimci sürecine çok zararlı olmaktadır. Revizyonistler, sosyalist ülkelerin ekonomik, bilimsel ve kültürel gelişme alanlarında, halkın yaşayış düzeninin yükselmesinde, sosyalist demokrasinin gelişiminde, v.b. gerçekleştirdikleri büyük ba-

şarıları görmezlikten gelmekte; devrimci gelişmenin zorlukları üzerinde ve bazı sosyalist ülkelerde yapılan hatalar ve çekilen geçici sıkıntılar üzerinde spekülasyonlar yapmakta ve bu ülkeleri birbirlerine düşürmeye çalışmaktadırlar. Revizyonistlerin günümüzdeki çabaları, ikamelik «sosyalizm modelleri» ileri sürerek, bugünkü sosyalist ekonomik-sosyal sistemi töhmet altında tutmaya ve onu işçi kitlelerinin gözünden düşürmeye, böylelikle de halkı sosyalizm için ve kapitalizme karşı devrimci mücadeleden saptırmaya yöneliktir. Revizyonist görüşler, «Marksçı» ve «Komünist» olduklarını öne süren kişiler tarafından ortaya atıldığı için, daha da tehlikeli olmaktadır.

Revizyonistler asıl hücum ve darbelerini, işçi sınıfının sosyalizm için mücadelesini, demokratik, anti-emperyalist ve genel hareketlerle birlikte tek bir devrimci cephede toplayan, çağımızdaki devrimci güçlerin öncüsü işçi sınıfı partilerine karşı yöneltmeye çalışmaktadırlar. Revizyonistler, çok kez işçi sınıfı partilerinin ve işçi hareketlerinin içinde, tekelci sermayenin «Truva atı» olarak faaliyet göstermektedirler. Revizyonistlerin bölücü faaliyetleri, işçi sınıfı partilerini sarsıntıya uğratmak ve onları emekçilere kılavuzluk etmekten alıkoyma amacını taşır.

Sağ ve «sol» oportünistlerin, anti-emperyalist mücadelede işçi sınıfının öncülüğü rolünü reddetme, işçi sınıfı partileriyle mücadele, Sovyet aleyhtarlığı ve aşırı milliyetçilik gibi ortak bir çerçevede birleştikleri iyiden iyiye belli olmaktadır. Bu yüzden, revizyonizmin karşısına çıkmak büyük önem taşımaktadır. Bilimsel sosyalistler, kendi saflarına karışmış oportünistleri teşhir etmeyi ve Marksçı-Leninci teoriyi geliştirmeyi ödev bilirler. İşçi sınıfı partileri, bozguncuların bölücü eylemlerini önlemek için siyasal ve örgütsel

tedbirler almakta, onların parti aleyhtarı faaliyetlerini kınamakta ve onları partiden uzaklaştırmaktadır. Uluslararası işçi sınıfı hareketi ile, emperyalizme karşı ve sosyalizmin başarısı için mücadele veren bütün devrimci güçleri birleştirmek amacıyla, revizyonistler teorik ve pratik alanlarda teşhir edilmeli, bölücülerle ve oportünistlerle açık bir farklılık halinde bulunulmalıdır.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	:	Çağdaş Revizyonizmin Anlam ve Fonksiyonları ...	7
ÖNSÖZ	:	... ...	35
BÖLÜM I	:	İşçi Sınıfının Dünyadaki Devrim Sürecinde Öncü Rolü ve Bazı Uydurmalar	**43**
BÖLÜM II	:	Sosyalist Toplum ve Bir Takım Revizyonist Görüşler	111
BÖLÜM III	:	Parti Konusundaki Leninci Öğretinin Revizyonist Tahrifi	143
SONUÇ	:		165

ÇIKAN KİTAPLARIMIZ

Sosyalizm Kitaplığı:	**Fiyatı**
1 — Fransız Solunun Ortak Hükümet Programı (Beraat etti)	15.—
2 — Yakın Çağlar Tarihi	30.—
3 — Gerçekte ve Eylemde Hukukun Payı	35.—
4 — Çağımızda Ulusal Kurtuluş Savaşları ve Üçüncü Dünya	20.—
5 — Mao'nun Teorik Görüşlerinin Eleştirisi	20.—
6 — Emperyalizm Üzerine Temel Kurslar (1974)	15.—
7 — Lenin, Gençlik ve Günümüz Dünyası	15.—
8 — İleri Bir Demokrasi İçin SOLUN GÜÇBİRLİĞİ	15.—
9 — Çağdaş Revizyonizmin Eleştirisi	15.—
Gerçekçi Romanlar Dizisi:	
1 — Sıkıyönetim	15.—
2 — Teslim Olmayanlar Ölmez	40.—
3 — Çekçek	20.—
4 — Hitler Faşizmi Üzerine Konuşmalar	10.—
5 — Faşizmi Ezeceğiz	30.—
Çağdaş Dünya Sorunları Dizisi:	
1 — Bağdat Basra Yollarında (Hasan Hüseyin)	20.—
2 — Seçimle Gelen Krallar	20.—
Sanat ve Edebiyat İncelemeleri Dizisi:	
1 — Sanatın Gerekliliği	20.—
Şiir Dizisi:	
1 — Bir Siyasinin Şiirleri (Can Yücel)	15.—
Diğer Romanlar Dizisi:	
1 — Gümüş Ayılar	20.—
2 — Verici	15.—

MAO'NUN TEORİK GÖRÜŞLERİNİN ELEŞTİRİSİ

F.V.KONSTANTINOV M.I.SLADKOVSKI

•MAO'CU FELSEFENİN ÖZÜ •PROLETER ENTERNASYONALİZMİ MASKESİ ALTINDA BÜYÜK HAN ŞOVENİZMİ VE HEGEMONYACILIK •PROLETER DEVRİMİ, SAVAŞ VE BARIŞ SORUNLARINDA MARKSÇI VE MAO'CU GÖRÜŞLER ARASINDAKİ ZITLIK •MARKSÇILIĞIN VE MAO'CULUĞUN DEVLET VE PROLETARYA İKTİDARI SORUNLARI KARŞISINDAKİ TAVIRLARI •MAO'CU GÖRÜŞE GÖRE SOSYAL YAPININ VE SINIF MÜCADELESİNİN EVRİMİ •MAO'CULUĞUN TEORİ VE PRATİĞİNDE POLİTİKA VE EKONOMİ İLİŞKİSİ •"BÜYÜK PROLETER KÜLTÜR DEVRİMİ" YA DA DÜNYA KÜLTÜRÜNE SALDIRI.

KONUK YAYINLARI
P.K.749 İSTANBUL

Dolores Ibarruri

"LA PASIONARIA"

Faşizmi Ezeceğiz

● DEVRİMCİ OLUŞUM SÜRECİ ● İSPANYA KOMÜNİST PARTİSİNİN KİTLELERLE BÜTÜNLEŞMESİ ● HALK CEPHESİNİN KURULUŞU ● ANARŞİSTLERE KARŞI MÜCADELE ● CUMHURİYETÇİLERLE-SOSYALİSTLERİN HALK CEPHESİNE İHANETLERİ ● FAŞİZMİN VE BATI BLOK'UNUN DESTEĞİNDEKİ FRANKONUN KANLI HAREKATI ● İÇ SAVAŞTA ULUSLARARASI TUGAYLARIN KAHRAMANLIKLARI ● MADRİD SAVUNMASI ● İÇ SAVAŞDA KOMİNİSTLER NE YAPTILAR.

KONUK YAYINLARI

P. K. 749 İSTANBUL

Uluslararası işçi hareketinin gitgide yaygınlaştığı çağımızda devrimci hareket yeni yeni boyutlar kazanırken, işçi sınıfının ve partisinin yönlendirici çabasına karşı çıkan revizyonistler, sosyalizm ile kapitalizm arasındaki uzlaşmaz çelişkiyi biçimsel yönden basitleştirip tahrif ederek sosyalizme geçişi ve sosyalizmin sağlıklı bir biçimde kurulmasını güçleştirmektedirler.

"Güleryüzlü Sosyalizm", "İnsanî Sosyalizm" gibi demagojik sloganlarla bilimsel sosyalizmi reddeden, özellikle Garaudy ve Fischer gibi çağdaş revizyonistler, aslında burjuvazinin bir uzantısı gibi hareket etmektedirler.

Çağdaş revizyonizmi politik, sosyal ve felsefî yönden inceleyip yargılayan bu kitabın, revizyonizm kelimesinin ve kavramının yerli yersiz kullanıldığı ülkemizde önemli bir boşluğu dolduracağı ve konuya açıklık getireceği kanısındayız.

ONBEŞ LİRA